

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De rol van de partner in de nieuwe wet tot hervorming van de regelingen
inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die
strookt met de menselijke waardigheid

Promotor :
Prof. dr. Marie-Antoinette TORFS

Goele Rutten

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten
in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De rol van de partner in de nieuwe wet tot hervorming
van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling
van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de
menselijke waardigheid

Promotor :
Prof. dr. Marie-Antoinette TORFS

Goele Rutten

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

SAMENVATTING

Met de invoering van de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid wordt een nieuw tijdperk ingeluid voor meerderjarige personen die bescherming behoeven in het rechtsverkeer. De verlengde minderjarigheid, het voorlopig bewind, de toevoeging van een gerechtelijk raadsman en de gerechtelijke onbekwaamverklaring werden naar aanleiding van deze wet herdacht. Daaruit bleek dat de huidige burgerrechtelijke beschermingsregelingen niet enkel complex zijn maar gezien de internationale ontwikkelingen ook verouderd zijn en qua bescherming vaak niet tegemoet komen aan de specifieke situaties waar personen zich in kunnen bevinden. Het gevolg hiervan is dat door deze tekortkomingen de beschermingsregelingen afgeschaft zullen worden en door de nieuwe wet één allesomvattende beschermingsregeling wordt ingevoerd die van toepassing zal zijn op alle meerderjarige personen die bescherming nodig hebben. De nieuwe wet voorziet aan de ene kant in een nieuw systeem, de buitengerechtelijke bescherming genaamd. Hierbij kan een persoon voor het geval hij in de toekomst niet meer in staat zal zijn zijn vermogensrechtelijke belangen te verdedigen via de opmaak van een lastgevingsovereenkomst een lasthebber aanduiden die het beheer van zijn goederen dan kan waarnemen. Op die manier kunnen personen zelf een regeling organiseren omtrent hun goederen voor het geval dit nodig zou zijn. Aan de andere kant wordt door de nieuwe wetgeving een rechterlijke bescherming ingericht. Deze bescherming kan zowel betrekking hebben op de goederen als maatregelen voorzien omtrent de persoon zelf. De rechterlijke bescherming over de goederen is enkel mogelijk in de mate dat de buitengerechtelijke bescherming niet bestaat of niet voldoende is om bescherming te bieden. De maatregelen over de persoon kunnen steeds gecombineerd worden met ofwel een buitengerechtelijke ofwel een wettelijke bescherming over de goederen. In geen geval kan een rechterlijke bescherming verder gaan dan wat noodzakelijk is om de persoon in kwestie te beschermen. Het uitgangspunt blijft natuurlijk de handelingsbekwaamheid van de persoon. Enkel indien dit noodzakelijk is gezien de persoonlijke situatie van de persoon, zal de handelingsonbekwaamheid georganiseerd worden.

De gerechtelijke bescherming zal in de meeste gevallen ook de inrichting van het bewind met zich meebrengen maar dit is niet noodzakelijk. Dit betekent dat een bewindvoerder wordt toegevoegd aan de beschermde persoon. Deze zal op basis van het beginsel van subsidiariteit en proportionaliteit in de eerste plaats bijstand kunnen bieden voor handelingen ten aanzien van de persoon en/of zijn goederen. Enkel indien bijstand niet voldoende is aan bescherming kan overgegaan worden tot vertegenwoordiging.

In het kader van deze masterscriptie zal onderzocht worden wat de rol van de partner is van de beschermde persoon binnen de nieuwe wetgeving. De vraag is in de eerste plaats wie gekwalificeerd kan worden als partner. Eens dit afgelijnd is, wordt onderzocht wat deze partner kan ondernemen in het kader van de buitengerechtelijke bescherming, de gerechtelijke bescherming en het bewind. Tot slot wordt nagegaan of het feit dat deze partner deelneemt aan de bescherming een goede zaak is.

DANKWOORD

Graag zou ik iedereen bedanken die me tijdens het schrijven van deze masterscriptie op weg geholpen hebben en gesteund hebben. In het bijzonder zou ik daarom Prof. Dr. Nan Torfs willen bedanken om me te begeleiden, de thesis na te lezen en telkens opnieuw tips mee te geven om de scriptie te verbeteren.

Verder zou ik mijn vriend willen bedanken voor het nalezen van de tekst en de hulp voor de opmaak ervan.

Tot slot zou ik mijn ouders willen bedanken dat ze me de kans gegeven hebben om de rechtenopleiding te volgen en me tijdens het schrijven van de masterscriptie steeds gesteund hebben telkens wanneer ik het even moeilijk had.

INHOUDSTAFEL

SAMENVATTING	- 1 -
DANKWOORD	- 2 -
INHOUDSTAFEL.....	- 3 -
I. INLEIDING.....	- 5 -
AFDELING I. Een nieuwe bescherming.....	- 5 -
AFDELING II. De huidige juridische beschermingsregelingen	- 6 -
A. Inleiding	- 6 -
B. Het voorlopig bewind	- 6 -
C. De verlengde minderjarigheid.....	- 7 -
D. De gerechtelijke onbekwaamverklaring.....	- 8 -
E. De toevoeging van een gerechtelijk raadsman.....	- 8 -
AFDELING III. Samenlevingsvormen	- 8 -
A. Inleiding	- 8 -
B. Het huwelijk.....	- 10 -
a. Primair stelsel	- 10 -
b. Secundair stelsel	- 12 -
C. De wettelijke samenwoning.....	- 16 -
a. Primair stelsel	- 16 -
b. Secundair stelsel	- 17 -
D. De feitelijke samenwoning	- 18 -
a. Primair stelsel	- 18 -
b. Secundair stelsel	- 19 -
II. TIJD VOOR VERANDERING... ..	- 21 -
AFDELING I. Inleiding	- 21 -
AFDELING II. Ontwikkelingen op internationaal niveau	- 22 -
AFDELING III. Wetgevende initiatieven	- 23 -
A. Wetsvoorstel van 9 juli 2008	- 23 -
B. Wetsvoorstel van 4 februari 2009	- 24 -
C. Wetsvoorstel van 9 augustus 2010	- 25 -
D. Wetsvoorstel van 11 januari 2011.....	- 25 -
AFDELING IV. Vergelijking van de wetgevende initiatieven	- 27 -
III. DE WET VAN 17 MAART 2013.....	- 29 -
AFDELING I. Inleiding	- 29 -
AFDELING II. Toepassingsgebied ratione personae	- 30 -
A. Verkwisters.....	- 30 -
B. Gezondheidstoestand van de persoon.....	- 31 -
IV. DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING.....	- 33 -
AFDELING I. Inleiding	- 33 -
AFDELING II. De buitengerechtelijke bescherming	- 33 -

A.	De lastgevingsovereenkomst.....	- 33 -
B.	Inhoud van de buitengerechterlijke bescherming	- 36 -
C.	Aanvang van de buitengerechterlijke bescherming	- 37 -
D.	Draagwijdte van de buitengerechterlijke bescherming	- 38 -
E.	De lasthebber.....	- 39 -
F.	Einde van de buitengerechterlijke bescherming.....	- 40 -
G.	Rol van de partner van de beschermde persoon.....	- 41 -
a.	Inleiding.....	- 41 -
b.	De echtgenoot van de beschermde persoon.....	- 42 -
c.	De wettelijk samenwonende partner van de beschermde persoon.....	- 45 -
d.	De feitelijk samenwonende partner van de beschermde persoon	- 47 -
V.	DE RECHTERLIJKE BESCHERMING	- 49 -
	AFDELING I. Inleiding	- 49 -
	AFDELING II. Inhoud van de rechterlijke bescherming	- 50 -
	AFDELING III. Aanvang van de rechterlijke bescherming	- 51 -
	AFDELING IV. Bescherming van de goederen	- 52 -
	AFDELING V. Bescherming van de persoon	- 54 -
	AFDELING VI. Einde van de rechterlijke bescherming	- 55 -
	AFDELING VII. Rol van de partner van de beschermde persoon	- 55 -
VI.	HET BEWIND.....	- 57 -
	AFDELING I. Inleiding	- 57 -
	AFDELING II. De bewindvoerder	- 59 -
	AFDELING III. Opdracht van de bewindvoerder	- 61 -
	AFDELING IV. De vertrouwenspersoon	- 64 -
	AFDELING V. Einde van het bewind.....	- 65 -
	AFDELING VI. Rol van de partner van de beschermde persoon	- 66 -
	A. Inleiding	- 66 -
	B. De echtgenoot van de beschermde persoon	- 66 -
	C. De wettelijk samenwonende partner van de beschermde persoon	- 70 -
	D. De feitelijk samenwonende partner van de beschermde persoon.....	- 71 -
VII.	BESLUIT	- 73 -
	BIBLIOGRAFIE	- 76 -
I.	WETGEVING.....	- 76 -
II.	RECHTSpraak	- 77 -
III.	RECHTSLEER.....	- 77 -
A.	BOEKEN	- 77 -
B.	TIJDSCHRIFTEN.....	- 78 -

De rol van de partner in de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid.

I. INLEIDING

AFDELING I. Een nieuwe bescherming

1. Personen die zich omwille van bepaalde redenen zoals een bepaalde gezondheidstoestand, een afwezige of onderontwikkelde wil of een minder ontwikkeld niveau van intelligentie, in een toestand van onbekwaamheid bevinden, kunnen in het Belgisch recht civielrechtelijke bescherming krijgen. De huidige juridische regelgeving biedt de mogelijkheid om deze personen, omwille van hun kwetsbaarheid in het rechtsverkeer en zich baserend op de specifieke situatie waarin zij zich bevinden, onder het toepassingsgebied van een beschermingsstatuut te brengen. Oorspronkelijk zouden vanaf 1 juni 2014 deze beschermingsregelingen vervangen worden door één globaal statuut dat van toepassing zou zijn op alle meerderjarige onbekwame personen. Deze datum werd, omwille van organisatorische redenen, ondertussen reeds uitgesteld naar 1 september 2014¹. Vanaf dan zal het nieuwe statuut, dat ingevoerd wordt door de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, grote wijzigingen aanbrengen in het bestaande juridische landschap. Daarom is het eerst en vooral belangrijk dat de huidige juridische regeling kort uiteengezet wordt, niet alleen om een algemeen kader te schetsen maar ook om aan te tonen dat, hoewel de regelingen nuttig gebleken zijn in de praktijk, ze toch bepaalde tekortkomingen bevatten op het gebied van bescherming. Daarna wordt dan stilgestaan bij de redenen waarom het volgens wetgevende initiatieven nuttig geacht werd om deze regelingen te vernieuwen en te vervangen door één nieuw allesomvattend statuut. Deze nieuwe regeling zelf wordt uitvoerig onder de loep genomen. Zowel de krachtlijnen ervan als de mogelijkheid tot buitengerechtelijke bescherming en/of rechterlijke bescherming en dit meestal gepaard met het bewind, die erdoor ingesteld kunnen worden, worden uitvoerig besproken. De beginselen van noodzakelijkheid, proportionaliteit, subsidiariteit en de autonomie van de beschermde persoon vormen de ankerpunten van de nieuwe regeling. Het echte onderzoek van deze masterscriptie zal zich bevinden op het niveau van de rol die de partner van de beschermde meerderjarige persoon op zich kan nemen binnen dit nieuwe beschermingsstatuut. De personen die zeer dicht bij de beschermde persoon staan moeten in de mogelijkheid gesteld worden om een centrale positie toebedeeld te krijgen in de bescherming. Enkel op die manier wordt een goede bescherming op maat van de te beschermen persoon mogelijk. De partner van de beschermde persoon zou dan de persoon bij uitstek zijn om een rol in deze bescherming te vervullen omdat hij van alle personen het dichtst bij de onbekwame persoon staat en deelneemt in zijn dagelijks leven en dus zijn noden en behoeften kent. Daarom is het opzet van de centrale onderzoeksvraag te onderzoeken of en op welke manier de partner kan bijdragen aan de bescherming binnen het kader van de nieuwe regelgeving. Hierbij zal ook rekening gehouden worden met de samenlevingsvorm die de partner

¹ Art 145 Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, *Parl. St. Kamer* 2013-14, nr. 3356/001.

aanhangt omdat die vorm bepalend kan zijn voor de bevoegdheden die uitgeoefend kunnen worden. Het onderzoek zal eindigen met een conclusie waarin een duidelijk antwoord geformuleerd zal worden op de centrale onderzoeksvraag. Tot slot moet opgemerkt worden dat het voor het onderzoek enkel belangrijk is dat er gekeken wordt naar de regeling voor meerderjarige personen. Dit omwille van het feit dat het nieuwe statuut de regeling voor minderjarige personen, die omwille van het feit van hun minderjarigheid bescherming behoeven, onverlet laat². Ook zal het niet gaan om personen die onder de toepassing vallen van de wet van 26 juni 1990 ter bescherming van de persoon van de geesteszieke of van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de patiëntenrechten. Deze regelingen zullen nog steeds, mits enkele aanpassingen ten gevolge van de wet 17 maart 2013 en die hier niet besproken worden, als bijzondere wetgeving voorrang hebben.

AFDELING II. De huidige juridische beschermingsregelingen

A. Inleiding

2. Er bestaan verschillende statuten om personen die omwille van diverse mogelijke redenen bescherming behoeven, te beschermen. Afhankelijk van de specifieke situatie waarin de persoon zich bevindt, valt men onder het toepassingsgebied van zo'n beschermingsstatuut.

B. Het voorlopig bewind

3. Het recentste statuut dat aangewend kan worden om meerderjarige personen te beschermen betreft het voorlopig bewind. Het voorlopig bewind werd reeds in 1991 ingericht en hervormd in 2003³. Deze beschermingsregeling kan door de vrederechter van toepassing gemaakt worden op meerderjarige personen die omwille van hun gezondheidstoestand niet in staat zijn om het beheer over hun goederen waar te nemen. De criteria om onder de bescherming van het statuut te vallen, bestaan enkel uit de onmogelijkheid om de goederen te beheren en uit het feit dat deze onmogelijkheid moet voortvloeien uit de gezondheidstoestand van de persoon⁴. De voorwaarde van de gezondheidstoestand wordt niet nader gespecificeerd waardoor deze beschermingsregeling van toepassing gemaakt kan worden op een zeer ruime categorie van personen zoals bijvoorbeeld demente personen, mentaal gehandicapten, patiënten die zich in een comateuze toestand bevinden, etc...⁵. Door de toepassing van het voorlopig bewind zal de beschermde persoon zich automatisch in een toestand van onbekwaamheid bevinden⁶. Bovendien wordt er dan een voorlopige bewindvoerder aangesteld die zich zal bezighouden met het beheer van de goederen van de onbekwame persoon⁷. De voorlopige bewindvoerder heeft in principe geen enkele mogelijkheid om bevoegdheden uit te oefenen met betrekking tot de persoon van de onbekwame⁸. Hierop bestaan enkele specifieke uitzonderingen als gevolg waarvan de voorlopige bewindvoerder de onbekwame persoon toch kan vertegenwoordigen bij persoonlijke handelingen. Het betreft de volgende persoonlijke rechtshandelingen: het optreden als eiser of verweerder bij vorderingen tot

² Y.-H. LELEU, D. PIRE, *Actualités de droit des personnes et des familles*, Brussel, larcier, 2013, 180.

³ F. SWENNEN, "Het voorlopig bewind hervormd", *R.W.* 2005, 1.

⁴ Art. 488bis, a) BW.

⁵ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2011, 211.

⁶ F.-J. WARLET, *L'administration provisoire des biens. Manuel pratique de l'administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 9.

⁷ K. ROTTHIER, *Voorlopig bewind praktische handleiding*, Roeselare, Roularta Books, 2006, 21.

⁸ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2011, 218.

vaststelling van de betwisting van de afstamming⁹, het verweer bij een procedure van echtscheiding door onherstelbare ontwrichting van het huwelijk¹⁰, het instellen van een vordering tot vaststelling van de voortdurende onmogelijkheid om het ouderlijk gezag uit te oefenen¹¹, het verzet tijdens het leven voor de wegneming van organen na het overlijden¹² en de rechtshandelingen in verband met de nationaliteit van de persoon¹³. Er kan ook opgemerkt worden dat personen die onder voorlopig bewind geplaatst zijn, nog steeds geldig een huwelijk kunnen aangaan voor zover zij zich voldoende bewust zijn van de betekenis van het huwelijk en de persoonlijke verbintenis die zij in het kader daarvan aangaan¹⁴. Een persoon die onder voorlopig bewind gesteld werd, kan enkel gebruik maken van het wettelijk stelsel (randnr.17). Wil de beschermde persoon hiervan afwijken, dan moet er een machtiging aan de vrederechter gevraagd worden en zal er bijstand van de voorlopig bewindvoerder vereist zijn¹⁵. Tot slot bestaat ook de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te duiden. Deze treedt dan op als tussenpersoon tussen de onder bewind geplaatste persoon, de vrederechter en de voorlopig bewindvoerder¹⁶. Op die manier wordt een goede bescherming over de goederen mogelijk en kan er tegemoet gekomen worden aan de wensen van de beschermde.

C. De verlengde minderjarigheid

4. Door de wet van 29 juni 1973 werden in het Burgerlijk Wetboek zeven artikelen ingevoerd die het statuut van de verlengde minderjarigheid inrichtten¹⁷. Dit beschermingsstatuut werd enkel van toepassing gemaakt op personen met een mentale handicap¹⁸. Een vordering om bescherming te verkrijgen kan hiervoor ingediend worden bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats of de verblijfplaats van de mentaal gehandicapte persoon¹⁹. Opdat men onder het toepassingsgebied valt, is het vereist dat een ernstige geestelijke achterlijkheid wordt aangetoond. Die achterlijkheid moet aangeboren zijn of ontstaan zijn tijdens de vroege kinderjaren en blijvend van aard zijn²⁰. Wanneer dit aangetoond kan worden, zal de beschermde persoon met betrekking tot zijn vermogen en zijn persoon gelijkgesteld worden aan het vermogen en de persoon van een minderjarige beneden vijftien jaar²¹. Hieruit vloeit voort dat men onbekwaam is en, ook al is men meerderjarig, onder het ouderlijk gezag komt te staan. Als gevolg hiervan, zal men dan voor alle rechtshandelingen waarvoor vertegenwoordiging mogelijk is, vertegenwoordigd moeten worden. Tot slot impliceert de gelijkstelling aan een minderjarige beneden vijftien jaar ook dat men niet

⁹ Art. 331sexies BW.

¹⁰ Art. 1255§7 Ger.W.

¹¹ Art. 1236bis, lid 2 Ger.W.

¹² Art. 10§2 lid 4 Orgaantransplantatiewet van 13 juni 1986, *BS* 14 februari 1987.

¹³ Art. 7 Wetboek Belgische Nationaliteit van 28 juni 1984, *BS* 12 juli 1984.

¹⁴ Rb. Brussel 24 september 1997, *JLMB* 1999, 2021, noot G. Genicot.

¹⁵ Art. 488bis, h, §3 lid 1 BW.

¹⁶ Art. 488bis, b, §4 BW.

¹⁷ Wet van 29 juni 1973 tot aanvulling van Titel X van Boek I van het Burgerlijk Wetboek door invoering van de staat van verlengde minderjarigheid, *BS* 3 juli 1973; K. ROTTHIER, *Verlengde minderjarigheid: De rechtspositie van de mentaal gehandicapte*, die Keure, Brugge, 2010, 4.

¹⁸ K. ROTTHIER, *Verlengde minderjarigheid: De rechtspositie van de mentaal gehandicapte*, die Keure, Brugge, 2010, 9.

¹⁹ Art. 487ter lid 1 BW.

²⁰ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2011, 202.

²¹ F.-J. WARLET, *L'administration provisoire des biens. Manuel pratique de l'administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 7.

langer de mogelijkheid heeft om te huwen²². Dit betekent dat men op dat gebied ook rechtsonbekwaam wordt.

D. De gerechtelijke onbekwaamverklaring

5. De beschermingsregeling van de gerechtelijke onbekwaamverklaring is enkel mogelijk voor meerderjarige personen die zich in een aanhoudende staat van onnozelheid of krankzinnigheid bevinden²³. Deze personen bevinden zich in de onmogelijkheid om hun verantwoordelijkheid op te nemen in verband met hun persoon of om hun goederen te beheren. Zij worden onbekwaam verklaard ten aanzien van hun persoon en goederen, ondanks het feit dat het mogelijk is dat zij heldere momenten kunnen hebben. Dit betekent dus dat het een zeer verregaande regeling is. Het kan dus zijn dat men feitelijk gezien nog wel in de mogelijkheid is om een bepaalde handeling te stellen maar dit juridisch gezien niet langer mag door de gerechtelijke onbekwaamverklaring²⁴. Bescherming kan gevraagd worden bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de persoon waarvoor men de maatregel wil aanvragen²⁵. Bovendien is het een ingewikkelde en dure procedure. De betrokkene wordt dan omtrent zijn persoon en goederen gelijkgesteld met een minderjarige en onder voogdij geplaatst²⁶.

E. De toevoeging van een gerechtelijk raadsman

6. Deze regeling is in het leven geroepen voor verkwisters en zwakzinnigen. Dit zijn personen die hun inkomsten en kapitaal verkwisten of wiens mentale toestand niet voldoende ontwikkeld is door een ziekte of verslaving²⁷. Zij blijven in principe handelingsbekwaam, met uitzondering van de rechtshandelingen zoals opgesomd in artikel 513 B.W., zoals bijvoorbeeld rechtsgedingen voeren, goederen vervreemden of met een hypotheek bezwaren, dadingen treffen, ... Voor deze rechtshandelingen krijgt men bescherming via de techniek van bijstand. Dit betekent dat de persoon die beschermd wordt, bijgestaan wordt door een andere persoon in het beheer van zijn vermogen.²⁸ De toevoeging van een gerechtelijk raadsman wordt gevorderd voor de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de verkwistende of zwakzinnige persoon²⁹.

AFDELING III. Samenlevingsvormen

A. Inleiding

7. In ons recht bestaan er verschillende vormen van georganiseerde of niet- georganiseerde samenleving tussen partners. Tijdens de samenleving is het mogelijk dat één van de partners, wegens zijn gewijzigde gezondheidstoestand, niet meer voor zichzelf of zijn vermogen kan opkomen. Men kan zich dan afvragen of de wettelijke regelingen omtrent de verschillende vormen van samenleving, naast de mogelijkheid tot het aanwenden van een beschermingsstatuut, ook

²² P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2011, 206.

²³ Art. 489 BW; F. SWENNEN, *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 132.

²⁴ F. SWENNEN, *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 103.

²⁵ Art. 569, 1° juncto 624 Ger.W.

²⁶ A. WYLLEMAN, *Contracteren en procederen met wilsonbekwamen en wilsgestoorden*, Mechelen, Kluwer, 2005, 27.

²⁷ T. VAN SINAY, *Handboek gerechtelijke verdeling*, Gent, Larcier, 2010, 43.

²⁸ F.-J. WARLET, *L'administration provisoire des biens. Manuel pratique de l'administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 9.

²⁹ Art. 569, 1° Ger.W. juncto art. 624 Ger.W.

opties aanreiken om die partner te beschermen. Daarom zal hier overgegaan worden tot een uiteenzetting van de drie belangrijkste en meest voorkomende samenlevingsvormen die men terugvindt in onze maatschappij. Het betreft het instituut van het huwelijk, de wettelijke samenwoning en de feitelijke samenwoning.

8. Aangezien het heterohuwelijk reeds lange tijd als de samenlevingsvorm bij uitstek werd beschouwd door de wetgever, is dit ook de vorm die het meest georganiseerd en gevormd is doorheen de jaren³⁰. De rechten en plichten van elke echtgenoot binnen het huwelijk worden duidelijk omschreven. Naast het huwelijk bestonden nog wel andere vormen van samenleving maar deze werden (nog) niet uitdrukkelijk door de wetgever uitgewerkt. Recent werd in België ook het huwelijk tussen partners van hetzelfde geslacht mogelijk gemaakt³¹.

9. Naast het huwelijk merkte men dat de wettelijke samenwoning aan populariteit had ingewonnen³². Daarom werd de wetgever genoodzaakt om ook deze vorm van samenwonen te organiseren, zij het minder verregaand dan dit bij het huwelijk het geval is³³. Sinds 1 januari 2000 staat de wettelijke samenwoning open voor zowel familiale tweerelaties, voor twee personen van hetzelfde geslacht als van verschillend geslacht³⁴. De regels die gelden in het kader van het huwelijk, zijn niet naar analogie van toepassing op de wettelijk samenwonenden. Dit komt omdat de wettelijke samenwoning tot doel heeft om, in tegenstelling tot het huwelijk, een beperkte vermogensrechtelijke bescherming in het leven te roepen waarbij de bepalingen van het huwelijk slechts gelden als een inspiratiebron. Indien men een analoge regeling zou uitwerken aan het huwelijk, dan zou de wettelijke samenwoning immers een overbodig instituut uitmaken³⁵.

10. De laatste belangrijke samenlevingsvorm betreft de feitelijke samenwoning. Lange tijd heeft de wetgever deze vorm van samenleven voor onbestaande gehouden en heeft de rechtspraak geweigerd om gevolgen te verbinden aan de feitelijke samenwoning omdat zij van oordeel was dat dit in strijd was met de openbare orde en de goede zeden³⁶. Toch werd sinds de jaren '70 een evolutie opgemerkt waarbij zowel de wetgever als de rechtspraak milder werden ten aanzien van het feitelijk samenleven. Het werd niet langer beschouwd als in strijd met de openbare orde of goede zeden. Hoewel een mildering plaatsvond bij de wetgever en binnen de rechtspraak, werd er toch geen wettelijke regeling uitgewerkt om de feitelijke samenwoning effectief te organiseren. Wat men tegenwoordig wel merkt in recente rechtspraak en rechtsleer, is dat men er meer en meer rekening mee begint te houden (randnr.27)³⁷. Dit duidt toch al op een zekere organisatie maar nog steeds beperkt en fragmentarisch van aard.

³⁰ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 413.

³¹ Wet 13 februari 2003 tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, BS 28 februari 2003.

³² W. PINTENS, C. DECLERK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 202.

³³ Wet 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning, BS 12 januari 1999.

³⁴ B. DELAHAYE, F. TAINMONT, V. LÈBE-DESSARD, *La cohabitation légale*, Larcier, Brussel, 2013, 35.

³⁵ GwH 23 februari 2000, nr. 23/2000.

³⁶ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 260.

³⁷ W. PINTENS, C. DECLERK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 214.

11. Tussen de drie instituten bestaan er vandaag de dag nog steeds aanzienlijke verschillen. Deze verschillen situeren zich vooral op het gebied van de bevoegdheden van de partners, zowel naar elkaars persoon als naar elkaars vermogen toe. Deze verschillen in bevoegdheden zullen ook duidelijk worden binnen het onderzoek naar de rol die de partner van de beschermde persoon in het kader van de nieuwe wet van 17 maart 2013 kan spelen. Dit zal naarmate de bespreking van de nieuwe beschermingsregeling dan ook blijken.

B. Het huwelijk

a. Primair stelsel

12. Het huwelijk kan naast de beschermingsstatuten, ook aangewend worden als burgerrechtelijke bescherming³⁸. Om op een geldige manier te huwen, is het eerst en vooral vereist dat de echtgenoten op het moment van het huwelijk een geldige toestemming geven. Wanneer één van de echtgenoten op het moment van het huwelijk niet in staat is om zijn of haar wil op een bewuste manier te uiten, kan het huwelijk niet aangegaan worden. Eens men daarentegen een geldige toestemming heeft gegeven en dus in het huwelijk is getreden, kan het huwelijksrecht ook soms een oplossing bieden wanneer één van de gehuwde partners zich tijdens het huwelijk in de onmogelijkheid bevindt om zijn of haar wil ter kennis te brengen³⁹. 'Zich in de onmogelijkheid bevinden om zijn wil te kennen te geven' moet heel ruim geïnterpreteerd worden, waardoor dit begrip van toepassing kan zijn op vele gevallen zoals dementie, geestesstoornis, coma, de gevolgen van een beroerte,... De wetgever heeft met betrekking tot het huwelijk aan de ene kant een primair huwelijksstelsel en aan de andere kant een secundair huwelijksstelsel ingericht. Met het primair stelsel wordt een geheel van regels bedoeld die dwingend van toepassing zijn ten aanzien van de echtgenoten door het enkele feit van het huwelijk en waarvan zij niet kunnen afwijken ongeacht het aangenomen huwelijksvermogensstelsel⁴⁰. Het primair stelsel bevat zowel wederzijdse rechten als plichten van de echtgenoten en deze worden omschreven in de artikelen 212 tot en met 224 van het Burgerlijk Wetboek. Het gaat meerbepaald om regels die zowel de autonomie als de verbondenheid van de echtgenoten proberen te waarborgen maar ook een zeer beperkte regeling met betrekking tot vermogensrechtelijke aspecten inhouden⁴¹. In het primair huwelijksstelsel kunnen dus zeer uiteenlopende regels teruggevonden worden, zoals bijvoorbeeld een regeling omtrent de bescherming van de gezinswoning, het recht op het uitoefenen van een beroep, een regeling over de bestemming van de inkomsten van de echtgenoten, de hulp- en bijdrageplicht van de echtgenoten, hoofdelijkheid voor de schulden van de huishouding, dringende voorlopige maatregelen tijdens het huwelijk, ...

13. Het primair stelsel bevat ook bepalingen die de echtgenoot, die wegens zijn gezondheidstoestand niet meer in de mogelijkheid is zijn wil te kennen te geven of zijn vermogen te beheren, te beschermen. Ten eerste kan een beroep gedaan worden op artikel 215 B.W. dat de

³⁸ V. VANDERHULST, "Gerechtelijke indeplaatsstelling of voorlopig bewind: welk statuut geniet voorrang bij gehuwden?", *Not.Fisc.M.* 2013, 158.

³⁹ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 203.

⁴⁰ Art. 212 lid 2 BW.

⁴¹ W. PINTENS, C. DECLERK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 15.

bescherming inhoudt van de gezinswoning en de daarin aanwezige huisraad. Echtgenoten hebben elkaars instemming nodig om over het onroerend goed dat dient als gezinswoning te kunnen beschikken of met persoonlijke of zakelijke rechten te bezwaren. Wanneer één van de echtgenoten zonder instemming overgaat tot zo'n handeling, dan kan de andere echtgenoot de nietigverklaring daarvan vragen⁴². Indien één van de echtgenoten onbekwaam wordt verklaard of zich niet in de mogelijkheid bevindt om zijn wil te kennen te geven, dan voorziet artikel 220§1 B.W. eerst en vooral in de mogelijkheid voor de andere echtgenoot om een gerechtelijke volmacht te verkrijgen van de burgerlijke rechtbank zodat hij de handelingen van artikel 215§1 B.W. alleen kan verrichten⁴³. Op basis van deze volmacht kan de gemachtigde echtgenoot zonder instemming van zijn echtgenoot beschikken over de rechten die er bestaan ten aanzien van het onroerend goed dat dient als voornaamste gezinswoning en de daarin aanwezige huisraad. Daarnaast kan de echtgenoot die niet onbekwaam werd verklaard en wel nog zijn wil te kennen kan geven, ook op basis van artikel 220§2 B.W. vragen bij de burgerlijke rechtbank dat hij alle of een deel van de bevoegdheden van zijn echtgenoot kan uitoefenen. De rechter moet dan de omvang van die vertegenwoordiging bepalen. Bovendien is het wel vereist er nog geen wettelijke vertegenwoordiger of lasthebber werd aangesteld⁴⁴. Als de burgerlijke rechter de vordering inwilligt, heeft dit niet tot gevolg dat de beschermde echtgenoot handelingsonbekwaam wordt. De vertegenwoordigende echtgenoot kan enkel in de plaats van zijn echtgenoot optreden en slechts voor de bevoegdheden die de rechter heeft bepaald. De vertegenwoordiging kan zich ook slechts uitstrekken over de bevoegdheden die de beschermde echtgenoot heeft ten aanzien van zijn eigen vermogen alsook voor zijn bevoegdheden met betrekking tot het gemeenschappelijk vermogen (randnr.17).

14. Verder kan er ook nog verwezen worden naar een andere regel van het primair huwelijksstelsel die ingeval van onbekwaamheid aangewend kan worden, zijnde artikel 220§3 B.W. Echtgenoten zijn elkaar tijdens het huwelijk hulp en bijdrage in de huwelijkslasten verschuldigd⁴⁵. De hulpplicht betekent dat de echtgenoot die in een financieel sterkere positie staat, er voor moet zorgen dat de andere echtgenoot van zijn of haar levensstandaard kan meegenieten. De bijdrageplicht daarentegen bestaat uit het bijdragen van de echtgenoten in de lasten van het huwelijk. Dit zijn alle kosten die voortkomen uit het feit dat de echtgenoten samenleven alsook de kosten met betrekking tot de behoeften van hun kinderen⁴⁶. Deze verplichtingen worden in principe in natura uitgevoerd. Wanneer deze plichten niet nageleefd worden door één van de echtgenoten, dan is een sanctie in de vorm van een onderhoudsuitkering of een ontvangstmachtiging mogelijk⁴⁷. Volgens artikel 221 lid 2 B.W. kan de echtgenoot die wordt benadeeld zich, mits bewijs van de niet-naleving van de plichten door de andere echtgenoot, door de vrederechter laten machtigen om geldsommen van de andere echtgenoot te ontvangen en te gebruiken voor de betaling van de lasten van het huwelijk. Bovendien geldt dat wanneer één van de echtgenoten zich in de onmogelijkheid bevindt om voor zijn of haar wil op te komen, de andere echtgenoot wel zo'n

⁴² Art. 224§1 BW.

⁴³ Art. 220§1 BW.

⁴⁴ Art. 220§2 BW.

⁴⁵ Artt. 213 en 221 lid 1 BW.

⁴⁶ W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 23.

⁴⁷ Artt. 223 en 220§3 BW.

bijzondere ontvangstmachtiging kan verkrijgen maar geen onderhoudsuitkering⁴⁸. Er moet dan ook geen bewijs tot niet-naleving van de plichten geleverd worden. Wel wordt vereist dat de behoeften van de huishouding de machtiging noodzakelijk maken⁴⁹.

15. Tot slot is ook artikel 219 B.W. in het kader van bescherming van belang. Op basis hiervan kan elke echtgenoot tijdens het huwelijk een algemene of bijzondere lastgevingsovereenkomst opmaken die de andere echtgenoot het recht geeft om hem te vertegenwoordigen bij het uitoefenen van de bevoegdheden die hem namens het huwelijksvermogensstelsel toegewezen werden. Dit is dus ook een mogelijkheid die echtgenoten kunnen aanwenden voor het geval zij wegens de gezondheidstoestand deze bevoegdheden niet langer zullen kunnen uitoefenen. De lastgeving heeft wel niet tot gevolg dat die echtgenoot niet meer zelf zou kunnen handelen. Zij kan ook enkel betrekking hebben op de vermogensrechtelijke aspecten van het primair of het secundair huwelijksstelsel⁵⁰.

b. Secundair stelsel

16. Het secundair huwelijksstelsel is, naast het primair stelsel, het tweede onderdeel van het huwelijksvermogensrecht en bevat regels in verband met de huwelijksvermogensstelsels. Wanneer men een huwelijk aangaat, zal dit er toe leiden dat, naast de vermogensrechtelijke aspecten die beperkt geregeld worden in het primair huwelijksstelsel, er steeds een huwelijksvermogensstelsel van toepassing is dat het statuut van de vermogens van de echtgenoten regelt⁵¹.

17. Echtgenoten kunnen er in de eerste plaats voor kiezen om geen uitdrukkelijke keuze te maken betreffende het huwelijksvermogensstelsel. In dat geval zijn zij automatisch onderworpen aan het wettelijk stelsel dat geïnterpreteerd kan worden als een scheiding van goederen met een gemeenschap van aanwinsten⁵². In het kader van het wettelijk stelsel kunnen drie vermogens onderscheiden worden, zijnde het gemeenschappelijk vermogen en de twee eigen vermogens van de echtgenoten. Het gemeenschappelijk vermogen bestaat uit de gemeenschappelijke schulden, de beroepsinkomsten van de echtgenoten, de vruchten en inkomsten uit hun eigen goederen en goederen die zij tijdens het huwelijk gezamenlijk verwerven⁵³. Op basis van artikel 1405 lid 4 B.W. geldt er ook een vermoeden van gemeenschappelijkheid. Dit wil zeggen dat wanneer een echtgenoot niet kan aantonen dat een bepaald goed of een bepaalde schuld eigen is, dat dit steeds tot de kwalificatie van gemeenschappelijkheid leidt. Het eigen vermogen van elke echtgenoot bestaat uit zijn of haar persoonlijke schulden, alle goederen die de echtgenoot vóór het huwelijk reeds bezat maar ook alle goederen die hij tijdens het huwelijk verkrijgt via schenking, erfenis of legaat⁵⁴. Iedere echtgenoot bestuurt zijn eigen vermogen helemaal alleen en naar eigen believen⁵⁵. Dit betekent dat de andere echtgenoot geen zeggenschap heeft in hoe zijn mede-echtgenoot het

⁴⁸ Art. 220§3 BW.

⁴⁹ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 518.

⁵⁰ W. PINTENS, C. DECLERK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 40.

⁵¹ R. BARBAIX, A-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 31.

⁵² Art 1390 BW.

⁵³ Art. 1405 lid 1-3 BW.

⁵⁴ Artt. 1399-1401 BW.

⁵⁵ Art. 1425 BW.

eigen vermogen bestuurt. Hier zijn wel twee beperkingen aan gesteld door de wetgever. In de eerste plaats geldt de regeling van het primair stelsel altijd, ongeacht het secundair stelsel dat de echtgenoten op hen van toepassing hebben verklaard. Met betrekking tot de gezinswoning geldt bovendien dat indien een eigen onroerend goed van één van de echtgenoten gebruikt wordt als gezinswoning, dat de bescherming van de gezinswoning van artikel 215 B.W. dan primeert op het recht, van de echtgenoot die de eigendom heeft van dat onroerend goed, om het vermogen alleen te besturen⁵⁶. Een tweede beperking op het recht van iedere echtgenoot om zijn eigen vermogen alleen te besturen, is het belang van het gezin. Elke echtgenoot moet erop toezien dat hij of zij door het bestuur van het eigen vermogen het belang van het gezin niet in gevaar gebracht wordt. Indien dit toch gebeurt, kan de andere echtgenoot vorderen dat de bestuursmogelijkheden geheel of ten dele worden afgenomen⁵⁷.

18. Met betrekking tot het gemeenschappelijk vermogen stelt artikel 1416 B.W. het volgende: 'Het gemeenschappelijk vermogen wordt bestuurd door de ene of door de andere echtgenoot die de bestuursbevoegdheden alleen kan uitoefenen, onder gebondenheid voor ieder van hen om de bestuurshandelingen van de ander te eerbiedigen.' De wetgever vertrekt dus vanuit het principe van het gelijktijdig bestuur van het gemeenschappelijk vermogen door de echtgenoten waarbij iedere echtgenoot afzonderlijk dat vermogen kan verbinden zonder dat hij of zij hier voorafgaand toestemming voor moet krijgen van zijn of haar mede-echtgenoot. Iedere echtgenoot kan alle daden van beheer stellen, zelfs ten aanzien van de onroerende goederen. Beheersdaden of bestuursdaden kunnen gedefinieerd worden als alle handelingen die de kapitaalwaarde van het vermogen niet aantasten of rechtshandelingen die het zakenrechtelijk statuut van het vermogen niet wijzigen⁵⁸. Wel moet er op gewezen worden dat het gemeenschappelijk vermogen steeds bestuurd moet worden in het belang van het gezin⁵⁹. Hier zullen zich dus geen moeilijkheden voordoen wanneer één van de echtgenoten er niet langer toe in staat is dit vermogen te besturen aangezien de andere echtgenoot het gemeenschappelijk vermogen dan nog kan verbinden. Voor bepaalde rechtshandelingen wordt op dit basisprincipe van gelijktijdig bestuur uitdrukkelijk een uitzondering gemaakt. In het kader van het gezamenlijk bestuur van het gemeenschappelijk vermogen, zal een echtgenoot niet kunnen optreden voordat hij van zijn of haar mede-echtgenoot voorafgaand uitdrukkelijk de toestemming heeft verkregen om zo'n handeling te stellen. Daden van beschikking met betrekking tot onlichamelijke of lichamelijke gemeenschapsgoederen zijn ook dus perfect mogelijk mits deze instemming verkregen werd. Deze daden veranderen de kapitaalwaarde van het vermogen of wijzigen het zakenrechtelijk statuut van het vermogen⁶⁰. Het gaat dan specifiek over alle rechtshandelingen die opgesomd worden door artikel 1418, 1° en 2° B.W., zoals bijvoorbeeld het aanvaarden of verwerpen van een schenking, een huurovereenkomst voor langer dan negen jaar af te sluiten, het vervreemden van goederen waarop een hypotheek gevestigd kan worden, een lening aangaan, ... Ook wanneer een echtgenoot wil overgaan tot het schenken van een goed dat de gemeenschap toebehoort, zal er toestemming vereist zijn van de andere

⁵⁶ E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 91.

⁵⁷ Artt. 224 en 1426 BW.

⁵⁸ E. DIRIX, B. TILLEMANS, P. VAN ORSHOVEN, *De Valks juridisch woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 91.

⁵⁹ Art. 1415 lid 2 BW.

⁶⁰ W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 105.

echtgenoot⁶¹. Hier heeft de wetgever ook rekening gehouden met het feit dat één van de echtgenoten in de onmogelijkheid kan verkeren om zijn wil te uiten en voorzien dat de andere echtgenoot een machtiging kan krijgen van de rechtbank van eerste aanleg om de handelingen alleen uit te voeren. Het legateren van gemeenschapsgoederen daarentegen is niet afhankelijk van de toestemming van beide echtgenoten waardoor één echtgenoot alleen hier perfect toe kan besluiten⁶².

19. Ten tweede kunnen de echtgenoten er ook voor opteren om uitdrukkelijk een keuze maken te voor een ander stelsel dan het wettelijk stelsel en dus een huwelijkscontract opstellen⁶³. Twee modellen van conventionele stelsels werden door de wetgever zelf uitgewerkt. Het betreft het stelsel van de scheiding van goederen en het stelsel van de algehele gemeenschap. Het stelsel van scheiding van goederen heeft tot gevolg dat iedere echtgenoot een eigen vermogen heeft en er ook het exclusief bestuur van heeft⁶⁴. Wel moet men steeds rekening houden met het primair stelsel, dat een beperkende werking heeft ten aanzien van het alleenbestuur (randnr.17) ⁶⁵. Tussen de echtgenoten bestaat er geen gemeenschappelijk vermogen maar een onverdeeldheid. Dit zal steeds zo zijn wanneer de echtgenoten samen een goed verwerven door het te kopen of het gezamenlijk ontvangen door een schenking, legaat of erfenis. Bovendien zal een goed als onverdeeld beschouwd worden wanneer een echtgenoot niet kan aantonen dat het gaat om zijn of haar eigen goed⁶⁶. Voor de onverdeeldheid gelden de regels van mede-eigendom. Het gevolg hiervan is dat echtgenoten die mede-eigenaar zijn, altijd daden van behoud en van voorlopig beheer mogen stellen ten aanzien van de onverdeelde goederen⁶⁷. Wil men overgaan tot gewichtigere daden van beheer of beschikkingsdaden, dan zal men de instemming van de andere echtgenoot nodig hebben want men is beide mede-eigenaar ten aanzien van de het onverdeeld goed⁶⁸. Uit de regeling omtrent de mede-eigendom blijkt niet wat moet gebeuren indien één van de echtgenoten niet langer in de mogelijkheid is zijn wil te kennen te geven en dus geen instemming meer kan verlenen. Mijns inziens kan de andere echtgenoot zich beroepen op het primair stelsel dat steeds van toepassing is. Op die manier kan men zich tot de vrederechter wenden om een machtiging te verkrijgen (randnr.13). De echtgenoten zijn wel niet verplicht om in onverdeeldheid te blijven. De verdeling kan gevorderd worden door elk van hen, tenzij het onverdeelde goed de gezinswoning zou uitmaken of wanneer de echtgenoten in een overeenkomst bedongen hadden dat de verdeling niet mogelijk willen maken voor een periode van maximum vijf jaar⁶⁹.

20. Kiezen de echtgenoten voor een stelsel van algehele gemeenschap, dan willen zij de verbondenheid van de partners benadrukken. Het gevolg hiervan is dat alles wat de echtgenoten bezitten of op welke manier dan ook verkrijgen of wat zij veroorzaken aan schulden, in het

⁶¹ Art. 1419 BW.

⁶² Art. 1424 BW.

⁶³ E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 57.

⁶⁴ Art. 1466 BW.

⁶⁵ Art. 1466 BW.

⁶⁶ Art. 1468 BW; E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 231.

⁶⁷ Art. 577-2§5 in fine BW.

⁶⁸ Art 577-2§6 BW.

⁶⁹ Art. 815 lid 2 BW.

gemeenschappelijk vermogen valt⁷⁰. Een uitzondering bestaat er voor de goederen van persoonlijke aard en de rechten die uitsluitend aan de persoon zijn verbonden, zoals bijvoorbeeld persoonlijke kledij, recht op pensioen, recht op het herstel van lichamelijke schade, ...⁷¹. Deze goederen en rechten blijven eigen. In hun huwelijksovereenkomst kunnen zij wel geen regeling opnemen die afwijkt van de regels van het bestuur van het eigen en gemeenschappelijk vermogen zoals dat bestaat in het kader van het wettelijk stelsel (randnrs.17-18)⁷². Het gelijktijdig bestuur van het vermogen is dus het uitgangspunt maar kan soms aan de kant geschoven worden door het principe van het gezamenlijk bestuur waardoor de instemming van beide echtgenoten vereist is (randnr.17). Overigens kunnen de echtgenoten binnen dit secundair stelsel op basis van de contractsvrijheid ook afwijken van deze basisregeling en niet alle goederen in het gemeenschappelijk vermogen inbrengen.

21. De echtgenoten zijn wel niet verplicht om volledig voor één van deze twee conventionele stelsels te kiezen. Zij genieten een ruime contractsvrijheid en kunnen ook zelf een regeling uitwerken die afwijkt van de uitgewerkte conventionele stelsels⁷³. Hierdoor bestaan er in ons recht heel uiteenlopende regelingen omtrent het huwelijksvermogen die afgestemd zijn op de persoonlijke wensen van de echtgenoten. Men kan in het huwelijkscontract wel niet zo ver gaan dat er afgeweken wordt van het primair stelsel of dat een regeling getroffen wordt die indruist tegen de openbare orde⁷⁴. Dit betekent dus dat zij ook een regeling kunnen treffen om te bepalen wat er moet gebeuren bij onbekwaamheid van één van de echtgenoten. Bovendien moet erop gewezen worden dat het wettelijk stelsel steeds een aanvullend karakter heeft. Voor al hetgeen de echtgenoten niet uitdrukkelijk bedingen in hun huwelijkscontract, zullen zij kunnen terugvallen op de aanvullende werking van het wettelijk stelsel.⁷⁵

22. Een opmerking die tot slot nog gemaakt moet worden is dat het niet duidelijk is wat de verhouding is tussen de huwelijksvermogensrechtelijke bescherming en de huidige burgerrechtelijke beschermingsstatuten. Het is immers mogelijk dat men onder het toepassingsgebied kan vallen van beide regelingen. De vraag is dan of er een hiërarchie bestaat tussen deze regelingen. Aangezien geen enkele regeling zelf bepaalt welke de voorkeur moet krijgen, wordt aangenomen in de rechtsleer dat men de mogelijkheid heeft om een keuze te maken⁷⁶.

⁷⁰ Art. 1399 BW juncto art. 1452 BW.

⁷¹ Art. 1401 BW juncto 1453 lid 1 BW.

⁷² Art. 1451 lid 1 BW.

⁷³ W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 151.

⁷⁴ Artt. 1387-1388 lid 1 BW.

⁷⁵ Art. 1451 in fine BW.

⁷⁶ V. VANDERHULST, "Gerechtelijke indeplaatsstelling of voorlopig bewind: welk statuut geniet voorrang bij gehuwden?", *Not.Fisc.M.* 2013, 167.

C. De wettelijke samenwoning

a. Primair stelsel

23. Naast het huwelijk bestaat er ook een andere georganiseerde samenlevingsvorm die in het dagelijks leven meer en meer op de voorgrond treedt. Het betreft de wettelijke samenwoning. Om een wettelijke samenwoning aan te gaan, is een geldige toestemming van iedere partner vereist⁷⁷. Wanneer men zich in een staat bevindt waarin het niet mogelijk is om de wil te uiten, kan men in principe dus geen wettelijke samenwoning aangaan. Eens een geldige verklaring tot wettelijke samenwoning werd afgelegd, hebben deze partners van rechtswege bepaalde rechten en plichten⁷⁸. Het primair wettelijk samenwoningstelsel, zoals deze regels genoemd worden in het kader van wettelijke samenwoning, worden ook op een dwingende manier toegepast en de wettelijk samenwonende partners kunnen dan ook niet van deze regels afwijken door het sluiten van bijzondere overeenkomsten⁷⁹.

24. In concreto worden bepaalde regels uit het primair huwelijksstelsel uitdrukkelijk van toepassing gemaakt op de wettelijke samenwoning wat het primair wettelijk samenwoningstelsel uitmaakt dat net zoals in het huwelijk, bescherming kan bieden. Dit blijkt uit artikel 1477§2 B.W. dat stelt dat de artikelen 215, 220§1 en 224§1 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de bescherming van de gezinswoning en de daarin aanwezige huisraad, ten aanzien van wettelijk samenwonenden op dezelfde manier moet worden ingevuld als in het kader van het huwelijk. Net zoals bij het huwelijk, kan de ene wettelijk samenwonende partner wanneer de andere wettelijk samenwonende partner onmogelijk zijn wil te kennen kan geven, een gerechtelijke volmacht tot vertegenwoordiging verkrijgen van de rechter (randnr.13)⁸⁰. Op die manier kan een wettelijke samenwonende partner via de wettelijke regeling van het wettelijk samenwonen beschermd worden. Vervolgens bepaalt artikel 1477§3 B.W. dat de beide partners op basis van hun mogelijkheden moeten bijdragen in de lasten van het wettelijk samenwonen. Artikel 1477§3 B.W. verwijst niet uitdrukkelijk naar artikel 221 lid 1 B.W. maar inhoudelijk komen zij wel op hetzelfde neer⁸¹. De bijdrageplicht kent net zoals bij het huwelijk een ruime invulling. Het gaat om de kosten voor het samenleven, kosten die gemaakt moeten worden voor de kinderen, kosten voor voeding, voor verwarming, voor vrijetijdsbesteding ...⁸² Voor wettelijk samenwonende partners bestaat wel geen hulplicht zoals bij het huwelijk. De bijdrageplicht eindigt wanneer er een einde komt aan de wettelijke samenwoning. Een onderhoudsgeld is dan niet mogelijk⁸³. Ten derde bepaalt artikel 1477§4 B.W. dat samenwonende partners hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de schulden die aangegaan zijn in het kader van de samenleving. Deze regel wordt op dezelfde manier ingevuld als het huwelijk⁸⁴. Ten vierde kunnen ook voorlopige maatregelen getroffen worden tijdens de wettelijke samenwoning wegens een ernstige verstoring van de verstandhouding tussen de wettelijk samenwonende partners. Dit is bijvoorbeeld het geval indien één van de partners zijn bijdrageplicht niet nakomt.

⁷⁷ P. Senaev, Compendium van het personen- en familierecht, Leuven, Acco, 2013, 441.

⁷⁸ Art. 1477§1 BW.

⁷⁹ B. DELAHAYE, F. TAINMONT, V. LÈBE-DESSARD, *La cohabitation légale*, Larcier, Brussel, 2013, 67.

⁸⁰ Art. 1477 BW juncto art. 220§1 BW.

⁸¹ B. DELAHAYE, F. TAINMONT, V. LÈBE-DESSARD, *La cohabitation légale*, Larcier, Brussel, 2013, 57-58.

⁸² W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 204.

⁸³ P. Senaev, Compendium van het personen- en familierecht, Leuven, Acco, 2013, 500.

⁸⁴ Art. 222 BW.

De vrederechter kan dan dringende voorlopige maatregelen opleggen. In principe wordt er niet voorzien in de mogelijkheid van sommandelegatie zoals dat bij het huwelijk wel voorzien is⁸⁵. Toch meent de rechtsleer dat een sommandelegatie opgelegd kan worden onder het mom van een dringende voorlopige maatregel⁸⁶. Na de beëindiging van de wettelijke samenwoning kunnen ook nog dringende voorlopige maatregelen opgelegd worden indien deze gerechtvaardigd zijn en indien zij worden gevorderd binnen een termijn van drie maanden na de beëindiging⁸⁷. Alle overige regels van het primair huwelijksstelsel zijn niet van toepassing op de wettelijke samenwoning.

b. Secundair stelsel

25. Ook in het kader van de wettelijke samenwoning zijn er bepaalde vermogensrechtelijke gevolgen voor de partners. De wetgever heeft de vermogensrechtelijke gevolgen uitdrukkelijk uitgewerkt, wat het secundair wettelijk samenwoningsrecht genoemd wordt. Op vermogensrechtelijk gebied behoudt iedere wettelijk samenwonende partner de goederen waarvan hij kan bewijzen dat die tot zijn eigendom behoren, net zoals alle inkomsten uit die goederen en alle beroepsinkomsten eigen zijn⁸⁸. De goederen waarvan de wettelijk samenwonende partner niet kan bewijzen dat die eigen zijn aan hem of de goederen die de wettelijk samenwonende partners gezamenlijk verwerven door aankoop, erfenis, schenking of legaat, zullen gekwalificeerd worden als onverdeelde goederen⁸⁹. Op deze onverdeeldheid zijn de regels van de mede-eigendom van toepassing⁹⁰. Dit heeft tot gevolg dat daden van behoud en daden van voorlopig beheer steeds gesteld kunnen worden door iedere mede-eigenaar maar dat voor daden van beschikking en gewichtige daden van beheer toestemming van beide mede-eigenaars vereist is⁹¹. De uitonverdeeldheidtrekking kan steeds gevorderd worden, tenzij de wettelijk samenwonende partners een overeenkomst opgemaakt hadden waarin de verdeling voor maximum vijf jaar werd uitgesteld⁹². Ook wanneer het onverdeelde goed de gezinswoning blijkt van de partners, is uitonverdeeldheidtrekking niet onverkort mogelijk, aangezien beide echtgenoten dan moeten instemmen voor het opgeven van de woonfunctie van de woning⁹³.

26. Naast het uitgewerkte wettelijk samenwoningsrecht door de wetgever, kunnen de wettelijke samenwonende partners ook gebruik maken van de contractsvrijheid en de vermogensrechtelijke verhoudingen zelf regelen in een samenwoningsovereenkomst. Aan de contractsvrijheid zijn toch een aantal beperkingen gesteld in artikel 1478 lid 4 B.W. Er mag immers niet bedongen worden in strijd met de openbare orde of afgeweken worden van het primair wettelijk samenwoningstelsel. Bovendien kan er niet overeengekomen worden dat een gemeenschapsstelsel ingericht wordt. Dit

⁸⁵ Art. 221§2 BW.

⁸⁶ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 263; E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: Huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 67.

⁸⁷ Art. 1477§3 BW.

⁸⁸ Art. 1478 BW.

⁸⁹ A. CULOT, J.-M. DEGÉE, P. DELNOY, P. DE PAGE, I. DE STEFANI, E. DE WILDE D'ESTMAEL, L. ROUSSEAU, F. TAINMONT, *Cohabitation légale et cohabitation de fait. Aspects civils et fiscaux*, Anthemis, Louvain-la-Neuve, 2008, 22.

⁹⁰ Art. 577-2 BW; W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 208.

⁹¹ Art. 577-2§5 lid 2 BW; art. 577-2§6 BW.

⁹² Art. 815 lid 2 BW.

⁹³ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 91.

wordt door de wetgever uitdrukkelijk voorbehouden aan echtgenoten⁹⁴. Dit kan in de praktijk leiden tot een heel gamma van regelingen omtrent de vermogensrechtelijke aspecten. Mijns inziens kunnen zij dus ook overgaan tot het regelen wat moet gebeuren indien één van de wettelijk samenwonende partners niet meer in staat is wegens zijn gezondheidstoestand of een andere reden om zijn vermogensrechtelijke belangen te verdedigen. Een uitgebreide bespreking van al de mogelijke regelingen en bedingen zou het doel van het onderzoek ondermijnen.

D. De feitelijke samenwoning

a. Primair stelsel

27. Feitelijke samenwoning is een niet door de wet georganiseerde samenlevingsvorm waarbij twee personen samenwonen maar niet gehuwd zijn of wettelijk samenwonend zijn. In tegenstelling tot het huwelijk en de wettelijke samenwoning, bestaat er tussen feitelijk samenwonende partners geen enkele juridische band⁹⁵. Dit impliceert dan ook dat er voor hen niets bestaat in de vorm van een primair stelsel zoals dat bestaat in het kader van de wettelijke samenwoning of het huwelijk en in principe er tussen hen geen rechten of verplichtingen bestaan. Dit wil dan ook zeggen dat er in feite geen bescherming geboden wordt binnen de feitelijke samenwoning. Bijgevolg bestaat er voor hen geen regeling omtrent de bescherming van de gezinswoning, geen regeling omtrent de bijdrage van de samenwonende partners in de lasten van het samenwonen of omtrent dringende voorlopige maatregelen, ... Wel heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat feitelijk samenwonende partners zich in het geval van hoogdringendheid steeds tot de gemeenrechtelijke kort gedingprocedure kunnen wenden⁹⁶. Recent wordt binnen de rechtspraak en de rechtsleer ook aanvaard dat er toch een soort bijdrageplicht in de lasten van het feitelijk samenwonen bestaat. Deze verplichting vloeit dan voort uit een natuurlijke verbintenis die bestaat tussen de feitelijk samenwonende partners. Dit is een verbintenis waarbij de feitelijk samenwonende partner gaat bijdragen in de lasten van de samenwoning omdat hij zich daartoe verplicht acht in zijn geweten. Een natuurlijke verbintenis is wel niet afdwingbaar voor recht⁹⁷. Naast een natuurlijke verbintenis tot bijdrage in de lasten van de feitelijke samenwoning, aanvaarden de rechtspraak en de rechtsleer tegenwoordig ook dat, via de omweg van de vertrouwensleer, derden zich kunnen beroepen op de hoofdelijkheid voor de schulden van de huishouding. De feitelijk samenwonende partners hebben naar derden toe immers de schijn gewekt dat een bepaald feit op hun van toepassing was, zoals bijvoorbeeld de schijn te hebben gewekt dat zij gehuwd zijn. Indien de derde te goeder trouw dit kan aantonen, zullen de rechtsgevolgen van dit feit kunnen intreden alsof het feit werkelijk van toepassing was⁹⁸.

⁹⁴ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 269.

⁹⁵ W. PINTENS, C. DECLERCK, K. VANWINCKELEN, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 214.

⁹⁶ Art 584 lid 1 Ger.W.; Arbitragehof 23 januari 2002, nr. 24/2002.

⁹⁷ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 275.

⁹⁸ E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: Huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 68-69.

b. Secundair stelsel

28. Op vermogensrechtelijk gebied bestaat er in de wet voor feitelijke samenwoners geen uitdrukkelijke regeling. Feitelijk samenwonenden wensen op vermogensrechtelijk gebied in principe niet gebonden te zijn⁹⁹. Het gevolg is dat iedere feitelijk samenwonende partner steeds exclusief eigenaar blijft van de goederen die hij bij de aanvang van de feitelijke samenwoning in zijn bezit had en die hij tijdens de feitelijke samenwoning in zijn bezit krijgt¹⁰⁰. Wanneer beide partners samen een goed verwerven door aankoop, legaat, schenking, erfenis, ..., wordt vermoed dat dit goed een onverdeeld goed uitmaakt. Dit vermoeden vloeit wel niet voort uit de wet maar uit het gezamenlijk bezit van de feitelijke samenwonende partners¹⁰¹. De regels van de mede-eigendom zijn op deze onverdeeldheid onverkort van toepassing waardoor iedere mede-eigenaar afzonderlijk daden van behoud en voorlopig beheer kan stellen maar instemming vereist is van de andere mede-eigenaar voor beschikkingsdaden en gewichtige beheersdaden¹⁰².

29. Naast dit uitgangspunt, kunnen zij op basis van het beginsel van de wilsautonomie besluiten tot het aangaan van samenlevingsovereenkomsten waarin zij hun rechten en plichten of hun vermogensrechtelijke verhoudingen uitdrukkelijk regelen. Dit kan er bijvoorbeeld toe leiden dat de feitelijk samenwonenden een hulp- en bijdrageplicht uitdrukkelijk organiseren. Het opmaken van een samenlevingsovereenkomst is enkel mogelijk voor zover zij de openbare orde en de goede zeden niet schenden¹⁰³. Feitelijk samenwonende partners kunnen ook nooit overeenkomsten sluiten die hun persoonlijke vrijheid inperken. Er kan dan volgens mij ook geconcludeerd worden dat de feitelijk samenwonende partners geldig een overeenkomst kunnen sluiten voor de vermogensrechtelijke verhoudingen te regelen voor het geval dat één van hen zich in de toekomst in de onmogelijkheid zou bevinden om de wil te kennen te geven.

⁹⁹ E. ALOFS, R. BARBAIX, S. BROUWERS, T. KRUGER, N. PLETS, *Samenlevingsvormen & recht: Huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 71.

¹⁰⁰ A. CULOT, J.-M. DEGÉE, P. DELNOY, P. DE PAGE, I. DE STEFANI, E. DE WILDE D'ESTMAEL, L. ROUSSEAU, F. TAINMONT, *Cohabitation légale et cohabitation de fait. Aspects civils et fiscaux*, Anthemis, Louvain-la-Neuve, 2008, 7.

¹⁰¹ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 277.

¹⁰² Art. 577-2§5 lid 2 BW; art. 577-2§6 BW.

¹⁰³ Orde van de Vlaamse Balies, *Familierecht: handboek voor de advocaat-stagiair 2013-2014*, Brussel, 2013, 638.

II. TIJD VOOR VERANDERING...

AFDELING I. Inleiding

30. Bij de oprichting van het voorlopig bewind in 1991 wilde men een zo goed mogelijke bescherming in het leven roepen voor personen die omwille van hun gezondheidstoestand hun vermogensrechtelijke belangen niet (langer) kunnen verdedigen. Niet veel later werd in 2003, met het oog op de vergemakkelijking van de werking van het voorlopig bewind, een hervorming doorgevoerd. Vanaf dan kon men bijvoorbeeld zelf een verklaring afleggen waarin een voorlopig bewindvoerder werd aangeduid voor het geval men in de toekomst zijn goederen niet langer zou kunnen beheren, een vertrouwenspersoon aanduiden en werden de bevoegdheden van de voorlopig bewindvoerder uitgebreid¹⁰⁴. Met de invoering van het voorlopig bewind hoopte men dat de andere beschermingsstatuten aan belang zouden afnemen. In de praktijk werd dit niet verwezenlijk aangezien het voorlopig bewind toch een zekere slagkracht miste wegens een gebrek aan de bescherming over de persoon. Dit werd ervaren als een grote tekortkoming van de regeling. Daarom begonnen stemmen op te komen om hier een mouw aan te passen¹⁰⁵.

31. Bij het vergelijken van de huidige beschermingsregelingen, zijn er overigens bepaalde zaken die opvallen. Eerst en vooral is het toepassingsgebied van iedere beschermingsregeling *ratione personae* en *materiae* eerder beperkt. Enkel het voorlopig bewind heeft een ruimer toepassingsgebied *ratione personae*. De bescherming die telkens geboden wordt is bovendien vooral gericht op het vermogen en biedt weinig autonomie aan de beschermde persoon zelf. Dit kan ertoe leiden dat personen die ook bescherming behoeven ten aanzien van persoonlijke aangelegenheden, nergens terecht kunnen wanneer zij niet binnen een bepaald toepassingsgebied vallen. Met betrekking tot de rechtspleging, kan besloten worden dat afhankelijk van het statuut de bevoegde rechter bepaald moet worden. Er is niet één rechter bevoegd inzake beschermingsstatuten. Afhankelijk van het beschermingsstatuut moet men zich tot een andere rechter wenden. De vrederechter is de bevoegde rechter in het kader van het voorlopig bewind¹⁰⁶. Een verzoek tot verlengde minderjarigheid wordt ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg van de woon- of verblijfplaats van de persoon men een mentale handicap¹⁰⁷. Het verzoek tot onbekwaamverklaring of toevoeging van een gerechtelijk raadsman gebeuren ook bij de rechtbank van eerste aanleg¹⁰⁸. De eisers hebben stellen hun vordering in voor de rechter van de woonplaats van de persoon waarvoor men de beschermingsmaatregel vordert¹⁰⁹. Dit is geen duidelijke regeling wat in de praktijk tot problemen leidde. Daarom werden meerdere wetvoorstellen ingediend om de huidige beschermingsregeling aan te passen. Bovendien zal er rekening gehouden moeten worden met de toekomst. Met de vergrijzing van de bevolking in het verschiets zullen er meer en meer personen bescherming behoeven en een beroep gaan doen op het voorlopig bewind terwijl deze regeling in feite vaak in grote mate tekortschiet.

¹⁰⁴ A. WITTENS, "Voorlopig bewind: 'Le Beaujolais nouveau est arrivé...' maar kan nog niet gedronken worden", *Not.Fisc.M.* 2003, 283.

¹⁰⁵ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", *R.W.* 2013, 563.

¹⁰⁶ Art. 488bis, b, §1 BW.

¹⁰⁷ Art. 487ter lid 1 BW.

¹⁰⁸ Art. 569, 1° Ger. W.; art. 514 lid 1 BW.

¹⁰⁹ Art. 624 Ger.W.

AFDELING II. Ontwikkelingen op internationaal niveau

32. Ook grensoverschrijdende normen houden zich bezig met de bescherming van meerderjarige personen. Er is de laatste jaren op internationaal niveau een nieuwe tendens ontstaan omtrent de manier waarop men tegen personen die een bepaalde bescherming behoeven moet aankijken en hoe hun bescherming georganiseerd moet worden¹¹⁰. Men vindt de bestaande beschermingsstatuten in verschillende landen vaak eerder verouderd en niet meer aangepast aan de manier waarop personen met een bepaalde handicap, geestestoestand, ziekte, ... behandeld moeten worden. De menselijke waardigheid van personen die bescherming behoeven wil men daarentegen meer op de voorgrond brengen.

33. Een eerste heel belangrijk document betreft Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa¹¹¹. Hierin werden door het Comité de juridische beginselen uiteengezet die de leden van de Raad indachtig moesten houden bij het uitwerken van nationale juridische regelingen voor meerderjarige onbekwame personen die wegens hun mentale gezondheidstoestand, een ziekte of een andere reden niet kunnen opkomen om hun vermogensrechtelijke of persoonsrechtelijke belangen te verdedigen¹¹². Men vertrekt vanuit het standpunt van de menselijke waardigheid, dat alle mensen gelijk zijn en dus dezelfde rechten en vrijheden moeten kunnen genieten. Leden van de Raad moeten bij het uitwerken van een bescherming rekening houden met die menselijke waardigheid¹¹³. Vooral de noodzakelijkheid, subsidiariteit en proportionaliteit werden in deze aanbeveling naar voren geschoven als de belangrijkste beginselen. De noodzakelijkheid houdt in dat men enkel beschermingsmaatregelen mag nemen wanneer dat gezien de persoonlijke omstandigheden en noden van de persoon effectief noodzakelijk is¹¹⁴. Om hierover te oordelen, moest men volgens het Comité op basis van het subsidiariteitsbeginsel de overweging maken of er geen minder verregaande regelingen dan een (rechterlijke) beschermingsmaatregel ter beschikking waren die een oplossing zouden kunnen bieden aan de specifieke situatie¹¹⁵. Als dat niet het geval bleek te zijn en er dus effectief een beschermingsregeling ingevoerd moest worden, dan vereiste het proportionaliteitsbeginsel dat de maatregel niet verderging dan noodzakelijk, gezien in het licht van de persoonlijke omstandigheden en noden van de persoon in kwestie. Op die manier verliest de beschermde persoon niet alle bevoegdheden om op te treden in het rechtsverkeer.

34. Aanbeveling (2009)11 van het Comité van Ministers werkt verder op hetgeen uitgezet werd in Aanbeveling (99)4 en promoot het gebruik van een buitengerechtelijke beschermingsregeling voor

¹¹⁰ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 5.

¹¹¹ Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹¹² Art. 1 (1) en (2) Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹¹³ Principe 1 Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹¹⁴ Art. 5 (1) Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹¹⁵ Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001, 4.

handelingen van vermogensrechtelijke aard¹¹⁶. Op die manier worden immers het subsidiariteitsbeginsel en proportionaliteitsbeginsel gerespecteerd omdat een buitengerechtelijke beschermingsregeling voorgaat op een rechterlijke bescherming en minder verregaand is. Dit stimuleert op zijn beurt dan ook weer de autonomie en de zelfbeschikking van de beschermde persoon¹¹⁷.

35. Als soft law instrumenten zijn de Aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa niet bindend voor de lidstaten. Hoewel zeer gezaghebbend, missen zij toch een zekere afdwingbaarheid. Bovendien bestaat er sinds een geringe tijd op internationaal niveau de tendens om artikelen van de algemene mensenrechtenverdragen op te nemen in specifieke verdragen en verder uit te werken voor bijzondere groepen van personen¹¹⁸. Daarom werd er in de schoot van de Raad van Europa het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in het leven geroepen¹¹⁹. De bepalingen van dit verdrag kunnen bijgevolg afgedwongen worden via het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

36. Het verdrag vertrekt vanuit de principes die de aanbevelingen van het Comité van Ministers uitdragen en legt dus op dezelfde manier de nadruk op de participatie, integratie, onafhankelijkheid en autonomie van de persoon met een handicap. 'Personen met een handicap' wordt heel ruim omschreven door het verdrag. Uit artikel 1 blijkt dat het gaat om alle volwassen personen die zich in de onmogelijkheid bevinden om op een zelfstandige manier beslissingen te nemen omtrent hun persoonlijke of economische zaken of in het geheel niet kunnen opkomen voor hun persoonlijke belangen. Deze onmogelijkheid kan het gevolg zijn van een ziekte, een mentale ontoereikendheid of een gelijkaardige reden. Deze mensen moeten volgens het verdrag op voet van gelijkheid staan met mensen zonder handicap en zij moeten ook kunnen genieten van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden¹²⁰. Dit houdt in dat ook zij onafhankelijk en vrij moeten kunnen zijn in het maken van keuzes maar ook dat zij betrokken moeten worden in beslissingen die hun persoon of goederen aangaan. Zij moeten op een volwaardige manier kunnen participeren in de maatschappij¹²¹.

AFDELING III. Wetgevende initiatieven

A. Wetsvoorstel van 9 juli 2008

37. In België kwamen de eerste tekenen van het willen vernieuwen van de beschermingsstatuten naar voren in het wetsvoorstel van 9 juli 2008 tot wijziging van de wetgeving inzake de

¹¹⁶ Aanbeveling Rec (2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹¹⁷ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 21.

¹¹⁸ P. DE HERT, A. HOEFMANS, "Gehandicapten hebben eigen mensenrechtenverdrag", *Juristenkrant* 2007, 13.

¹¹⁹ Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 13 december 2006, *United Nations Treaty Series*.

¹²⁰ Art.1 Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 13 december 2006, *United Nations Treaty Series*.

¹²¹ Art. 3(b) Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 13 december 2006, *United Nations Treaty Series*.

onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft¹²². Dit voorstel speelde in op het feit dat de bestaande beschermingstechnieken niet voldoende bescherming boden. Men stelde dat, hoewel de regeling van het voorlopig bewind een zeer goede regeling betrof en waarvan de werking in de praktijk zeker nuttig was gebleken, er toch een groot minpunt aan de regeling verbonden was. Dit was zo omwille van het feit dat het statuut enkel betrekking heeft op het beheer van de goederen en niets regelt over de bescherming van de persoon¹²³. Bovendien had men gehoopt bij de invoering van het voorlopig bewind in 1991 en na wijziging ervan in 2003, dat dit het centrale beschermingsstatuut zou worden en dat de andere statuten minder gebruikt zouden worden¹²⁴. Door het beperkte toepassingsgebied van het voorlopig bewind is dit nooit gebeurd. Het gevolg daarvan was dat wanneer men tot een regeling over de persoon wilde komen, men zijn toevlucht moest zoeken tot andere statuten zoals de verlengde minderjarigheid of de gerechtelijke onbekwaamverklaring. Maar ook deze statuten bleken tekortkomingen te hebben aangezien ze slechts van toepassing zijn op een beperkt aantal personen omwille van hun specifieke toepassingsgebied en de procedures vaak ingewikkeld en kostelijk zijn. Zo kon er niet tegemoet gekomen worden aan de nood tot een regeling over de persoon zelf en bestond er een zekere lacune in de wetgeving. Verder konden de verschillende regelingen ook niet tegemoetkomen aan de diversiteit van specifieke situaties waarin onbekwame personen zich kunnen bevinden. Het voorstel probeerde hiervoor een oplossing te bieden door alle bestaande regelingen af te willen schaffen en te voorzien in één enkel beschermingsstatuut waarin, naast aandacht voor de goederen, ook aandacht geschonken zou kunnen worden aan de zorg en de bescherming van de persoon zelf. Deze nieuwe regeling zou zich grotendeels baseren op het voorlopig bewind en trachten alle elementen van de andere statuten die in de praktijk nuttig waren gebleken, ook in de nieuwe regeling te integreren¹²⁵.

38. Verder schonk men in het voorstel ook aandacht aan de ontwikkelingen op internationaal niveau. Men vond immers dat, hoewel België op 30 maart 2007 het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap had ondertekend, de nationale regeling niet voldeed aan de principes die in het verdrag opgenomen waren. Daarnaast werd er ook verwezen naar Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa om te pleiten voor vernieuwing van de nationale regeling.

B. Wetsvoorstel van 4 februari 2009

39. Naast het wetsvoorstel van 9 juli 2008 werd nog een tweede wetsvoorstel ingediend, meerbepaald het wetsvoorstel van 4 februari 2009 tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen¹²⁶. Dit voorstel vertrok ook vanuit de opvatting dat het voorlopig bewind tekortschoot op het gebied van de bescherming van de persoon. Bovendien

¹²² Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001.

¹²³ Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001, 3.

¹²⁴ Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001, 3.

¹²⁵ Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001, 4.

¹²⁶ Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 1792/001.

hield men, net zoals in het wetsvoorstel van 9 juli 2008, ook rekening met de internationale ontwikkelingen op het gebied van onbekwame personen. Daarom besloot men om een algemene regeling voor onbekwame personen voor te stellen waarbij er voorzien zou worden in een dubbele regeling. Aan de ene kant zou men beroep kunnen doen op een voorlopig bewindvoerder over de goederen en waar nodig zou ook een voorlopig bewindvoerder over de meerderjarige kwetsbare persoon aangesteld kunnen worden. Op die manier zou er dan een oplossing geboden worden voor het gebrek in de regeling ten aanzien van de persoon zelf, zoals dat bij de regeling van het voorlopig bewind het geval was¹²⁷. Verder zouden de termen van de bestaande beschermingsstatuten om onbekwame personen aan de duiden, vervangen worden door de term kwetsbare personen. Dit omdat deze termen achterhaald waren en een paternalistische insteek hadden¹²⁸.

40. Ondanks het feit dat beide wetsvoorstellen tegemoet probeerden te komen aan de noden voor onbekwame personen, werden ze als gevolg van de vervroegde ontbinding van de Kamers op 7 mei 2010 als niet-bestaande beschouwd¹²⁹.

C. Wetsvoorstel van 9 augustus 2010

41. Hoewel de tot dan toe ingediende wetsvoorstellen als niet-bestaande beschouwd werden, betekende dit niet dat er geen aandacht meer besteed werd aan de hervorming. Daarom werd er niet veel later opnieuw een wetsvoorstel ingediend. Het betrof het wetsvoorstel van 9 augustus 2010 tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen. Dit voorstel nam de tekst van het als niet-bestaande beschouwde wetsvoorstel van 4 februari 2009 volledig over¹³⁰.

D. Wetsvoorstel van 11 januari 2011

42. Ook de tekst van het als niet-bestaande beschouwde wetsvoorstel van 9 juli 2008 werd overgenomen, uitgebreid en ingediend in een wetsvoorstel van 11 januari 2011 tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen¹³¹.

43. Opnieuw werden de tekortkomingen van de huidige statuten aangekaart. Het voorlopig bewind is volgens het voorstel een nuttig maar, zelfs ondanks de hervorming ervan in 2003, een gebrekkig statuut wegens het gebrek aan een bescherming omtrent de persoon. Vaak is het voorlopig bewind geen doeltreffende oplossing voor de gevolgen die voortvloeien uit de verschillende gradaties van onbekwaamheid waarin personen zich kunnen bevinden. Er kan dus geen goede bescherming op maat geboden worden.

¹²⁷ Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 1792/001, 6.

¹²⁸ Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 1792/001, 5.

¹²⁹ Tabel van de voorstellen en wetsontwerpen als niet-bestaande beschouwd ten gevolge van de ontbinding van de kamers op 7 mei 2010, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 2615/001.

¹³⁰ Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0055/001, 3.

¹³¹ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 3.

Er wordt verder door het voorlopig bewind geen aandacht geschonken aan de onbekwame persoon zelf, enkel aan zijn goederen. Het gevolg hiervan is dat men zich moet wenden tot één van de andere beschermingsstatuten die maar een beperkt toepassingsgebied hebben en bovendien ingewikkelde en dure procedures met zich meebrengen. Vaak kan men daar dan ook geen beroep op doen omdat men buiten het toepassingsgebied valt. Bovendien is een goede beschermingsregeling omtrent de persoon zelf nochtans zeer vaak aangewezen. Daarom moeten naasten van de onbekwame persoon zich vaak beroepen op informele oplossingen omdat de huidige regelingen onvoldoende bescherming bieden omtrent de persoon zelf. Het voorstel bestond erin dat het voorlopig bewind ook uitgebreid zou worden tot een mogelijke regeling over de persoon van de beschermde¹³².

44. Daarnaast herhaalde men dat de regelingen ook verouderd zijn omdat zij niet aangepast zijn aan de ontwikkelingen op internationaal niveau. Hierbij werd terug verwezen naar het VN-Verdrag van 13 december 2006 betreffende de rechten van personen met een handicap en de Aanbeveling R(99)4 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa over de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen. Men besloot in het wetsvoorstel dan ook dat de nationale regelingen hiermee in overeenstemming gebracht moest worden. Ook de terminologie van de huidige beschermingsregelingen moet worden aangepast. Deze is immers niet meer van deze tijd en klinkt negatief. Daarom zullen alle termen die nu gebruikt worden voor onbekwame personen, vervangen worden door de algemene term beschermde personen¹³³.

45. Het voorstel spreekt van één globaal beschermingsstatuut dat gebaseerd is op de regeling van het voorlopig bewind. De nieuwe regeling verschilt van het voorlopig bewind in die zin dat er geen beperking is tot de goederen van de persoon maar ook een regeling omtrent de persoon zelf genomen kan worden. De onbekwame persoon moet op een volwaardige manier kunnen participeren in de maatschappij. Daarom moet er naar een evenwicht gezocht worden tussen het niveau van zelfstandigheid en het niveau van bescherming. Hier zal één rechter, meerbepaald de vrederechter een grote rol bij spelen. Hij zal iedere situatie in concreto moeten onderzoeken en gepast moeten oordelen over het niveau van bescherming dat noodzakelijk is. Het uitgangspunt hierbij is de zelfstandigheid en de mogelijkheden van de persoon¹³⁴.

46. Het voorstel maakt ook een onderscheid tussen buitengerechtelijke en rechterlijke bescherming. Hierbij zal de rechter rekening moeten houden met het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel. Volgens het eerste beginsel moet er door de rechter op basis van iedere situatie in concreto nagegaan worden of een beschermingsmaatregel noodzakelijk is. Wanneer de noodzakelijkheid blijkt, mag de maatregel niet verder gaan dan wat nodig is om een oplossing te bieden in die concrete situatie. Het subsidiariteitsbeginsel stelt verder dat in het geval een beschermingsmaatregel genomen moet worden, een buitengerechtelijke beschermingsregel moet voorgaan op een rechterlijke beschermingsregel omdat die meer zelfstandigheid meebrengt voor

¹³² Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 12.

¹³³ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 13-14.

¹³⁴ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 6.

de beschermde persoon en minder verregaand is¹³⁵. Ook de aanbeveling (2009)11 van de Raad van Europa werd aangehaald als ondersteuning voor de nieuwe regeling¹³⁶.

47. Verder zijn de huidige statuten niet gelijkwaardig op procedureel gebied en het is ook niet altijd aangewezen om voor een bepaald statuut te kiezen omdat er voor- en nadelen zijn aan zijn verbonden. Door ervoor te zorgen dat iedere persoon die zich in een toestand van onbekwaamheid bevindt, terecht kan bij de vrederechter die iedere situatie in concreto beoordeelt, wordt de huidige complexe regelgeving vereenvoudigd.

48. Vernieuwend is ook dat het wetsvoorstel focust op de omgeving en het sociale netwerk van de te beschermen persoon. De omgeving, die bestaat uit familie, vrienden, diensten en verenigingen waar de persoon bij betrokken is, ...zijn ook belangrijk in het bepalen van het evenwicht tussen de bescherming en autonomie. Zij kunnen helpen de bescherming te sturen. De vertrouwenspersoon, die op dit moment reeds bestaat in het kader van het voorlopig bewind, moet een belangrijke rol toebedeeld krijgen omdat die optreedt als tussenschakel en zo een meerwaarde kan bieden in de bescherming (randnrs.66 en 127)¹³⁷. Hij zal ervoor zorgen dat de beschermde actief kan deelnemen aan beslissingen die zijn persoon of zijn goederen aangaan en wanneer de beschermde niet voor zijn eigen wil kan opkomen, opkomen die mening. Op die manier wordt de bescherming ook afgestemd op de noden van de persoon zelf en wordt hij betrokken in het besluitvormingsproces¹³⁸.

AFDELING IV. Vergelijking van de wetgevende initiatieven

49. Bij het vergelijken van de verschillende wetgevende initiatieven, zijn er enkele zaken die in het oog springen. Eerst en vooral merken alle wetsvoorstellen op dat het voorlopig bewind zeer nuttig is gebleken maar toch gekenmerkt wordt door een zeer grote tekortkoming, zijnde het gebrek aan een beschermingsregeling voor de persoon zelf. De bestaande bescherming ten aanzien van de goederen alleen blijkt volgens de voorstellen niet voldoende in de praktijk en een beroep op een ander beschermingsstatuut is niet altijd mogelijk wegens het specifieke toepassingsgebied ervan. Er kan dus geen echte bescherming op maat geboden worden wanneer er ook maatregelen ten aanzien van de persoon vereist zijn. Verder valt op dat men steeds rekening probeert te houden met internationale ontwikkelingen. De beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit en noodzakelijkheid moeten als basisbeginselen gelden in de nieuwe beschermingsregeling. De autonomie van de beschermde persoon en zijn participatie in de maatschappij moeten het centrale uitgangspunt zijn. Dit alles draagt immers mee aan de menselijke waardigheid die een persoon verdient. Tot slot wordt de bevoegdheid om te oordelen gelegd bij één rechter, de vrederechter. Alle wetsvoorstellen willen dus één allesomvattend beschermingsstatuut creëren dat een ruim toepassingsgebied heeft en dat een bescherming kan voorzien voor zowel de goederen van de beschermde persoon als een bescherming over zijn persoon zelf.

¹³⁵ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 6.

¹³⁶ Aanbeveling Rec (2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹³⁷ T. WUYTS, "Een nieuw wettelijk kader voor wilsonbekwamen", *De juristenkrant* 2013, 2.

¹³⁸ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 7-9.

50. Na de lange periode van wetgevende pogingen, werd uiteindelijk het wetsvoorstel van 11 januari 2011 aangenomen in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Hierdoor werd het wetsvoorstel van 9 augustus 2010 zonder voorwerp. Het aangenomen wetsvoorstel heeft geleid tot de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid (hierna: de wet of de wet van 17 maart 2013)¹³⁹. De wet heeft tot doel om grote wijzigingen aan te brengen in het huidige juridische landschap dat bestaat voor onbekwame personen. Zij zal in werking treden op 1 september 2014¹⁴⁰.

¹³⁹ Wet 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *BS* 14 juni 2013.

¹⁴⁰ Art 145 Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, *Parl. St.* Kamer 2013-14, nr. 3356/001.

III. DE WET VAN 17 MAART 2013

AFDELING I. Inleiding

51. Met de inwerkingtreding van de wet van 17 maart 2013 zal een heel nieuw regime van bescherming in het leven geroepen worden. Het eerste doel van de wet bestaat erin om één allesomvattend beschermingsstatuut te organiseren dat de bestaande beschermingsstatuten zal afschaffen. De bescherming gebeurt ofwel op basis van een buitengerechtelijke ofwel op basis van een rechterlijke bescherming. Een combinatie van de twee is ook mogelijk. De nieuwe regeling is vernieuwend in die zin dat men zelf zijn bescherming op vermogensrechtelijk vlak kan organiseren via de buitengerechtelijke bescherming. De rechterlijke bescherming wordt gevorderd bij de vrederechter die ook een bewind over de te beschermen persoon kan organiseren via de techniek van de bijstand of de vertegenwoordiging.

52. Het tweede doel is dat met de invoering van de wet ook bepaalde principes, die hun inspiratie vinden op het internationaal niveau, worden uitgewerkt (randnrs.30-34)¹⁴¹. Een eerste principe dat de wet heeft overgenomen, is dat men moet uitgaan van de autonomie en het zelfbeschikkingsrecht van de beschermde persoon. Dit wil zeggen dat er een evenwicht gezocht moet worden tussen zijn autonomie en de bescherming die hij nodig heeft. Men wil de beschermde persoon zoveel als mogelijk stimuleren om zelf op te treden met betrekking tot zijn persoonlijke belangen. Dit brengt ook met zich mee dat de beschermde in principe handelingsbekwaam blijft tenzij hij voor bepaalde handelingen uitdrukkelijk handelingsonbekwaam werd verklaard.

53. Een tweede principe dat de nieuwe wet wil uitdragen, steunt op het respect voor het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel. Overheidsoptreden wil men zoveel mogelijk beperken. Het subsidiariteitsbeginsel zorgt ervoor het nieuwe systeem van buitengerechtelijke bescherming te allen tijde voorrang krijgt op de rechterlijke bescherming. Enkel indien de buitengerechtelijke bescherming, die slechts betrekking kan hebben op de goederen van de beschermde persoon, niet of onvoldoende gerealiseerd werd, kan overgegaan worden tot een rechterlijke bescherming. In dat geval kan de vrederechter ook optreden om een bewind te organiseren over de persoon van de beschermde of over zijn goederen. Ook hier spelen het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel een vooraanstaande rol. In principe zal de vrederechter in de eerste plaats moeten opteren voor bijstand aan de beschermde persoon. Op die manier zal hij zoveel mogelijk zelf kunnen optreden en wordt zijn autonomie zoveel als mogelijk gewaarborgd. Enkel indien bijstand onvoldoende blijkt om de bescherming te realiseren, zal overgegaan kunnen worden tot vertegenwoordiging. De vrederechter kan enkel die bescherming opleggen die evenredig is met de bescherming die de persoon werkelijk behoeft. Hij kan nooit verdergaan dan dat. Op die manier wordt ook het proportionaliteitsbeginsel gerespecteerd.

¹⁴¹ Aanbeveling Rec (2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe.*; Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe.*; Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 13 december 2006, *United Nations Treaty Series.*

AFDELING II. Toepassingsgebied ratione personae

54. De nieuwe wet zal toepasselijk zijn op 'beschermden personen'¹⁴². De beschermden personen worden opgedeeld in twee groepen. Aan de ene kant zijn er de personen in staat van verkwisting en aan de andere kant zijn er personen die omwille van hun gezondheidstoestand onder het toepassingsgebied ratione personae van de nieuwe wet zullen vallen. Nieuw artikel 488/1 lid 1 B.W. stelt bovendien dat het enkel gaat om meerderjarige personen. Hierop bestaat een uitzondering in het kader van de gezondheidstoestand (randnr.60).

A. Verkwisters

55. De eerste doelgroep van de nieuwe wet zijn de meerderjarige verkwisters. Artikel 31 van de wet van 17 maart 2013 stelt dat een nieuw artikel 488/2 in het Burgerlijk Wetboek ingevoegd zal worden. Op basis hiervan kan een beschermingsmaatregel genomen worden met betrekking tot de goederen van een persoon die zich in een staat van verkwisting bevindt. In het huidige artikel 513 B.W. wordt reeds voorzien in een bescherming voor verkwisters (randnr.6). Toch bleek het volgens de wetgever aangewezen om ook in de nieuwe regeling een aparte afdeling te voorzien. Verkwisting wordt niet gedefinieerd in het huidige artikel 513 B.W., noch in het nieuwe artikel 488/2 B.W. In het wetsvoorstel van 11 januari 2011 werd evenwel verduidelijkt dat de definitie van verkwisting, zoals ontwikkeld in de rechtspraak, ook van toepassing moet blijven in het kader van de nieuwe wet¹⁴³. Eerst en vooral is het vereist dat de persoon een zekere neiging heeft tot het verkwisten van het eigen vermogen. Volgens het Hof van Cassatie moet men in een toestand verkeren '*waarin het gevaar voor abnormale, onbeheerste en voor zijn vermogen schadelijke handelingen reëel is*'¹⁴⁴. Buitensporige uitgaven die de inkomsten van de persoon te boven gaan en een aantasting vormen van het kapitaal, wijzen op het verspillende karakter ervan¹⁴⁵. Die buitensporige uitgaven hebben bovendien geen nuttige of noodzakelijke aard¹⁴⁶.

56. Mijns inziens is het zo dat de termen 'verkwister' en 'in staat van verkwisting' niet overeenkomen met een belangrijke doelstelling van de wet van 17 maart 2013, meerbepaald de nationale regelingen in lijn brengen met de internationale ontwikkelingen. De huidige beschermingsstatuten zijn verouderd en maken gebruik van paternalistische termen en definities. Dit past niet langer in de tendens die op internationaal niveau plaatsvindt ten aanzien van personen die bescherming behoeven. Men wil het achterhaalde beeld dat vaak geassocieerd wordt met beschermden personen en waarbij zij geïnfantiliseerd worden niet langer ophangen. Personen die bescherming nodig hebben, hebben immers dezelfde rechten en vrijheden als alle andere personen die geen bescherming behoeven¹⁴⁷. Daarom kan volgens mij ook beter gesproken worden

¹⁴² Art. 28 wet 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *BS* 14 juni 2013.

¹⁴³ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/002, p5; Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 1009/005, p.21; Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St.* Kamer 2011-12, nr. 1009/10, 28, 116.

¹⁴⁴ Cass. 2 april 1976, *Arr. Cass.* 1976, nr. N-19760402-2.

¹⁴⁵ Rb. Antwerpen 11 april 2002, *R.W.* 2004-05, 438.

¹⁴⁶ Cass. 2 april 1976, *Arr. Cass.* 1976, nr. N-19760402-2.

¹⁴⁷ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 4.

over personen die hun financiële situatie in het gevaar brengen door onverantwoorde, buitensporige uitgaven doen.

57. Ten tweede moet erop gewezen worden dat er een verschil bestaat met het begrip 'gezondheidstoestand'. Het feit dat iemand niet met zijn geld kan omgaan, staat niet altijd in verband met zijn gezondheidstoestand en is er dus niet altijd een gevolg van¹⁴⁸. Vervolgens is het vaak noodzakelijk om een persoon die onverantwoorde buitensporige uitgaven doet maar die in principe met zijn inkomsten kan doen wat hij wil op basis van het eigendomsrecht, toch te beschermen. Niet alleen is de bescherming vaak nuttig voor die persoon zelf maar naar mijn mening ook voor zijn familie. Het risico bestaat namelijk dat indien de persoon zo ver gaat dat hij behoeftig wordt, zijn of haar familie de financiële gevolgen daarvan zal moeten dragen. Tot slot is de beschermingsmaatregel volgens de wetgever zeker nuttig, gezien de druk die er vandaag de dag bestaat inzake reclame en marketing omdat mensen die de neiging hebben om buitensporige uitgaven te doen, hiervoor een gemakkelijke prooi kunnen zijn¹⁴⁹.

58. Slechts wanneer de belangen van de persoon dit vereisen, kan overgegaan worden tot een beschermingsmaatregel¹⁵⁰. De maatregel is bovendien beperkt tot de goederen van de persoon en de bescherming wordt altijd geboden in de vorm van bijstand¹⁵¹.

B. Gezondheidstoestand van de persoon

59. De tweede doelgroep betreft personen met een mindere goede gezondheidstoestand. Nieuw artikel 488/1 B.W. luidt als volgt: *'De meerderjarige die wegens zijn gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, zij het tijdelijk, niet in staat is zonder bijstand of andere beschermingsmaatregel zijn belangen van vermogensrechtelijke of niet-vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen, kan onder bescherming worden geplaatst, indien en voor zover de bescherming van zijn belangen dit vereist.'* Ook gezondheidstoestand wordt, net zoals verkwisting niet gedefinieerd in de nieuwe regelgeving. De wetgever verkoos dan ook dat het begrip gebaseerd moet worden op de invulling die de stand van de wetenschap eraan geeft¹⁵². Het gevolg hiervan is dat er geen onderscheid gemaakt wordt tussen de geestelijke en de fysieke gezondheidstoestand en dat in principe alle gezondheidstoestanden in aanmerking komen om onder het toepassingsgebied *ratione personae* van de wet van 17 maart 2013 te vallen¹⁵³. Er moet wel een oorzakelijk verband bestaan tussen de gezondheidstoestand en het feit dat men niet zelf de vermogensrechtelijke en niet-vermogensrechtelijke belangen kan waarnemen¹⁵⁴. Voor een notie van het begrip vermogensrechtelijke belangen wordt volgens de voorbereidende werken van de wet ieder beheer van de goederen alsook het optreden bij die vermogensrechtelijke handelingen begrepen. Hieruit

¹⁴⁸ F. SWENNEN, 'Voorlopig bewind en verkwisting' (noot onder Vred. 16 oktober 2003), *R.W.* 2004-05, 114-115.

¹⁴⁹ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 35.

¹⁵⁰ Nieuw art. 488/2 BW.

¹⁵¹ F. DEGUEL, 'La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?', *R.G.D.C.* 2013, 293.

¹⁵² Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 33.

¹⁵³ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, Com. Justitie, nr. 1009/010, 27.

¹⁵⁴ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 33.

kan afgeleid worden dat niet-vermogensrechtelijke belangen alle belangen zijn anders dan de vermogensrechtelijke belangen¹⁵⁵. Een (rechterlijke) beschermingsmaatregel is tot slot slechts mogelijk als het voor de belangen van de persoon die zich in een bepaalde gezondheidstoestand bevindt, noodzakelijk is. Dit maakt de toepassing uit van het subsidiariteitsbeginsel.

60. Hoewel het nieuwe artikel 488/1 B.W. enkel spreekt van de meerderjarige, bestaat er ook de mogelijkheid om een minderjarige vanaf de volle leeftijd van zeventien jaar onder bescherming te plaatsen¹⁵⁶. Dit is wel enkel mogelijk als men zich ervan kan verzekeren dat hij zich op het moment van de meerderjarigheid in een toestand zal bevinden waardoor hij niet in staat zal zijn om de vermogensrechtelijke of niet-vermogensrechtelijke belangen zelf behoorlijk waar te nemen. In die zin bestaat er dus een uitzondering op het feit dat de wet enkel van toepassing is op meerderjarige personen¹⁵⁷.

¹⁵⁵ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 34.

¹⁵⁶ Nieuw art. 488/2 BW.

¹⁵⁷ T. DELAHAYE, F. HACHEZ, "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine", *J.T.* 2013, 468.

IV. DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING

AFDELING I. Inleiding

61. De inrichting van de buitengerechtelijke bescherming volgt uit Aanbeveling (2009)¹¹ van het Comité van Ministers van de Raad van Europa en wordt geboden in de vorm van een bijzondere of algemene lastgevingsovereenkomst¹⁵⁸. In het licht van het subsidiariteitsbeginsel, zoals gepromoot door het Comité van Ministers van de Raad van Europa, wordt voorkeur gegeven aan een buitengerechtelijke bescherming boven een rechterlijke bescherming. Hierdoor zal de autonomie van de beschermde persoon primeren aangezien hetgeen hij zelf aan bescherming heeft georganiseerd in principe voorgaat op een ingrijpen vanwege de rechter of derden. De buitengerechtelijke bescherming heeft tot voordeel dat een persoon kan voorzien in een bescherming die tegemoet komt aan zijn of haar persoonlijke situatie of wensen.

AFDELING II. De buitengerechtelijke bescherming

A. De lastgevingsovereenkomst

62. Iedere wils- en handelingsbekwame meerderjarige persoon kan voor het geval hij in de toekomst niet meer zelf zijn vermogensrechtelijke belangen kan waarnemen en indien voor hem (nog) geen rechterlijke beschermingsmaatregel werd getroffen, een lastgeving inrichten¹⁵⁹. De lastgeving gebeurt in de vorm van een onderhandse of een notariële akte. Een mondelinge lastgevingsovereenkomst is bijgevolg niet mogelijk. In de praktijk is het zo dat men best een authentieke akte laat opmaken. Deze moet namelijk bij de notaris verleden worden en de notaris moet dan een kwaliteitscontrole doorvoeren. Hij zal daarbij onderzoeken of de lastgever op het moment van de opmaak van de lastgevingsovereenkomst nog wils- en handelingsbekwaam is om de lastgeving aan te gaan¹⁶⁰. Wanneer de lastgevingsopdracht ook het doen van schenkingen of het wijzigen van huwelijksvoorwaarden omvat, is het zelfs vereist dat er gebruik gemaakt wordt van een notariële akte¹⁶¹. Dit komt omdat een lastgeving onderworpen blijft aan de gemeenrechtelijke burgerlijke regeling en bepaalde rechtshandelingen steeds bij authentieke akte moeten geschieden.

63. De overeenkomst moet vervolgens verplicht geregistreerd worden in een centraal register dat door de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat wordt bijgehouden¹⁶². Die registratie gebeurt door de neerlegging van een eensluidend afschrift van de lastgeving op de griffie van het vredegerecht van de woon- of verblijfplaats van de lastgever. De neerlegging kan gebeuren door de notaris die de overeenkomst opstelde indien het een authentieke akte betreft en door de lastgever zelf indien het een onderhandse akte betreft¹⁶³. De uitvoerbaarheid van de overeenkomst

¹⁵⁸ Nieuw art. 490 lid 1 BW; art. 1987 BW.

¹⁵⁹ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 261.

¹⁶⁰ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 262.

¹⁶¹ Artt. 931 en 1392 BW.

¹⁶² Nieuw art. 490 BW.

¹⁶³ Nieuw art. 490 laatste lid BW.

is afhankelijk van het al dan niet geregistreerd zijn in het centrale register. Een niet-geregistreerde lastgevingsovereenkomst raakt niet aan de geldigheid van de overeenkomst maar zal wel tot gevolg hebben dat zij niet uitgevoerd kan worden¹⁶⁴. De registratie is wel slechts mogelijk tot aan het moment dat de lastgever zich bevindt in de toestand zoals beschreven in de nieuwe artikelen 488/1 en 488/2 van het Burgerlijk Wetboek (randnrs.55 en 59)¹⁶⁵. Indien zij op dat moment nog niet geregistreerd is, zal er van rechtswege een einde aan komen¹⁶⁶. De reden waarom de overeenkomst geregistreerd moet worden, blijkt niet uit de parlementaire voorbereiding van de wet. Toch lijkt een registratie mij nuttig zodat de vrederechter wanneer hij gevat wordt in het kader van de buitengerechtelijke bescherming, steeds kan controleren wie de lasthebber is en welke bevoegdheden hij heeft gekregen vanwege de lastgever. Ook in het kader van de rechterlijke bescherming is de registratie volgens mij voordelig. Indien de vrederechter het register zou kunnen raadplegen telkens wanneer hij verzocht wordt om een rechterlijke beschermingsmaatregel op te leggen, dan kan hij zo veel als mogelijk rekening houden met wat de te beschermen persoon zelf heeft georganiseerd aan bescherming. Jammer genoeg werd er in de wet wel nog geen verplichting opgenomen om het register te controleren alvorens een rechterlijke beschermingsmaatregel te kunnen opleggen. Dit is natuurlijk een jammerlijke zaak. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat men de bescherming wenste informeel houden en zoveel als mogelijk de privacy van de betrokken lastgever wil respecteren¹⁶⁷. Voor de toekomst is men wel van plan om hier een mouw aan te passen (randnr.97).

64. Uit de overeenkomst moet vooral duidelijk blijken dat de bedoeling van de overeenkomst erin bestaat een buitengerechtelijke bescherming te organiseren¹⁶⁸. Heel belangrijk is dat deze bescherming enkel een regeling omtrent de goederen van de lastgever kan bevatten¹⁶⁹. Dit vloeit enerzijds voort uit de Aanbeveling (2009)11 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa waarbij aan de staten een appreciatiemarge gelaten wordt om te oordelen of zij, naast een buitengerechtelijke bescherming over de goederen, ook een buitengerechtelijke bescherming over de persoon wensen mogelijk te maken¹⁷⁰. Uit het wetsvoorstel dat geleid heeft tot de nieuwe wet van 17 maart 2013 blijkt anderzijds dat men een buitengerechtelijke bescherming over de persoon niet noodzakelijk vond omwille van het verregaande karakter ervan. Daarnaast wilde men bestaande wetgeving, die nu al vertegenwoordiging in het kader van handelingen over de persoon mogelijk maakt, niet aantasten¹⁷¹.

De bedoeling van de lastgeving is dat één of meer lasthebbers aangeduid worden die in naam en voor rekening van de lastgever zijn goederen zal beheren¹⁷². Ook deze vertegenwoordiging in

¹⁶⁴ Nieuwe art. 490/1§2 juncto 2003 BW.

¹⁶⁵ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1009/10, 36.

¹⁶⁶ Nieuw art. 2003 BW.

¹⁶⁷ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1009/10, 38.

¹⁶⁸ Nieuw art. 490 lid 1 BW.

¹⁶⁹ Nieuw art. 489 BW.

¹⁷⁰ Principe 3 van Aanbeveling (2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹⁷¹ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St. Kamer* 2010-11, nr. 1009/001, 37.

¹⁷² Art. 1984 lid 1 BW.

naam en voor rekening van de lastgever is in lijn met Aanbeveling (2009)11¹⁷³. Niets belet een lastgever om buiten het kader van de buitengerechtelijke bescherming, toch een (buitengerechtelijke) regeling te treffen omtrent zijn persoon voor het geval hij niet meer zelf zal kunnen beslissen. Hiervoor zal hij bijvoorbeeld een beroep kunnen doen op een lastgevingsovereenkomst, die onderworpen zal zijn aan het gemeen recht en dus niet de voordelen geniet van de buitengerechtelijke bescherming. Ook is het mogelijk dat de vrederechter gevat wordt zodat omtrent de persoon een rechterlijke bescherming kan worden ingericht¹⁷⁴. In het geval een bepaalde handeling gemengd is, dus zowel aspecten omtrent de persoon als omtrent de goederen bevat, zal er gekeken moeten worden welk aspect het meest gewicht heeft om te bepalen of het opgenomen kan worden in de buitengerechtelijke bescherming. Dit is mijns inziens geen duidelijk criterium en zal in concreto beoordeling vereisen.

De lastgever kan daarnaast ook andere regelingen treffen omtrent zijn goederen, zoals bijvoorbeeld het aangaan van een contract van bewaargeving of aanneming van werk, maar deze overeenkomsten zullen dan wel buiten het regime van buitengerechtelijke bescherming vallen. Ook werd reeds gewezen op de waarborgen die het huwelijk, de wettelijke of feitelijke samenwoning kunnen bieden voor echtgenoten, wettelijk of feitelijk samenwonende partners. Deze regelingen blijven natuurlijk bestaan naast de bescherming die het nieuwe beschermingsstatuut kan bieden, maar in ondergeschikte orde¹⁷⁵.

65. Een andere voorwaarde voor de uitvoering van de overeenkomst is dat de lastgeving wordt aanvaard door de lasthebber. Om de bescherming zo goed mogelijk op zijn wil af te stemmen, kan de lastgever in de overeenkomst ook bepaalde beginselen opnemen die hij door de lasthebber gerespecteerd wil zien bij de uitvoering van zijn opdracht¹⁷⁶. Daarnaast kan hij bij wijze van controle ook een toeziende lasthebber aanstellen in het contract of heeft hij de mogelijkheid om een lasthebber ad hoc of een vertrouwenspersoon aan te duiden¹⁷⁷. De regelgeving in verband met de buitengerechtelijke bescherming voorziet niet uitdrukkelijk in de mogelijkheid om een vertrouwenpersoon of lasthebber ad hoc aan te duiden zoals dat wel expliciet werd opgenomen voor het bewind. Toch moet dit mijns inziens ook in de lastgevingsovereenkomst opgenomen kunnen worden gezien de belangrijkheid van de functies (randnrs. 72, 84 en 127). De vertrouwenspersoon kan immers fungeren als tussenpersoon tussen de lastgever en de lasthebber(s) en de wil van de beschermde vertolken wanneer hij dat zelf niet meer kan. De lasthebber ad hoc treedt op daar waar een conflict ontstaat tussen één of meer lasthebbers onderling of tussen één of meer lasthebbers en de lastgever. De lastgever kan dan in de overeenkomst opnemen dat de lasthebber ad hoc een beslissing neemt die in zijn voordeel is.

¹⁷³ Principe 2 van de Aanbeveling (2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe*.

¹⁷⁴ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", R.W. 2013, 569.

¹⁷⁵ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1009/10, 29.

¹⁷⁶ Nieuw art. 490§3 BW.

¹⁷⁷ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 255.

B. Inhoud van de buitengerechtelijke bescherming

66. De lastgevingsovereenkomst die voldoet aan alle voorwaarden voor inwerkingtreding, geniet van de voordelen van het controlesysteem dat de buitengerechtelijke bescherming uitmaakt. De buitengerechtelijke bescherming omvat drie controles. Een eerste controle bestaat uit de automatische wettelijke controle¹⁷⁸. De lastgevingsovereenkomst blijft in de eerste plaats onderworpen aan het gemeen recht met als gevolg dat de overeenkomst alle gemeenrechtelijke voorwaarden moet vervullen¹⁷⁹. Daarnaast bepaalt de wet welke personen niet kunnen optreden als lasthebber. Verder houdt deze controle in dat de lasthebber moet handelen overeenkomstig de instructies opgenomen in de lastgevingsovereenkomst, dat de lasthebber overleg moet plegen met de lastgever en hem zowel als in de lastgevingsovereenkomst aangewezen derden op de hoogte moet brengen van de gestelde handelingen¹⁸⁰. Tot slot moeten de vermogens van de lasthebber en lastgever op ieder moment strikt gescheiden blijven¹⁸¹.

67. Een tweede controle wordt geboden in de vorm van een verplichte rechterlijke controle. Deze controle is aan de ene kant van toepassing wanneer er een belangenconflict ontstaat tussen de lastgever en zijn lasthebber maar aan de andere kant ook indien er meerdere lasthebbers aangesteld werden en deze onderling in conflict zijn. Voor beide situaties kan een lastgever reeds in de lastgevingsovereenkomst in een oplossing voorzien. Indien geen oplossing wordt aangereikt door het contract, kan de vrederechter optreden. Met betrekking tot het eerst aangehaalde belangenconflict zal de vrederechter op verzoek van de lasthebber, van elke belanghebbende persoon of zelfs ambtshalve een lasthebber ad hoc kunnen aanstellen¹⁸². In het tweede geval zal de vrederechter een einde aan het conflict maken en zelf beslissen wat in het voordeel is van de lastgever en dus toegepast moet worden¹⁸³.

68. De laatste controle die de buitengerechtelijke bescherming biedt, is de optionele rechterlijke controle. Ambtshalve of op verzoek van de lastgever, lasthebber(s), van de Procureur des Konings of van iedere belanghebbende, kan de vrederechter bij het begin van of tijdens de buitengerechtelijke controle geadieerd worden. Ten eerste kan de vrederechter beslissen tot aanvang van de bescherming (randnr.70). Ten tweede kan de vrederechter voorwaarden of regels opleggen met betrekking tot de uitvoering van de lastgeving. Artikel 490/2 §2 B.W. stelt dat hij de lastgeving kan onderwerpen aan dezelfde vormvereisten zoals men die terugvindt in het kader van de rechterlijke bescherming. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een voorafgaande machtiging van de vrederechter opdat bepaalde handelingen gesteld kunnen worden door de lasthebber. Ten derde kan er door de vrederechter afgeweken worden van de beginselen die de lastgever in de lastgevingsovereenkomst had opgenomen indien hij van mening is dat de lastgever die beginselen niet meer zou hebben opgenomen in het contract¹⁸⁴. Tot slot kan hij beslissen om een einde te maken aan de lastgevingsovereenkomst omdat hij oordeelt dat de lastgeving de

¹⁷⁸ Nieuwe artt. 490/2 §1 BW juncto 490/1 §1 BW.

¹⁷⁹ Artt. 1984-2010 BW.

¹⁸⁰ Nieuw art. 490/1§1 lid 2 BW, nieuw art. 490/2§1 lid 1-3 BW.

¹⁸¹ K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief", *Not.Fisc.M.* 2013, 187.

¹⁸² Nieuw art. 490/2§1 lid 4 BW.

¹⁸³ Nieuw art. 490/2§1 lid 6 BW juncto art. 1252 Ger.W.

¹⁸⁴ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 39.

belangen van de lastgever niet of niet voldoende dient. In dat geval zal hij de overeenkomst ook helemaal of gedeeltelijk kunnen vervangen door een rechterlijke bescherming of kan de buitengerechtelijke bescherming aangevuld worden met één of meer rechterlijke beschermingsmaatregelen¹⁸⁵.

C. Aanvang van de buitengerechtelijke bescherming

69. De uitvoerbaarheid van de lastgevingsovereenkomst hangt zoals eerder aangehaald af van de registratie in het centraal register maar ook de aanvaarding ervan door de lasthebber. De uitvoerbaarheid van de overeenkomst moet wel onderscheiden worden van de aanvang van de buitengerechtelijke bescherming. De aanvang van de buitengerechtelijke bescherming hangt in principe niet af van een tussenkomst door de vrederechter. De vrederechter kan maar moet niet tussenkomen¹⁸⁶. Het is daarentegen de lastgever zelf die de aanvang van de buitengerechtelijke bescherming bepaalt. Hij heeft hiervoor twee opties. De eerste optie houdt in dat de lastgever kan bedingen dat de bescherming onmiddellijk begint na de registratie van de overeenkomst maar nog voordat hij, wegens zijn gezondheidstoestand, zijn vermogensrechtelijke belangen niet langer zal kunnen uitvoeren. Op dat moment begint de lasthebber dus reeds aan zijn mandaat. Deze optie zal bijvoorbeeld een mogelijkheid zijn wanneer de lastgever niet langer wil instaan voor het beheer van zijn goederen en dit dus liever door iemand anders laat doen. Een andere optie is bedingen onder de opschortende voorwaarde van onbekwaamheid van de lastgever. In dit geval zal de lastgever zelf blijven handelen en zal de lasthebber pas kunnen optreden indien de gezondheidstoestand van de lastgever wijzigt. Het kantelmoment bevindt zich dan op het ogenblik dat de lastgever omwille van de gezondheidstoestand niet langer in staat is zijn vermogensrechtelijke en niet-vermogensrechtelijke belangen te verdedigen of wanneer hij zich in een staat bevindt waarin hij niet kan beheren over zijn gelden zonder buitensporige uitgaven te doen¹⁸⁷. Hoe dit kantelmoment vastgesteld moet worden, zal de lastgever zelf in de lastgevingsovereenkomst moeten regelen. Hij kan bijvoorbeeld stellen dat een tussenkomst van artsen noodzakelijk is om zijn gezondheidstoestand vast te stellen¹⁸⁸. Welke optie de lastgever ook kiest, tijdens de buitengerechtelijke bescherming zal hij steeds bekwaam blijven en zelf nog handelingen kunnen stellen. Indien de lastgever voor de tweede optie heeft gekozen, kan het zijn dat de vrederechter optreedt om te oordelen over de aanvang van de bescherming. Hij kan gevat worden op verzoek van de lastgever zelf, de lasthebber, iedere belanghebbende, de Procureur des Konings en zelfs ambtshalve besluiten tot uitvoering van de overeenkomst en het begin van de bescherming. De vrederechter kan hier enkel toe besluiten indien hij vaststelt dat de lastgever zich effectief in een toestand van artikel 488/1 of 488/2 B.W. bevindt, de lasthebber de lastgeving heeft aanvaard en die lastgevingsovereenkomst nog in het belang is van de lastgever. Deze beslissing wordt de verzoeker maar ook de lastgever en de lasthebber meegedeeld per gerechtsbrief¹⁸⁹.

¹⁸⁵ Nieuw art. 490/2§2 BW juncto nieuw art. 492 BW.

¹⁸⁶ K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief", *NFM* 2013, 182.

¹⁸⁷ Nieuwe artt. 488/1 en 488/2 BW.

¹⁸⁸ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11 *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/002, 8.

¹⁸⁹ F. SWENNEN, , "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", *R.W.* 2013, 571.

Een lasthebber die weet heeft van het kantelmoment is zelfs verplicht de vrederechter via eenzijdig verzoekschrift te verzoeken de bescherming ten uitvoer te doen brengen¹⁹⁰. Indien hij dit niet doet en toch handelingen stelt, kunnen die handelingen nietig verklaard worden op basis van benadeling¹⁹¹. In het geval het verzoekschrift gesteund is op nieuw artikel 488/1 B.W., zal ook een omstandige geneeskundige verklaring bij het verzoekschrift gevoegd moeten worden.¹⁹²

D. Draagwijdte van de buitengerechtelijke bescherming

70. De lasthebber kan enkel die handelingen, die de lastgever uitdrukkelijk in de overeenkomst heeft opgenomen, ten aanzien van de goederen stellen. Daarom zal de lastgever om de opdracht in goede banen te leiden, in de overeenkomst uitdrukkelijk een opsomming moeten maken van alle handelingen waarvoor hij vertegenwoordigd wil worden. Om de effectieve bedoeling van de lastgevingsovereenkomst waar te maken, moet een lasthebber alle mogelijke daden van beheer kunnen stellen om het vermogen te waarborgen¹⁹³. Daden van beheer kunnen gedefinieerd worden als handelingen die de kapitaalwaarde van het vermogen niet aantasten of rechtshandelingen die het zakenrechtelijk statuut van het vermogen niet wijzigen. In het kader van het beheer zou hij dus kunnen overgaan tot de volgende handelingen: het innen van gelden en inkomsten in het algemeen zoals bijvoorbeeld het innen van huurgelden of intresten, het regelen van belastingzaken, het betalen van schulden die de lastgever verschuldigd is aan derden, huurovereenkomsten aangaan, het beheren van de effectenportefeuille, ...¹⁹⁴ Om te weten of een handeling een daad van beheer uitmaakt, moet dus telkens nagegaan worden of het gaat om handelingen die nodig zijn voor het behoud van het goed maar de kapitaalwaarde of het zakenrechtelijk statuut niet aantasten¹⁹⁵.

71. Daden van beschikking kunnen ook indien ze expliciet toegestaan worden in de opdracht¹⁹⁶. Hierbij kan gedacht worden aan het verkopen van goederen, het opkomen bij een vereffening en verdeling, het inbrengen van goederen, het doen van schenkingen, ... (randnr.18)¹⁹⁷ De lastgever kan bepalen in de overeenkomst dat bepaalde daden van beschikking wel moeten gebeuren met toestemming van de echtgenoot van de lastgever. Bovendien moeten de vermogens van de lastgever en lasthebber strikt gescheiden blijven om betwistingen te voorkomen¹⁹⁸. Opdat de lasthebber de lastgeving goed uitvoert, kan de lastgever zoals eerder aangehaald een toeziend lasthebber aanstellen of gebruik maken van een vertrouwenspersoon. De toeziend lasthebber zal, mits aanvaarding van zijn aanstelling, de handelingen van de lasthebber kunnen controleren. De vertrouwenspersoon heeft een schakelfunctie tussen de lastgever en de lasthebber. Hij kan belast worden met verschillende functies, zoals bijvoorbeeld controle uitoefenen op de lasthebber, hem

¹⁹⁰ Nieuw art. 490/1§2 BW.

¹⁹¹ Nieuw art. 490/1§3 BW.

¹⁹² Nieuw art. 1241 Ger.W.

¹⁹³ Art. 1988 lid 1 BW.

¹⁹⁴ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T. Not.* 2013, 277.

¹⁹⁵ E. DIRIX, B. TILLEMANS, P. VAN ORSHOVEN, *De Valks juridisch woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 91.

¹⁹⁶ Art. 1988 lid 2 BW.

¹⁹⁷ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T. Not.* 2013, 279.

¹⁹⁸ Nieuw art. 490/2§1 lid 5 BW.

raad geven maar ook een bemiddelende taak op zich nemen indien er conflictsituaties ontstaan tussen lasthebber en lastgever of zelfs indien er conflicten met derden in het spel zijn¹⁹⁹.

72. De lasthebber is ertoe gehouden te goeder trouw te handelen en te allen tijde hetgeen in de lastgevingsovereenkomst is bepaald, te respecteren²⁰⁰. Hij mag geen andere handelingen stellen dan die handelingen die uitdrukkelijk in de overeenkomst zijn opgenomen en de beginselen die de lastgever heeft uiteengezet, naleven.²⁰¹ Hij voert de overeenkomst immers uit in het belang van de lastgever.

E. De lasthebber

73. Zoals blijkt uit het voorgaande, kan de lastgever in de lastgevingsovereenkomst één of meerdere lasthebbers over de goederen aanwijzen²⁰². Bij het aanduiden van meerdere lasthebbers over de goederen, zal hij ieders taak duidelijk moeten omschrijven. De lastgever kan immers bepalen dat ze steeds gezamenlijk moeten optreden of dat iedere lasthebber een andere taak heeft of zelfs dat ze elk alle handelingen mogen stellen zonder afhankelijk te zijn van de ander²⁰³. Bepaalde personen mogen niet optreden als lasthebber. Het betreft de personen op wie een rechterlijke beschermingsmaatregel van toepassing is en ook alle personen genoemd in nieuw artikel 496/6 B.W. die geen bewindvoerder mogen zijn in het kader van de rechterlijke bescherming, zijnde personen voor wie en buitengerechterlijke of een rechterlijke beschermingsmaatregel werd ingevoerd, rechtspersonen met uitsluiting van de private stichting die zich exclusief inzetten voor de beschermde persoon, personeels- of bestuursleden van de instelling waar de beschermde persoon verblijft, personen die niet vrij over hun goederen kunnen beschikken en personen die krachtens artikel 32 van de Jeugdbeschermingswet volledig ontzet zijn uit hun ouderlijk gezag. A contrario kan hieruit afgeleid worden dat alle personen die niet onder één van deze categorieën vallen, dus wel de lastgeving kunnen aanvaarden. De lastgever kan ofwel opteren voor een familielid, ofwel voor een buitenstaander. Combinaties van de twee zijn ook mogelijk²⁰⁴. Indien hij een buitenstaander wenst aan te duiden, zoals bijvoorbeeld een vriend van de familie of een advocaat, dan kan hij volgens mij het best zoveel als mogelijk rekening proberen te houden met zijn familiale situatie aangezien zijn familieleden zich tot de vrederechter kunnen wenden wanneer zij zich wensen te verzetten tegen handelingen van de lasthebber. Op die manier kan de oorspronkelijke wens van de lastgever teniet gedaan worden aangezien de vrederechter dan de mogelijkheid heeft om de lastgevingsovereenkomst terzijde te schuiven of zelfs een rechterlijke beschermingsmaatregel op te leggen. Hierdoor zal de autonomie van de lastgever toch in zekere mate in het gedrang gebracht kunnen worden. Toch betekent dit volgens mij niet men deze

¹⁹⁹ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T. Not.* 2013, 273.

²⁰⁰ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T. Not.* 2013, 280.

²⁰¹ Art. 1989 BW; Nieuw art. 490/2§1 lid 2 BW.

²⁰² Nieuw art. 490/2§1 BW.

²⁰³ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T. Not.* 2013, 283.

²⁰⁴ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl. St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 39.

autonomie te allen tijde gaat respecteren, want zelfs indien de lastgever rekening houdt met de wensen van de familie, dan nog zullen zij de vrederechter steeds kunnen verzoeken op te treden²⁰⁵. Daarnaast kan de lastgever ook een familielid aanduiden als lasthebber. Een voor de hand liggende keuze is natuurlijk dat de echtgenoot of de samenwonende partner of één of meer van de kinderen deze rol op zich neemt, maar ook broers, zussen, neven, nichten, ... kunnen de opdracht aanvaarden. Alles hangt immers af van de persoonlijke wens van de lastgever en zijn familiale situatie.

74. Of de lasthebber gerechtigd is op een vergoeding vanwege de lastgever, kan niet uitdrukkelijk teruggevonden worden in de nieuwe wettekst. Op basis van nieuw artikel 490/2 §1 B.W. blijft de lastgevingsovereenkomst wel onderworpen aan het gemeen recht. Artikel 1986 B.W. stelt dat een lastgeving een overeenkomst ten kosteloze titel uitmaakt, tenzij het tegendeel werd overeengekomen. Ook bepaalt artikel 1999 B.W. dat de lasthebber aan de ene kant recht heeft op de terugbetaling van de voorschotten en kosten die hij voor de uitvoering van zijn opdracht gemaakt heeft maar aan de andere kant ook recht heeft op de uitbetaling van het loon dat hem beloofd werd. Het gevolg hiervan is dat de lastgeving in principe geen verloning vereist, hoewel de lastgever dat wel uitdrukkelijk kan overeenkomen met de lasthebber. Indien er bij een lasthebber ontevredenheid zou rijzen over de bezoldiging omdat hij vindt dat deze niet tegemoet komt aan de aard of omvang van de opdracht of de complexiteit ervan, dan zou hij zich volgens mij tot de vrederechter moeten kunnen wenden. Nieuw artikel 497/5 B.W. stelt immers dat bij de bepaling van de vergoeding van de bewindvoerder, de vrederechter rekening houdt met de aard en omvang van het vermogen, alsook met de omvang en complexiteit van de handelingen die de bewindvoerder moet stellen. Mijns inziens zou deze mogelijkheid ook opengesteld en uitdrukkelijk opgenomen moeten worden voor de lasthebber.

F. Einde van de buitengerechtelijke bescherming

75. Nieuw artikel 490/2 §3 B.W. bepaalt de gevallen waardoor een einde komt aan de buitengerechtelijke bescherming. Eerst en vooral zal dit het geval zijn wanneer de lastgever zich niet meer bevindt in een toestand zoals omschreven in de nieuwe artikelen 488/1 en 488/2 B.W. De buitengerechtelijke bescherming zal voor hem dan niet langer noodzakelijk zijn. Een tweede manier om een einde te maken aan de buitengerechtelijke bescherming, vindt men terug in nieuw artikel 490 lid 5 B.W. Nadat een lastgevingsovereenkomst werd opgemaakt, kan de lastgever de lastgevingsovereenkomst te allen tijde beëindigen voor zover er (nog) niet overgegaan werd tot een rechterlijke beschermingsregel. Aangezien de lastgever tijdens de buitengerechtelijke bescherming steeds bekwaam blijft, kan hij zelfs indien hij zich dan bevindt in een toestand zoals beschreven in de nieuwe artikelen 488/1 en 488/2 B.W., de lastgevingsovereenkomst beëindigen²⁰⁶. Deze toestanden maken immers niet van rechtswege een einde aan de lastgeving²⁰⁷. De beëindiging moet schriftelijk meegedeeld worden met opgave van redenen op de griffie of aan de notaris²⁰⁸. De lasthebber kan de lastgevingsovereenkomst te allen tijde opzeggen waardoor een

²⁰⁵ Nieuw art. 490/1§2 BW.

²⁰⁶ F. DEGUEL, "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?", *R.G.D.C.* 2013, 293.

²⁰⁷ P. SENAËVE, *Compendium van het personen en familierecht*, Acco, Leuven, 2013, 174.

²⁰⁸ Nieuw art. 490 laatste lid BW.

einde gemaakt wordt aan de lastgeving²⁰⁹. Ook kan er in het kader van de ambtshalve of het verzoek tot uitvoering van de lastgevingsovereenkomst een einde aan gemaakt worden door de vrederechter (randnr.69)²¹⁰. Een volgende beëindigingswijze betreft het overlijden van de lastgever of van de lasthebber of het organiseren van gerechtelijke bescherming over de persoon van de lasthebber²¹¹. Tot slot kan ook nog gewezen worden op nieuw artikel 490/2 §2 B.W. als manier van beëindiging van de buitengerechtelijke bescherming. Op basis van dit artikel kan de vrederechter tijdens de uitvoering van de lastgevingsovereenkomst op ieder moment beslissen dat de verdere uitvoering ervan niet in het belang is van de lastgever. Als gevolg hiervan kan hij een einde maken aan de buitengerechtelijke bescherming door deze helemaal of gedeeltelijke te vervangen door een rechterlijke beschermingsmaatregel.

G. Rol van de partner van de beschermde persoon

a. Inleiding

76. Kan de partner van de beschermde persoon een rol vervullen in het kader van de buitengerechtelijke bescherming en zo ja welke is dat dan en welke bevoegdheden heeft hij of zij dan? Om een antwoord te kunnen formuleren op deze vraag, is er eerst en vooral een verduidelijking nodig van het begrip 'partner'. In de parlementaire voorbereiding wordt geen definitie gegeven van 'partner'. Men stelt enkel dat door het gebruik van de lastgevingsovereenkomst, de omgeving van de beschermde persoon een rol kan krijgen in de buitengerechtelijke bescherming²¹². Bovendien wijst de nieuwe wet enkel de personen aan die niet aangeduid kunnen worden als lasthebber²¹³. Hieruit kan afgeleid worden dat ook de partner van de beschermde persoon dit mandaat op zich kan nemen. Voor de invulling van het begrip 'partner' heb ik mij vervolgens beroepen op het gemeen recht. Aangezien in onze samenleving het huwelijk, de wettelijke en de feitelijke samenwoning de belangrijkste manieren van samenleving uitmaken, heb ik besloten het begrip 'partner' dan ook in te vullen door echtgenoot, wettelijk samenwonende partner en feitelijk samenwonende partner. Tussen deze drie samenlevingsvormen bestaan aanzienlijke verschillen in bevoegdheden van de partners ten opzichte van elkaar maar ook ten aanzien van hun vermogen (randnr.11). Die bevoegdheden hebben dan ook een invloed op de rol die de partner van de beschermde persoon in het kader van een buitengerechtelijke bescherming kan spelen.

77. Het opnemen van de partner in de buitengerechtelijke bescherming brengt volgens mij wel bepaalde voordelen met zich mee, aangezien de partner in principe met de lastgever samenleeft en als geen ander de wensen van zijn of haar medepartner kent. Aangezien de buitengerechtelijke bescherming, hoewel een informele bescherming, toch een grote impact kan hebben op het leven van de lastgever, zal de aanduiding van zijn of haar echtgenoot, wettelijk of feitelijk samenwonende partner ook een minder grote stap uitmaken dan de aanduiding van een buitenstaander. De partner is ook beter dan andere personen op de hoogte van de

²⁰⁹ Nieuw art. 2003 BW.

²¹⁰ Nieuw art. 490/2§3, 5°.

²¹¹ Nieuwe artt. 490/2§3, 4° juncto 492/1 BW.

²¹² Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 39.

²¹³ Nieuw art. 490/1§1 lid 2 BW.

gezondheidstoestand van de lastgever. Indien het mandaat niet onmiddellijk aanvangt na de registratie van de lastgevingsovereenkomst en de lastgever zich op een later tijdstip bevindt in een toestand zoals vermeld in de nieuwe artikelen 488/1 of 488/2 B.W., dan zal de partner kunnen besluiten om aan de vrederechter te vragen dat de lastgeving ten uitvoer gebracht wordt²¹⁴. Toch kan het toebedelen van een rol aan de partner van de beschermde persoon ook nadelen met zich meebrengen. Men moet in de eerste plaats altijd overwegen of het gezien de gezondheidstoestand, de hoge leeftijd en de persoonlijke situatie van de partner wel mogelijk is dat hij of zij een rol in de buitengerechtelijke bescherming op zich gaat nemen. Indien dat niet mogelijk blijkt, kan men beter opteren voor een andere persoon of voorzien in de mogelijkheid dat de rol op het moment dat de partner het niet meer kan door iemand anders waargenomen wordt. Ten tweede moet men ook rekening houden met de wenselijkheid om de partner een bepaalde functie toe te kennen. Op basis van de gezinssituatie zal hij hiertoe wel of niet wensen te besluiten. Tenslotte is ook de complexiteit van de handelingen die de lastgever uitgevoerd wil zien van belang. De bedoeling van de nieuwe wet is dat een bescherming op maat afgeleverd kan worden en dat dit bij voorkeur door de omgeving van de beschermde persoon gebeurt. De intentie van de wet is zeker positief, maar men moet ook voor ogen houden dat de partner geconfronteerd wordt met juridische zaken en vaak geen enkele juridische achtergrond heeft. Dit kan natuurlijk ook een invloed hebben op de kwaliteit van bescherming.

b. De echtgenoot van de beschermde persoon

78. Ten eerste kan de lastgever opteren de persoon met wie hij of zij gehuwd is, in de lastgevingsovereenkomst aan te duiden als lasthebber. De lastgever zal de handelingen waartoe de echtgenoot-lasthebber kan overgaan, uitdrukkelijk in het lastgevingscontract moeten opnemen²¹⁵. Het stellen van daden van beheer is steeds mogelijk op basis van de lastgevingsovereenkomst zelf omdat het contract specifiek tot doel heeft dat het vermogen beheerd zal worden. Daden van beschikking kan de echtgenoot-lasthebber in principe maar stellen voor zover deze expliciet werden opgenomen in de overeenkomst. Omwille van het feit van het huwelijk zal de lastgever ook rekening moeten houden met het primair huwelijksstelsel en het secundair huwelijksvermogensstelsel dat tussen de echtgenoten geldt. Dit kan ook een weerslag hebben op de bevoegdheden of de mogelijkheden van de echtgenoot-lasthebber.

79. Indien de echtgenoten nooit een huwelijkscontract hebben opgemaakt, is voor hen het wettelijk stelsel van toepassing. Iedere echtgenoot bezit een eigen vermogen en door het feit van het huwelijk zal hier een gemeenschappelijk vermogen aan toegevoegd worden²¹⁶. Daden van beheer en beschikking ten aanzien van de eigen goederen van de lastgever, zullen mijns inziens niet vaak tot problemen leiden. De echtgenoot-lastgever heeft namelijk het exclusief bestuur over zijn eigen vermogen en kan dus zelf bepalen wat hij met zijn goederen wil doen²¹⁷ (randnr.17). De echtgenoot-lasthebber zal de wensen ten aanzien van het eigen vermogen van de lastgever dus

²¹⁴ Nieuw art. 490/1§2 lid 1 BW.

²¹⁵ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2013, 9.

²¹⁶ W. PINTENS, C. DECLERCK, J. DU MONGH, K. VANWINCKELEN, *Familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 153.

²¹⁷ R. BARBAIX, A.-L. VERBEKE, *Gelaagd familiaal vermogensrecht. Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 91.

moeten respecteren. Het beschikken over het eigen vermogen mag zoals eerder aangegeven het belang van het gezin wel niet in het gevaar brengen (randnr.17). Dit heeft dan ook tot gevolg dat wanneer een eigen onroerend goed van de lastgever dienst doet als gezinswoning voor de echtgenoten, een vervreemding ervan niet mogelijk is voordat de toestemming van de mede-echtgenoot werd verkregen. De echtgenoot-lasthebber moet de beslissing om te beschikken over de woning niet zonder meer aanvaarden en kan dus zijn of haar instemming weigeren²¹⁸. Daarnaast kan het ook de wens van de lastgever zijn dat de echtgenoot-lasthebber bepaalde voordelen kan halen uit zijn of haar eigen vermogen. Op basis van artikel 1405 §2 B.W. vallen de vruchten, de intresten en inkomsten uit eigen goederen namelijk in het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten. Wanneer dit dan gekoppeld wordt aan de bijdrageplicht van artikel 221 B.W., kan de echtgenoot van de lastgever volgens mij, zelfs voor persoonlijke doelen, van deze vruchten, inkomsten en intresten gebruik maken voor zover dit natuurlijk kadert binnen de lasten van het huwelijk.

Met betrekking tot de gemeenschappelijke goederen geldt als basisprincipe de regel van het gelijktijdig bestuur. Een instemming is niet vereist om ten aanzien van het gemeenschappelijk vermogen daden van beheer te stellen²¹⁹ (randnr.17). Anders ligt het voor de vele daden van beschikking waarvoor de uitzondering van het gezamenlijk bestuur geldt. Het gaat om alle handelingen die opgesomd worden in artikel 1418 en 1419 B.W. en onderworpen zijn aan de voorafgaande toestemming van de mede-echtgenoot (randnr.18). De echtgenoot-lastgever kan opnemen in de lastgevingsovereenkomst dat zijn of haar wens is dat deze daden van beschikking gesteld worden en dan heeft de echtgenoot-lasthebber natuurlijk een vetorecht doordat hij of zij kan weigeren in te stemmen. Daarnaast kan de lastgever ook besluiten in de lastgevingsovereenkomst dat de toestemming wordt gegeven aan de mede-echtgenoot om als lasthebber al deze daden van beschikking alleen te kunnen stellen. Bovendien blijft het primair stelsel ook van toepassing op de echtgenoten. Door de bescherming van de gezinswoning die behoort tot het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten en de daarin aanwezige huisraad kan nooit een vervreemding of een bezwaring met zakelijke rechten gebeuren zonder de instemming van andere echtgenoot, in dit geval de echtgenoot-lasthebber.

Anders is het voor echtgenoten die een ander huwelijksvermogensstelsel dan het wettelijk stelsel van toepassing verklaard hebben om de vermogensrechtelijke aspecten te regelen. Onder een stelsel van scheiding van goederen heeft elke echtgenoot een eigen vermogen waarvoor hij of zij zelf exclusief bevoegd is. Dit betekent dus dat een echtgenoot-lastgever zelf kan bepalen wat zijn of haar mede-echtgenoot als lasthebber moet uitvoeren ten aanzien van de eigen goederen. Een uitzondering bestaat er wel voor de gezinswoning van de echtgenoten en de daarin aanwezige huisraad. Wederom is op basis van het primair stelsel de toestemming van beide echtgenoten vereist is om over het onroerend goed dat dient als gezinswoning, te beschikken of te bezwaren met zakelijke rechten²²⁰. Volgens mij is het wel niet mogelijk dat de echtgenoot-lastgever in de overeenkomst zou opnemen dat de mede-echtgenoot toch zonder zijn instemming hiertoe zou

²¹⁸ Art. 215§1 BW.

²¹⁹ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T.Not.* 2013, 279.

²²⁰ Art. 215§1 BW.

mogen overgaan. Dit zou immers indruisen tegen de regels van het primair stelsel die dwingend van toepassing zijn. Opdat de echtgenoot-lasthebber toch ten kosteloze of onder bezwarende titel over de gezinswoning en de huisraad zou kunnen beschikken, zal hij of zij zich moeten wenden tot de rechtbank van eerste aanleg om een machtiging te krijgen om de handelingen alleen uit te kunnen voeren²²¹. Anderzijds is het volgens mij wel mogelijk dat de lastgever in de overeenkomst uitdrukkelijk zijn of haar toestemming verleent voor de mede-echtgenoot om alle handelingen uit te oefenen omtrent de gezinswoning waarvoor in principe de toestemming gegeven moet worden. Verder kan de lastgever ook beslissen dat de vruchten die uit zijn eigen goederen voortkomen, door de echtgenoot met wie hij een stelsel van scheiding van goederen aanhoudt, aangewend kunnen worden voor persoonlijke doelen. Wel zal dit maar mogelijk zijn binnen het kader van de bijdrageplicht zoals vervat in artikel 221 lid 1 B.W.

Naast de eigen vermogens van de echtgenoten kan er bij een scheiding van goederen tussen de echtgenoten ook een onverdeeldheid bestaan waarop de regeling van de mede-eigendom van toepassing is. Iedere mede-eigenaar kan daden van voorlopig beheer en behoud ondernemen met betrekking tot de onverdeelde goederen²²². Bijgevolg kan de lastgever deze daden in de lastgevingsovereenkomst opnemen zonder dat de echtgenoot-lasthebber ze in vraag kan stellen. Daden van beheer die niet een voorlopig beheer uitmaken en daden van beschikking kunnen niet geldig uitgevoerd worden zonder dat er unanimititeit bestaat tussen de mede-eigenaars²²³. De lastgever kan deze daden dus opnemen in de overeenkomst onder de voorwaarde dat de instemming van de andere echtgenoot effectief verkregen wordt. Betreft het onverdeelde goed de gezinswoning, dan is die daarbovenop nog eens beschermd overeenkomstig het primair stelsel²²⁴. Worden de echtgenoten het niet eens over wat er moet gebeuren met het onverdeelde goed, dan zal steeds de verdeling gevorderd kunnen worden door de mede-echtgenoot²²⁵.

80. Indien de echtgenoten gekozen hebben voor een stelsel van algehele gemeenschap om hun vermogensrechtelijke verhoudingen te regelen, dan is alles wat zij bezaten vóór het huwelijk net zoals al hetgeen zij verwerven tijdens het huwelijk gemeenschappelijk, met uitzondering van de rechten en goederen met persoonlijk karakter die eigen blijven en waarover de echtgenoot het alleenbestuur behoudt²²⁶. In de regel geldt het gelijktijdig bestuur van het gemeenschappelijk vermogen van de echtgenoten waardoor iedere echtgenoot afzonderlijk het gemeenschappelijk vermogen kan verbinden. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn voor kleine aankopen en dagdagelijkse handelingen. Enkel indien het gaat om gewichtige handelingen, zoals deze die uitdrukkelijk opgesomd worden in artikel 1418 en 1419 B.W., is een toestemming van beide echtgenoten vereist. De lastgever moet hier dus rekening mee houden in de lastgevingsovereenkomst omdat hij hiertoe niet kan overgaan zonder instemming van de echtgenoot-lasthebber. Door de regeling van het primair stelsel, zal ook de gezamenlijke gezinswoning een extra bescherming genieten en is de instemming van beide gehuwden vereist om erover te beschikken of te bezwaren met zakelijke rechten.

²²¹ Art. 220§1 BW.

²²² Art. 577-2§5 lid 2 BW.

²²³ Art. 577-2§6 BW.

²²⁴ Art. 215§1 BW.

²²⁵ Art. 815 BW.

²²⁶ Art. 1401 BW juncto 1453 BW.

81. De lastgever kan er ook voor opteren om zowel de mede-echtgenoot als één of meer derden, familielid of buitenstaander, als lasthebbers aan te duiden. In dat geval is een duidelijke afbakening van de bevoegdheden noodzakelijk. Er kan bedongen worden dat de lasthebbers gezamenlijk moeten optreden, dat iedere lasthebber alleen kan optreden of dat ze elkaars instemming nodig hebben om op te treden²²⁷. Naargelang de wens van de lastgever, zal de bevoegdheid van de mede-echtgenoot in de bescherming ruimer of minder ruim zijn.

82. Een tweede optie betreft de aanduiding van de echtgenoot als vertrouwenspersoon, lasthebber ad hoc of toeziend lasthebber. Zoals reeds vermeld wordt deze mogelijkheid niet uitdrukkelijk voorzien in de regeling over de buitengerechtelijke bescherming maar ben ik van mening dat dit toch nuttig is (randnr.65). Op die manier kan de lastgever zich indekken tegen mogelijke conflicten en geschillen die er zouden kunnen rijzen naar aanleiding van de bescherming die hij georganiseerd heeft. De toeziend lasthebber kan een zekere controle uitoefenen op de aangewezen lasthebber en ook de vertrouwenspersoon speelt een cruciale rol daarbij. Door de schakelfunctie van deze persoon kan de bescherming helemaal afgestemd worden op de persoonlijke noden van de lastgever. De echtgenoot die in de lastgevingsovereenkomst aangeduid wordt als lasthebber ad hoc, kan optreden wanneer een conflict zou ontstaan tussen de aangeduide lasthebbers of tussen één of meer lasthebbers en de lastgever. Hij kan dan in het belang van de lastgever oordelen.

83. Tot slot kan het ook zijn dat de lastgever zijn of haar echtgenoot helemaal niet wil betrekken in de lastgeving en dus niet aangeduid wordt als lasthebber, noch als lasthebber ad hoc, toeziend lasthebber of vertrouwenspersoon. Dit kan verschillende redenen hebben zoals bijvoorbeeld het feit dat de echtgenoot zelf al op leeftijd is en hem of haar hier niet mee wil belasten, het feit dat de echtgenoot zelf in de onmogelijkheid is om als lasthebber op te treden of het feit dat dit wegens de persoonlijke gezinssituatie van de lastgever niet gewenst is, ... Voor zover de echtgenoot zelf nog in de mogelijkheid verkeert om deel te nemen aan het rechtsverkeer, kan hij of zij toch nog een zekere functie vervullen binnen de buitengerechtelijke bescherming. Zo is het mogelijk dat het de echtgenoot die merkt dat de mede-echtgenoot in een toestand verkeert van artikel 488/1 of 488/2 B.W., de vrederechter kan verzoeken dat de lastgevingsovereenkomst ten uitvoer gelegd wordt²²⁸.

c. De wettelijk samenwonende partner van de beschermde persoon

84. Ook een wettelijke samenwonende partner die overgaat tot het opmaken van een lastgevingsovereenkomst om de bescherming van zijn vermogen te beheren voor het geval hij zelf niet meer tot bescherming daarvan in staat zal zijn, kan een beroep doen op zijn of haar wettelijk samenwonende partner. De wettelijk samenwonende partner kan, zoals dat het geval is voor gehuwde personen, gevraagd worden om op te treden als lasthebber, toeziend lasthebber of vertrouwenspersoon (randnrs. 79 en 82). Indien een wettelijk samenwonende partner optreedt als lasthebber, dan zal dit al rekening houdend met het primair en secundair wettelijk samenwoningsrecht moeten gebeuren.

²²⁷ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 39; S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2014, 9.

²²⁸ Nieuw art. 490/1§2 lid 1 BW.

85. Op vermogensrechtelijk gebied heeft iedere partner binnen het kader van de wettelijke samenwoning een eigen vermogen dat bestaat uit alle goederen waarvan hij of zij kan bewijzen dat die voor hem of haar eigen zijn alsook alle inkomsten uit die eigen goederen en de inkomsten uit het beroep dat zij uitoefenen²²⁹. De wettelijk samenwonende partner die als lasthebber optreedt zal daden van beheer of beschikking ten aanzien van de eigen goederen van de lastgever moeten dulden²³⁰. De lastgever kan bovendien net zoals dat mogelijk is in het huwelijk ook besluiten dat de vruchten of de inkomsten van de eigen goederen door de wettelijk samenwonende partner-lasthebber binnen het kader van de bijdrageplicht voor persoonlijke doeleinden zouden kunnen worden gebruikt²³¹. Een uitzondering op het exclusief bestuur van het eigen vermogen geldt overeenkomstig het primair wettelijke samenwoningsstelsel. Wanneer een eigen goed van de lastgever gebruikt wordt als gezinswoning voor de wettelijk samenwonende partners, is het overeenkomstig het primair stelsel niet mogelijk dat hij of zij daarover beschikt zonder dat de andere partner hiertoe zijn of haar instemming heeft gegeven²³². Volgens mij kan de wettelijk samenwonende partner die de eigendom van het onroerend goed bezit en die een lastgevingsovereenkomst opmaakt, wel in dat contract opnemen dat steeds de toestemming gegeven wordt aan de partner-lasthebber om over dat onroerend goed te beschikken.

86. Ten aanzien van de goederen waarvan men niet kan bewijzen dat die eigen zijn aan één van de wettelijk samenwonende partners, geldt een vermoeden van onverdeeldheid²³³. Verder zullen alle goederen die de wettelijk samenwonende partners samen hebben verworven, hetzij door ze aan te kopen, hetzij door ze te verkrijgen wegens erfenis, legaat of schenking aan hun beide, ook gekwalificeerd worden als goederen in onverdeeldheid²³⁴. Op deze onverdeeldheid zijn de regels van de mede-eigendom van toepassing waardoor daden van voorlopig bestuur en behoud te allen tijde door iedere mede-eigenaar kunnen worden uitgevoerd²³⁵. Zij zijn dan ook vatbaar voor opname in de lastgevingsovereenkomst en de partner-lasthebber zal deze moeten uitvoeren in naam en voor rekening van de partner-lastgever. Enkel wanneer het gaat daden van beheer die niet voorlopig zijn of daden van beschikking, moet iedere deelgenoot het hier unaniem mee eens zijn²³⁶. De opname van deze daden in de overeenkomst is wel mogelijk maar onderhevig aan de medewerking van de partner-lasthebber. Hierbij kan dan bijvoorbeeld gedacht worden aan het onverdeeld onroerend goed dat dient als gezinswoning. Dit goed geniet bovendien sowieso bescherming op basis van het primair wettelijk samenwoningstelsel (randnr.24). De lastgever daarentegen kan via de overeenkomst zelf de medewerking verlenen aan de andere wettelijk samenwonende partner om over de onverdeelde goederen te beschikken of daden van beheer te stellen die niet voorlopig zijn.

87. Wanneer de partner niet werd gevraagd om op te treden als lasthebber en dus een derde werd aangeduid, kan de partner eventueel deelnemen in de buitengerechtigde bescherming als

²²⁹ Art. 1478 BW.

²³⁰ Art. 1988 lid 2 BW.

²³¹ Art. 1477§3 BW.

²³² Art. 215§1 BW; J. RUYSEVELDT, *Samenwonenden en onroerend goed*, Mechelen, Kluwer, 2007, 13.

²³³ Art. 1478 lid 2 BW.

²³⁴ A. CULOT, J.-M. DEGÉE, P. DELNOY, P. DE PAGE, I. DE STEFANI, E. DE WILDE D'ESTMAEL, L. ROUSSEAU; F. TAINMONT, *Cohabitation légale et cohabitation de fait. Aspects civils et fiscaux*, Anthemis, Louvain-la-Neuve, 2008, 22.

²³⁵ Art. 577-2§5 lid 2 BW.

²³⁶ Art. 577-2§6 BW.

vertrouwenspersoon of lasthebber ad hoc of door het optreden van de lasthebber ten aanzien van het eigen vermogen afhankelijk maken van de medewerking van de partner. Dit alles wordt dan op dezelfde manier ingevuld als dat voor de echtgenoot het geval is (randnrs. 79 en 82).

88. De lastgever is natuurlijk niet verplicht om de persoon met wie hij wettelijk samenwoont te betrekken in de buitengerechtelijke bescherming. Naar analogie van het huwelijk kan de wettelijk samenwonende partner wanneer hij niet werd aangeduid in de lastgevingsovereenkomst er dan toch zelf voor zorgen dat hij of zij iets kan betekenen in de bescherming door bij de vrederechter aan te geven wanneer de lastgever zich effectief bevindt in de toestand van nieuw artikel 488/1 of 488/2 B.W. De vrederechter beslist dan over de aanvang van de lastgevingsovereenkomst.

d. De feitelijk samenwonende partner van de beschermde persoon

89. Op dezelfde manier als dat mogelijk is voor echtgenoten en wettelijke samenwonende partners kan de feitelijk samenwonende partner die een buitengerechtelijke bescherming organiseert via een lastgevingsovereenkomst, er ook voor opteren zijn feitelijk samenwonende partner in te zetten als lasthebber, lasthebber ad hoc, toeziend lasthebber of vertrouwenspersoon.

90. Feitelijke samenwoning houdt in dat iedere feitelijk samenwonende partner een eigen vermogen heeft en hier ook het exclusief bestuur over behoudt ondanks het aangaan van de samenwoning. Over alle goederen die men vóór de aanvang van de feitelijke samenwoning reeds in het bezit had maar ook die men persoonlijk tijdens de feitelijke samenwoning verkrijgt, zal afzonderlijk bepaald kunnen worden wat men daarmee wil doen zonder dat de andere partner daarover geraadpleegd moet worden. Bijgevolg zal een persoon die feitelijk samenwoont en wenst over te gaan tot het opmaken van een lastgevingsovereenkomst, vrij kunnen bepalen wat er met zijn eigen goederen moet gebeuren voor het geval dat hij of zij in de toekomst niet meer in staat is om er zelf over te beheren en beschikken. Omdat de feitelijke samenwoning niet tot gevolg heeft dat er een juridische band ontstaat tussen de echtgenoten, bestaat er ook geen primair feitelijk samenwoningsrecht dat bepaalde rechten en plichten van de echtgenoten organiseert. Wanneer een eigen onroerend goed gebruikt wordt als gezinswoning voor de feitelijk samenwonende partners, zal dit dus geen bescherming verkrijgen binnen deze samenlevingsvorm. Het goed blijft van één van de partners en hij of zij kan handelen naar eigen wens. Zoals eerder aangetoond wordt op basis van de rechtspraak en rechtsleer toch aanvaard dat er een soort bijdrageplicht bestaat tussen de partners maar dan in de vorm van een natuurlijke verbintenis, tenzij zij op basis van de wilsautonomie uitdrukkelijk overgaan tot het organiseren van de bijdrageplicht (randnr.28). Ook hier zou mijns inziens dus verdedigd kunnen worden dat de lastgever zijn wettelijk samenwonende partner kan bevoordelen doordat de vruchten en inkomsten die voortkomen uit een eigen goed aangewend kunnen worden voor persoonlijke doelen zoals dit bij het huwelijk en de wettelijke samenwoning mogelijk is. Natuurlijk moet dit dan wel kaderen binnen de bijdrageplicht en kan dit kan omwille van de natuurlijke aard van de verbintenis wel niet afgedwongen worden in rechte.

91. Een vermoeden van onverdeeldheid bestaat daarbovenop voor alle goederen die de feitelijk samenwonenden samen aankopen of verkrijgen via een legaat, schenking of erfenis. Door de

regels van de mede-eigendom geldt dat voorlopige beheersdaden steeds door iedere mede-eigenaar gesteld kunnen worden²³⁷. De lasthebber zal ze dus zonder meer moeten stellen indien ze opgenomen werden in de lastgevingsovereenkomst. Andere beheersdaden en beschikkingsdaden vereisen de instemming van beide partners. De lasthebber beschikt dus over een vetorecht met betrekking tot de beslissing van de lastgever om te beschikken over de onverdeelde goederen. Worden de feitelijk samenwonende partners het niet eens met elkaar over de bestemming van de onverdeelde goederen, dan kunnen zij op ieder moment besluiten tot een uitoonverdeeldheidtrekking tenzij zij natuurlijk overeengekomen waren dat dit gedurende een periode van vijf jaar niet mogelijk was²³⁸.

92. Een feitelijk samenwonende partner die optreedt als lasthebber ad hoc, toezien lasthebber of vertrouwenspersoon is ook perfect mogelijk. Verder kan de lastgever bedingen dat de instemming van de feitelijk samenwonende partner nodig is voor alle daden van beheer of beschikking ten aanzien van het eigen vermogen. Dit gebeurt weer op dezelfde manier als bij het huwelijk.

93. Een laatste mogelijkheid is de feitelijk samenwonende partner niet te betrekken in de buitengerechtelijke bescherming. Hierdoor wordt zijn of haar optreden toch niet onmogelijk gemaakt omdat deze partner er nog steeds voor kan zorgen dat de lastgevingsovereenkomst aanvangt door aan te geven bij de vrederechter dat de lastgever zich bevindt in een toestand van van nieuw artikel 488/1 of 488/2 B.W.²³⁹.

²³⁷ Art. 577-2§5 lid 2 BW.

²³⁸ Art. 815 BW.

²³⁹ Nieuw art. 490/1§2 lid 1 BW.

V. DE RECHTERLIJKE BESCHERMING

AFDELING I. Inleiding

94. De tweede mogelijkheid aan bescherming waarin de nieuwe wet voorziet naast de buitengerechtelijke bescherming, is de rechterlijke of wettelijke bescherming die eventueel georganiseerd kan worden in combinatie met het bewind. Het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel hebben tot gevolg dat een gerechtelijke bescherming niet zomaar opgelegd kan worden. Hiertoe kan immers maar overgegaan worden indien voldaan is aan bepaalde vereisten. Een eerste vereiste bestaat erin dat de persoon zich in een toestand moet bevinden zoals omschreven in artikel 488/1 of 488/2 B.W. (randnrs.55 en 59). In principe kan een rechterlijke bescherming enkel voor meerderjarige personen maar voor een minderjarige vanaf zeventien jaar is het ook mogelijk dat een rechterlijke bescherming wordt opgelegd wanneer vaststaat dat hij op het moment van zijn meerderjarigheid zijn belangen van vermogensrechtelijke en niet-vermogensrechtelijke niet zal kunnen verdedigen zonder dat een bescherming voorhanden is die hem hierbij helpt²⁴⁰. Een volgend criterium is dat er geen buitengerechtelijke bescherming voorhanden is of dat er wel een buitengerechtelijke bescherming georganiseerd werd maar dat die niet (meer) voldoende is om de persoon te beschermen. Zoals eerder aangetoond, kan de buitengerechtelijke bescherming ook blijven bestaan en, waar dit nodig blijkt, aangevuld worden met een rechterlijke bescherming (randnr.65). De aanvang van de rechterlijke bescherming houdt dus niet automatisch het einde in van de buitengerechtelijke bescherming²⁴¹. Ten slotte wordt ook vereist dat een gerechtelijke bescherming noodzakelijk geacht wordt door de vrederechter, beoordeeld in het licht van de subsidiariteitseis²⁴².

95. Op dit moment bestaat er overeenkomstig de nieuwe wet geen verplichting voor de vrederechter om na te gaan in het centraal register, dat wordt bijgehouden door de Koninklijke federatie van het Belgisch Notariaat, of de persoon voor wie hij een rechterlijke bescherming overweegt zelf een lastgevingsovereenkomst had opgemaakt en dus een buitengerechtelijke bescherming in het leven had geroepen. Dat maakt mijns inziens een tekortkoming van het subsidiariteitsbeginsel uit, aangezien zo de buitengerechtelijke bescherming niet steeds voorgaat op de rechterlijke bescherming. Daarom zal een reparatiewet dit gebrek in de wet voor de toekomst wegnemen door uitdrukkelijk op te nemen dat, alvorens een rechtelijke bescherming te organiseren, de vrederechter steeds zal moeten nagaan in het centraal register of de persoon een lastgevingsovereenkomst heeft opgemaakt en dus zijn bescherming zelf heeft bepaald²⁴³. De vrederechter zal deze buitengerechtelijke bescherming dan in acht moeten nemen, tenzij deze niet voldoende blijkt om de persoon te beschermen.

²⁴⁰ Art. 488/1 lid 2 BW.

²⁴¹ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 292.

²⁴² Nieuw art. 492 BW.

²⁴³ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 3149/004, 54.

AFDELING II. Inhoud van de rechterlijke bescherming

96. De nieuwe wetgeving bevat geen uitdrukkelijke definitie van de rechterlijke bescherming maar deze kan gezien worden als een verbod, dat wordt opgelegd door de rechter, voor een persoon om zelfstandig of zelf en zelfstandig op te treden in het rechtsverkeer²⁴⁴. Het centrale uitgangspunt binnen de gerechtelijke bescherming is de bekwaamheid van de persoon en de onbekwaamheid geldt maar als dit uitdrukkelijk vastgesteld wordt door de vrederechter²⁴⁵. Dit heeft te maken met de internationaalrechtelijke tendens die stelt dat beschermde personen dezelfde rechten hebben als personen die geen bescherming behoeven en zij moeten dus net zoals iedereen kunnen participeren in de samenleving en zoveel mogelijk zelf kunnen doen. Enkel indien men daartoe uitdrukkelijk niet toe in staat werd verklaard, zal men niet langer kunnen optreden²⁴⁶. De vrederechter moet uitdrukkelijk gaan bepalen of een verbod om zelf en zelfstandig deel te nemen aan het rechtsverkeer, effectief nodig is. De rechterlijke bescherming beperkt zich niet tot de goederen van de persoon, zoals dit in het kader van de buitengerechtelijke bescherming het geval is. Een gerechtelijke bescherming is daarentegen ook mogelijk voor de beschermde persoon zelf, eventueel in combinatie met een regeling over zijn goederen.

97. Wanneer de vrederechter een rechterlijke bescherming over de persoon en/ of de goederen gaat organiseren, moet hij de nieuwe bepaling 492/1 van het Burgerlijk Wetboek als vertrekpunt nemen. In dit artikel wordt een lijst van achttien handelingen met betrekking tot de persoon en een lijst van zeventien handelingen in verband met de goederen van de persoon opgesomd. Het begrip 'handeling' kan zowel betrekking hebben op een materiële, een proces- of een rechtshandeling²⁴⁷. Indien een rechterlijke bescherming over de persoon en/ of over de goederen van de persoon vereist is, zal de vrederechter steeds expliciet voor iedere handeling op de lijst een afweging moeten maken of de persoon bekwaam blijft ten aanzien van die handeling of als een verbod opgelegd wordt om die handeling te stellen²⁴⁸. De vrederechter gaat hierbij rekening moeten houden met de persoonlijke situatie van de persoon die de bescherming behoeft, alsook met zijn gezondheidstoestand en de aard van het vermogen. Enkel op die manier kan er een bescherming op à la carte plaatsvinden²⁴⁹. Toch schuilt mijns inziens een zeker gevaar in het feit dat de vrederechter zich expliciet moet uitspreken over alle handelingen die voorkomen op de lijstjes. Het is immers zo dat dit een enorme werklast met zich meebrengt voor vrederechters omdat zij zich moeten gaan verdiepen in de persoonlijke situatie van de beschermde persoon. De mogelijkheid bestaat jammer genoeg dat, omwille van de werklast van vrederechters, er geen diepgaand onderzoek kan plaatsvinden waardoor de persoon voor alle handelingen automatisch over dezelfde kam geschoren wordt en dus onbekwaam wordt verklaard. Dit zal zijn autonomie natuurlijk niet ten goede komen en is niet in overeenstemming met de bedoeling van de nieuwe wet. Bovendien mag ook de moeilijkheid van het beslissen niet onderschat worden. De rechter zal

²⁴⁴ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T.Fam.* 2014, 71.

²⁴⁵ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", *R.W.* 2013, 572.

²⁴⁶ P. DE HERT, A. HOEFMANS, "Gehandicapten hebben eigen mensenrechtenverdrag", *Juristenkrant* 2007, 13.

²⁴⁷ Nieuw art. 491, b BW.

²⁴⁸ Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1009/10, 24-25.

²⁴⁹ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", *R.W.* 2013, 573.; S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2014, 71.

voor iedere handeling apart moeten onderzoeken of de beschermde persoon hier nog toe in staat is. Dit is natuurlijk niet gemakkelijk omdat een vrederechter geen medische achtergrond heeft en de beslissing heeft tot gevolg dat de beschermde al dan niet aanzienlijk beperkt wordt in zijn handelen. Of het overlopen van de lijstjes in de praktijk effectief haalbaar gaat zijn, zal dus nog moeten blijken eens de wet van 17 maart 2013 werkelijk in werking is getreden. Hopelijk zal door een andere evolutie in het familierecht, namelijk de inrichting van een jeugd- en familierechtbank, de overheveling van een gedeelte van de bevoegdheden van de vrederechter naar die rechtbank de werklast wel aanzienlijk verminderen zodat vrederechters meer ruimte tot onderzoek krijgen in het kader van dit nieuwe beschermingsstatuut²⁵⁰. Naast de handelingen die opgesomd worden in de lijstjes, kan de vrederechter ook overgaan tot het onbekwaam verklaren van de persoon voor alle materiële, proces- of rechtshandelingen die niet op de één van de lijsten van het nieuwe artikel 492/1 B.W. voorkomen. De vrederechter kan hierbij wel nooit aan de persoonlijke vrijheden raken van de beschermde, zodat niemand ooit onbekwaam verklaard kan worden om een kind te krijgen, met de auto te rijden, een huisdier te nemen, ...²⁵¹.

AFDELING III. Aanvang van de rechterlijke bescherming

98. De vrederechter kan hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de Procureur des Konings, de persoon die bescherming behoeft of iedere belanghebbende overgaan tot het inrichten van een rechterlijke bescherming²⁵². Bij het verzoekschrift moet een geneeskundige verklaring gevoegd worden²⁵³. Voor personen die zich in een toestand bevinden zoals omschreven in nieuw artikel 488/2 B.W., is het enkel mogelijk dat een rechterlijke bescherming wordt ingesteld wanneer de persoon die bescherming nodig heeft, zijn echtgenoot, wettelijk of feitelijk samenwonende partner, een lid van de naaste familie of de lasthebber hierom verzoekt²⁵⁴.

99. Indien voldaan is aan de voorwaarden van nieuw artikel 492 B.W. (randnr.94) en effectief een gerechtelijke bescherming wordt opgelegd door de vrederechter, moet dit worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad²⁵⁵. De algemene regel is dat de gerechtelijke bescherming retroactief terugwerkt tot op de dag van de neerlegging van het verzoekschrift²⁵⁶. Dit is het geval voor alle daden van beheer en ook alle rechtshandelingen die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging (randnr.111)²⁵⁷. Een probleem dat hierbij naar voren treedt is het feit dat de beschermde persoon zelf pas na veertien dagen na de beschikking van de vrederechter weet heeft van de rechterlijke bescherming die voor hem werd georganiseerd²⁵⁸. Het is dus perfect mogelijk dat hij vanaf de neerlegging van het verzoekschrift handelingen heeft gesteld, niet wetende dat hij deze niet langer mocht stellen wegens een onbekwaamverklaring die daarvoor later werd uitgesproken. Die handelingen kunnen bijgevolg vernietigd worden wanneer de oorzaak van de

²⁵⁰ Wet 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013; K. DEVOLDER, "Familie- en jeugdrechtbank", *NJW* 2012, 748.

²⁵¹ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2014, 71.

²⁵² Nieuw artt. 1238§1 lid 1 BW juncto 1239 BW.

²⁵³ Nieuw art. 1240 lid 4 Ger.W.

²⁵⁴ Nieuw art. 1238§1 lid 2 BW.

²⁵⁵ Nieuw art. 1249 Ger.W.

²⁵⁶ Nieuw art. 492/3 BW.

²⁵⁷ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel I).", *R.W.* 2013, 576.

²⁵⁸ Nieuw art. 1245 BW.

beschermingsmaatregel al bestond ten tijde van het stellen van de handelingen²⁵⁹. Een andere regeling geldt voor de handelingen die opgesomd worden in het nieuwe artikel 499/7 §1 en §2 B.W. (randnr.121). Voor die daden van beschikking geldt geen retroactieve werking maar zal de rechterlijke bescherming aanvangen vanaf de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad²⁶⁰. Dit heeft tot gevolg dat voor de beschermde persoon met betrekking tot bepaalde handelingen een verbod ontstaat om deze uit te oefenen in het rechtsverkeer. Alle handelingen van de twee lijstjes die de beschermde persoon dan stelt met betrekking tot zijn persoon of goederen en die in strijd zijn met de beschikking van de vrederechter, zijn vatbaar voor nietigverklaring. Het gaat wel om een relatieve nietigheid, aangezien deze enkel gevorderd kan worden door de beschermde persoon zelf of zijn bewindvoerder indien ook een bewind werd georganiseerd. De bewindvoerder heeft bovendien de mogelijkheid om de handeling die werd gesteld door de beschermde persoon waarvoor hij eigenlijk niet bekwaam was, toch te bevestigen²⁶¹. Wanneer de beschermde persoon of zijn bewindvoerder de nietigheid van een strijdige handeling vorderen, zal de rechter dit moeten toekennen omwille van de nietigheid rechtens²⁶². Alle andere handelingen zijn ook vatbaar voor nietigverklaring maar enkel indien er sprake is van benadeling. Ook hier gaat het om een relatieve nietigheid die enkel door de beschermde zelf of de bewindvoerder kan worden ingeroepen²⁶³.

100. De onbekwaamheid duurt in principe slechts voor een maximumtermijn van twee jaar. Het is de vrederechter ook geoorloofd om te beslissen tot een minder lange duurtijd dan de maximumtermijn of de inhoud van de bescherming te wijzigen²⁶⁴. In ieder geval zal hij na het verlopen van de vastgestelde of gewijzigde duur moeten overgaan tot een evaluatie van de bescherming. Hij doet dit op verzoek en, bij gebreke van een verzoek, kan hij dit zelfs ambtshalve doen²⁶⁵. Indien de rechter dan van oordeel is dat de rechterlijke bescherming niet langer noodzakelijk is kan hij, mits een met redenen omklede beschikking, een einde maken aan de beschermingsmaatregel²⁶⁶. In het andere geval zal hij kunnen bepalen dat de beschermingsmaatregel blijft voortduren. Hij kan dan voor de toekomst bepalen dat er periodieke evaluaties moeten plaatsvinden maar hij is dat niet verplicht²⁶⁷.

AFDELING IV. Bescherming van de goederen

101. Een eerste mogelijkheid binnen de rechterlijke bescherming bestaat uit het organiseren van een wettelijke regeling over de goederen. Dit is zoals reeds aangetoond, slechts mogelijk in de mate dat geen of een ontoereikende buitengerechterlijke bescherming voorhanden is²⁶⁸. Deze wettelijke bescherming over de goederen kan overigens ook een buitengerechterlijke bescherming

²⁵⁹ Nieuw art. 493/2 BW; S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2014, 75.

²⁶⁰ Nieuw art. 1249 Ger.W.

²⁶¹ Nieuw art. 493§3 BW.

²⁶² Nieuw art. 493§1 lid 1 en §2 lid 1 BW.

²⁶³ K. ROTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not.Fisc.M.* 2013, 192.

²⁶⁴ Nieuw art. 492/4 lid 1 BW.

²⁶⁵ Nieuw art. 492/4 lid 2 BW.

²⁶⁶ Nieuw art. 492/4 lid 1 BW.

²⁶⁷ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 20.

²⁶⁸ Nieuw art. 492 BW.

van de goederen daar aanvullen waar deze tekortschiet²⁶⁹. Het vertrekpunt zal wel steeds de buitengerechterlijke bescherming blijven en slechts indien de noodzaak blijkt, geheel of gedeeltelijk vervangen worden door de rechterlijke bescherming.

102. De vrederechter die een rechterlijke bescherming wil inrichten, zal uitdrukkelijk in zijn beschikking moeten aangeven voor welke handelingen in verband met de goederen de beschermde persoon niet langer bekwaam is. Op basis van het nieuwe artikel 492/1 §2 B.W., zal hij eerst verplicht het lijstje met zeventien handelingen moeten overlopen om na te gaan of de betrokkene deze nog zelf en/of zelfstandig kan stellen, rekening houdend met de gezondheidstoestand van de persoon en de samenstelling van zijn vermogen²⁷⁰. Op die manier organiseert hij een bescherming op maat van de betrokkene. Het lijstje van handelingen omtrent de goederen bestaat uit de volgende zeventien handelingen: het schenken onder de levenden, het verwerpen of aanvaarden van een nalatenschap, het kopen van een onroerend goed, het vervreemden van goederen, het aanvaarden van een schenking of legaat, het afsluiten van een contract waarmee een onverdeeldheid wordt beoogd, het opmaken of het wijzigen van een huwelijkscontract, het aangaan van een lening, het optreden in rechte als eiser of verweerder, het opmaken of het herroepen van een uiterste wilsbeschikking, het voortzetten van een handelszaak, het afsluiten van een pachtovereenkomst of een handelshuurovereenkomst of een huurovereenkomst voor meer dan negen jaar, het berusten in een vordering betreffende onroerende rechten, het stellen van handelingen die betrekking hebben op het dagelijks beheer, het in pand geven of een hypotheek vestigen op de goederen en de uitoefening van het wettelijk bewind over de goederen van een minderjarige²⁷¹. Daarnaast kan de vrederechter oordelen dat alle andere handelingen omtrent de goederen die niet voorkomen op het lijstje, ook bescherming behoeven. De vrederechter is dit wel niet verplicht.

103. Wanneer de rechter oordeelt dat de beschermde ten aanzien van een bepaalde handeling niet in de mogelijkheid is ze uit te oefenen, houdt dit in dat een verbod wordt ingericht voor hem om deze handeling te stellen in het rechtsverkeer. De rechter zal wel te allen tijde moeten houden met het principe dat beschermde personen zoveel mogelijk zelf en zelfstandig moeten kunnen doen in de samenleving. De bekwaamheid zal daarom moeten gelden als uitgangspunt en slechts indien het werkelijk vereist is, gezien de situatie van de persoon en de bescherming die hij nodig heeft, te beslissen tot een onbekwaamverklaring.

104. Verder moet er nog verwezen worden naar een bijzondere regeling met betrekking tot de bescherming van de goederen. De Koning gaat na een advies van de Orde van de geneesheren en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, een lijst opstellen van gezondheidstoestanden waarvan vermoed wordt dat die toestanden het blijvend onmogelijk maken voor de betrokkene om, zelfs via de techniek van bijstand, op te kunnen komen voor zijn of haar vermogensrechtelijke belangen. Wanneer dan blijkt uit de geneeskundige verklaring die bij het verzoekschrift wordt gevoegd, dat één van de gezondheidstoestanden die voorkomen op die lijst van toepassing is op de betrokkene, dan zal de vrederechter overgaan tot het onbekwaam

²⁶⁹ Nieuw art. 492 in fine BW.

²⁷⁰ Nieuw art. 492/1§2 BW.

²⁷¹ Nieuw art. 492/1 §2 lid 3, 1°-17° BW.

verklaren van die persoon voor alle handelingen ten aanzien van zijn goederen en zal hij ook via de techniek van de vertegenwoordiging het bewind organiseren²⁷². De vrederechter zal dus het lijstje van nieuw artikel 492/1 §2 B.W. niet helemaal overlopen maar de betrokkene zal alle handelingen met betrekking tot de goederen automatisch niet zelf, noch zelfstandig kunnen stellen²⁷³.

AFDELING V. Bescherming van de persoon

105. Voor de persoon van de beschermde is het voorts ook mogelijk om een rechterlijke bescherming te verkrijgen. Over de persoon zelf kan immers geen buitengerechtelijke bescherming georganiseerd worden, althans niet binnen het kader dat uiteengezet wordt door de nieuwe wet van 17 maart 2013. Het kan aan de andere kant wel zo zijn dat voor de goederen reeds een buitengerechtelijke of rechterlijke regeling bestaat maar daarbovenop voor de persoon een bescherming noodzakelijk geacht wordt. In dat geval kan de buitengerechtelijke of wettelijke bescherming over de goederen aangevuld worden met een rechterlijke bescherming over de persoon.

106. Ook hier zal de vrederechter eerst een lijstje van achttien handelingen moeten overlopen en uitdrukkelijk moeten bepalen of de persoon nog in staat is deze handelingen te stellen. Het gaat hier om de volgende handelingen, zoals opgesomd in nieuw artikel 492/1§1 B.W.: toestemmen in het huwelijk, het kiezen van de verblijfplaats, het indienen van een verzoekschrift tot echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk of wegens onderlinge toestemming, het erkennen van een kind, het afleggen van een verklaring tot wettelijke samenwoning, het uitoefenen van het ouderlijk gezag over een minderjarige, het geven van een toestemming tot het wegnemen van organen, het geven van de toestemming om experimenten op de persoon uit te voeren, de uitoefening van het recht tot antwoord, het instellen of zich verdedigen tegen een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk, het optreden als eiser of verweerder in gedingen over afstamming, het afleggen van een verklaring om de Belgische nationaliteit te verkrijgen, de uitoefenen van zijn rechten in verband met de verwerking van persoonsgegevens, het weigeren dat een adoptie wordt uitgevoerd op een kind van minder dan achttien maanden, het uitoefenen van de rechten van de patiënt en het verzoeken instellen om een wijziging te verkrijgen van de voor- of achternaam²⁷⁴. Voor alle overige handelingen over de persoon die niet voorkomen op het lijstje van nieuw artikel 492/1§1 B.W., kan ook een onbekwaamverklaring gevorderd worden. De vrederechter zal in concreto moeten nagaan of dit vereist is.

107. Zoals bij de goederen het geval is, zal het uitgangspunt steeds de bekwaamheid zijn om de handelingen te stellen. Enkel indien duidelijk blijkt dat een bescherming nodig is, rekening houdend met de persoonlijke situatie en de gezondheidstoestand, zal besloten worden tot een verbod om op te treden. Bovendien moet de vrederechter wanneer hij zowel een rechterlijke bescherming over de goederen als over de persoon inricht, in zijn beschikking een duidelijk onderscheid moeten maken

²⁷² Nieuw art. 492/5 BW.

²⁷³ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 295.

²⁷⁴ Nieuw art. 492/1§1 lid 3, 1°-18° BW.

tussen de twee en uitdrukkelijk aanduiden voor welke handelingen de beschermde persoon wel en voor welke hij niet (langer) bekwaam wordt geacht²⁷⁵.

AFDELING VI. Einde van de rechterlijke bescherming

108. De rechterlijke bescherming komt ten einde in drie gevallen. Ten eerste kan de vrederechter ambtshalve een einde maken aan de rechterlijke bescherming. Ook kan de Procureur des Konings, de beschermde persoon zelf of elke belanghebbende een verzoek indienen opdat er een einde aan gemaakt wordt. De verzoeker wordt gehoord door de vrederechter²⁷⁶. Ten tweede komt er een einde aan de gerechtelijke bescherming wanneer de duurtijd van de bescherming, die bepaald werd door de vrederechter, verstreken is²⁷⁷. Wel kan de rechter in het kader van de verplichte evaluatie beslissen dat een rechterlijke bescherming vereist blijft²⁷⁸. Tenslotte zal de bescherming steeds eindigen wanneer de beschermde persoon overlijdt²⁷⁹.

AFDELING VII. Rol van de partner van de beschermde persoon

109. Op het niveau van de rechterlijke bescherming alleen, dus zonder dat ook een bewind wordt georganiseerd, zal de partner van de beschermde persoon mijns inziens geen echte rol kunnen vervullen buiten de mogelijkheid die er voor hem of haar bestaat om het verzoek tot aanvang of tot einde van de bescherming in te stellen²⁸⁰. Het is daarentegen de vrederechter die hier een centrale rol krijgt toebedeeld want hij zal moeten oordelen of een rechterlijke bescherming noodzakelijk is en voor welke handelingen de beschermde al dan niet zelf of zelfstandig zal kunnen deelnemen aan het rechtsverkeer.

²⁷⁵ Nieuw art. 492/2§3 BW.

²⁷⁶ Nieuw art. 1243 Ger.W.

²⁷⁷ Nieuw art. 492/4 lid 3 BW.

²⁷⁸ Nieuwe artt. 492/4 lid 2 BW juncto 492 BW juncto 1238 Ger.W.

²⁷⁹ Nieuw art. 492/4 lid 3 BW.

²⁸⁰ Nieuw art. 1238 Ger.W.; nieuw art. 492/4 lid 1 BW.

VI. HET BEWIND

AFDELING I. Inleiding

110. Bij het vorderen van een rechterlijke bescherming kan ook gevraagd worden dat een bewind georganiseerd wordt. De vrederechter kan immers verdergaan dan het organiseren van een rechterlijke bescherming en dus bovenop de rechterlijke bescherming ook een bewind uitwerken. 'Bewind' wordt niet gedefinieerd door de nieuwe wet maar kan gezien worden als een toelating van de vrederechter voor een derde om vermogensrechtelijke of persoonsrechtelijke handelingen voor een beschermde persoon te stellen die daar zelf toe niet kan overgaan omdat voor hem of haar een verbod geldt om op te treden. Bewindvoering gebeurt via de techniek van de bijstand of de vertegenwoordiging²⁸¹. Het systeem van bewind vindt haar inspiratie in de huidige beschermingstechniek van het voorlopig bewind en impliceert dat een bewindvoerder wordt aangesteld over de persoon en/ of de goederen van de beschermde²⁸². Bovendien moet de vrederechter weer rekening houden met het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel aangezien bijstand steeds voorrang moet krijgen op de vertegenwoordiging van de beschermde persoon en vertegenwoordiging maar aangewend kan worden indien bijstand niet voldoende blijkt om de nodige bescherming te garanderen²⁸³. Bijstand wordt gedefinieerd als een manier om de onbekwaamheid van de beschermde persoon op te vangen omdat de beschermde persoon wel zelf maar niet zelfstandig een bepaalde handeling mag stellen. De beschermde persoon wordt dan bijgestaan door de bewindvoerder bij het optreden in het rechtsverkeer²⁸⁴. Vertegenwoordiging daarentegen betekent dat het verbod van de beschermde persoon om op te treden wordt opgevangen doordat een derde de beschermde gaat vertegenwoordigen²⁸⁵. De bewindvoerder treedt dan op in naam en voor rekening van de persoon die onder het rechterlijk beschermingsregime valt²⁸⁶. Tot slot moet er ook op gewezen worden dat binnen het kader van het bewind de technieken van bijstand en vertegenwoordiging ook gecombineerd kunnen worden. Het kan dus zijn dat voor bepaalde handelingen van vermogensrechtelijke of persoonsrechtelijke aard een bijstand georganiseerd wordt en dit voor andere handelingen niet voldoende bescherming kan bieden, waardoor vertegenwoordiging van toepassing verklaard moet worden²⁸⁷.

111. Toch impliceert een rechterlijke bescherming niet per se de inrichting van een bewind. Een rechterlijke bescherming is ook mogelijk zonder dat een bewind wordt georganiseerd. Dit is altijd zo voor een gerechtelijke bescherming omtrent handelingen met een hoogstpersoonlijk karakter. Omwille van de aard van die handelingen kan nooit een regime van bijstand of vertegenwoordiging opgelegd worden. De wet heeft uitdrukkelijk een nieuw artikel gewijd aan handelingen die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging. Het gaat bijvoorbeeld om het geven van de toestemming om in het huwelijk te treden, de toestemming geven om te beschikken over de

²⁸¹ F. DEGUEL, "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?", *R.G.D.C.* 2013, 298.

²⁸² T. WUYTS, "Een nieuw wettelijk kader voor wilsonbekwamen", *De Juristenkrant* 2013, 2.

²⁸³ Nieuw art. 492/2 lid 1 BW.

²⁸⁴ Nieuw art. 491, f BW.

²⁸⁵ Nieuw art. 491, g BW.

²⁸⁶ F. DEGUEL, "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?", *R.G.D.C.* 2013, 305.

²⁸⁷ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2014, 76.

gezinswoning, het erkennen van een kind, het schenken onder de levenden, het opmaken van een testament, ...²⁸⁸ Het feit dat geen bijstand of vertegenwoordiging mogelijk is, heeft natuurlijk wel een grote impact in de negatieve zin op de participatie in de maatschappij en autonomie van de beschermde, hetgeen de wet net gepromoot wil zien. De beschermde persoon zal wegens de bescherming niet kunnen optreden en er is ook geen derde die hem mag bijstaan of de handelingen in zijn plaats mag stellen. Om daaraan tegemoet te komen, heeft de wet voorzien in een aantal nuances. Een eerste nuancering werd aangebracht via de mogelijkheid voor de beschermde persoon om een machtiging te vragen voor bepaalde hoogstpersoonlijke handelingen waarvoor de vrederechter in de beschikking effectief een verbod had opgenomen om ze te stellen. Deze machtiging kan enkel gevraagd worden wanneer de beschermde wil overgaan tot het erkennen van een kind, de toestemming wil geven om in het huwelijk te treden, de vordering tot nietigverklaring van het huwelijk wil instellen, een vordering tot echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting van het huwelijk of wegens onderlinge toestemming wil instellen, een vordering in verband met de afstamming wil instellen, een verklaring van wettelijke samenwoning wil afleggen, een schenking wil doen of een testament wil opmaken²⁸⁹. Deze handelingen zijn ook terug te vinden in de twee lijstjes van nieuw artikel 492/1 §1 en §2 B.W. (randnrs. 102 en 106).

Een tweede nuance betreft het feit dat de echtgenoot van de beschermde persoon in bepaalde gevallen de beslissing op zich kan nemen. Het gaat om het instellen van een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk, het bepalen van de echtelijke verblijfplaats en de uitoefening van het ouderlijk gezag over de minderjarige kinderen²⁹⁰. Het is mijns inziens logisch dat de vordering tot nietigverklaring van het huwelijk en het bepalen van de echtelijke verblijfplaats omwille van het feit van het huwelijk niet mogelijk zijn voor andere personen dan echtgenoten. Naar mijn oordeel is het een vergetelheid in de wet dat er geen mogelijkheid voorzien wordt voor de wettelijk samenwonende partner of de feitelijk samenwonende partner om de verblijfplaats voor de partners te bepalen. Ook de uitoefening van het ouderlijk gezag over de minderjarige kinderen gebeurt niet op een verschillende manier naargelang het gaat om gehuwde of samenwonende partners. Anders ligt het natuurlijk met de vordering tot nietigverklaring van het huwelijk die gezien het feit van de samenwoning nooit mogelijk is. Bij een wettelijke samenwoning maakt men een einde door een verklaring af te leggen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Men hoeft dus niet in rechte de nietigverklaring te vorderen²⁹¹. De feitelijke samenwoning kan men beëindigen zonder enige formaliteit.

Een derde nuance bestaat erin dat in bepaalde gevallen zelfs geen instemming van de beschermde persoon nodig is. Dit is steeds zo voor het geven van een toestemming tot erkenning, het toestemming in de eigen adoptie en het verzetten tegen een vordering tot onderzoek naar het

²⁸⁸ Nieuw art. 497/2, 1°-26° BW.

²⁸⁹ Nieuw art. 497/2, 1°, 2°, 5°-8°, 11°, 14°, 24°-25° BW; K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not.Fisc.M.* 2013, 189.

²⁹⁰ Art. 214 lid 2 BW; K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not.Fisc.M.* 2013, 190.

²⁹¹ Art. 1476§2 lid 2 BW.

moeder- of vaderschap²⁹². Opdat de vrederechter dit toestaat, zal hij in de praktijk de vertrouwenspersoon eerst gaan horen.

112. Een andere speciale vorm van rechterlijke bescherming betreft de wettelijke bescherming voor personen die moeilijkheden hebben om met hun geld om te gaan door buitensporige en onverantwoorde uitgaven te doen. Wanneer de rechter overgaat tot het organiseren van een bewind, zal hij nooit een vertegenwoordiging kunnen organiseren maar slechts een bijstand en deze kan ook enkel betrekking hebben op de goederen van de beschermde²⁹³. Ook voor gezondheidstoestanden die gaan voorkomen op de lijst die opgemaakt zal worden door de Koning, is de techniek van de bijstand niet genoeg om de betrokkene te kunnen beschermen. Het gevolg daarvan is dat voor die situaties enkel het systeem van vertegenwoordiging gebruikt zal kunnen worden²⁹⁴.

AFDELING II. De bewindvoerder

113. Indien besloten wordt tot een bewindvoering zal natuurlijk ook een bewindvoerder aangesteld moeten worden die met de opdracht belast wordt om de beschermde ofwel te gaan bijstaan ofwel te gaan vertegenwoordigen²⁹⁵. De bewindvoerder kan enkel bijstand bieden of vertegenwoordigen voor de handelingen die uitdrukkelijk opgenomen zijn in de beschikking van de vrederechter. De rechter moet immers uitdrukkelijk bepalen voor welke handelingen de bewindvoerder kan optreden en voor welke handelingen de betrokkene eventueel nog zelf en zelfstandig kan optreden. Wanneer een bewind noodzakelijk blijkt, zal de rechter rekening houdend met de subsidiariteit en proportionaliteit, duidelijk moeten aangeven welke handelingen van de lijstjes in het nieuw artikel 492/1 §1 en §2 B.W. bijstand vereisen en welke handelingen vertegenwoordiging. De bewindvoerder kan dus zowel optreden voor persoonsrechtelijke handelingen als voor vermogensrechtelijke handelingen. Met betrekking tot de goederen kunnen meerdere bewindvoerders worden aangeduid. Ieders opdracht moet dan wel duidelijk omlind worden aangezien bepaald kan worden door de vrederechter dat alle bewindvoerders alle handelingen mogen stellen of dat elke bewindvoerder slechts bepaalde handelingen voor zijn rekening zal nemen. Ten aanzien van de persoon daarentegen is maar de aanduiding van één bewindvoerder mogelijk²⁹⁶. In ieder geval is wel steeds vereist dat de bewindvoerder akkoord gaat met de toegewezen opdracht.

114. Het aanstellen van een bewindvoerder kan gebeuren naar keuze van de toekomstige beschermde persoon of in ondergeschikte orde, naar keuze van de vrederechter. Op voorwaarde dat (nog) geen rechterlijke bescherming werd georganiseerd, kan elke persoon die dit wenst en op het moment dat hij hiertoe nog bekwaam is, een verklaring in een notariële akte laten opnemen waarin hij aangeeft welke persoon aangeduid moet worden als bewindvoerder voor het geval hij op een later tijdstip onder het rechterlijk beschermingsregime geplaatst zou worden. De nieuwe wet

²⁹² K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not.Fisc.M.* 2013, 190.

²⁹³ Nieuw art. 492/2 lid 3 BW.

²⁹⁴ Nieuw art. 492/5 lid 1 en 2 BW.

²⁹⁵ F. DEGUEL, "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?", *R.G.D.C.* 2013, 298.

²⁹⁶ Nieuw art. 496/4§1 BW.

promoot het kiezen van personen die uit het sociale netwerk of de naaste omgeving van de betrokkene komen²⁹⁷.

De verklaring gebeurt in principe bij de vrederechter van de verblijfplaats van de betrokkene of indien dit niet mogelijk is bij de vrederechter van de woonplaats of bij de notaris²⁹⁸. De betrokkene kan in de verklaring ook een aantal instructies opnemen die de bewindvoerder in acht moet nemen wanneer de bewindvoerder hem mogelijks in de toekomst zal gaan vertegenwoordigen²⁹⁹. In het geval van bijstand is het mijns inziens ook niet nodig dat vooraf bepaalde beginselen uiteengezet worden die de bewindvoerder in acht moet nemen. De beschermde persoon zal immers steeds zelf aanwezig zijn bij het stellen van handelingen en kan dan ter plaatse de gewenste instructies geven.

115. De verklaring wordt vervolgens binnen een termijn van vijftien dagen door de griffier respectievelijk de notaris opgenomen in een centraal register dat wordt beheerd door de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat. Dit register zal steeds geraadpleegd moeten worden door de griffier wanneer de vrederechter een wettelijke bescherming wil opleggen aan de beschermde. Wanneer het register zo'n verklaring bevat, brengt de griffier de vrederechter hiervan op de hoogte. Op die manier wordt de vrederechter ertoe gehouden om rekening te houden met de wens van de betrokkene. De rechter gaat dan over tot het homologeren van de aanduiding op voorwaarde dat de bewindvoerder de opdracht heeft aanvaard en op voorwaarde dat er geen ernstige redenen zijn die het belang van de betrokkene in gevaar kunnen brengen. Is dat wel zo, dan kan de rechter mits uitdrukkelijke motivering afwijken van deze aanduiding en zelf een andere bewindvoerder of meerdere bewindvoerders aanwijzen³⁰⁰.

Ook wanneer geen verklaring werd opgemaakt door de betrokkene, zal de vrederechter zelf kunnen overgaan tot het kiezen van de bewindvoerder. In tegenstelling tot de betrokkene die in de verklaring zelf vrij kan beslissen, zal de vrederechter door de wet in keuzemogelijkheid iets meer beperkt worden bij de aanwijzing van een bewindvoerder over de persoon en/ of de goederen. Aan de ene kant moet de rechter voorrang geven aan de ouders, de echtgenoot, de feitelijk of wettelijk samenwonende partner, een lid van de naaste familie, een persoon die zich bezighoudt met de dagelijkse zorgen of de private rechtspersoon die zich inzet voor de betrokkene³⁰¹. Dit is in navolging van de bedoeling van de nieuwe wet om het sociale netwerk van de beschermde persoon zoveel mogelijk te betrekken in de bescherming opdat een bescherming op maat gerealiseerd kan worden. Aan de andere kant wordt hij ook beperkt doordat hij rekening moet houden met de mening van de persoon en zijn persoonlijke situatie³⁰². Wanneer naast een bewind over de persoon ook een bewind over de goederen noodzakelijk blijkt, dan zal de vrederechter in principe de bewindvoerder over de persoon ook aanduiden om het bewind over de goederen waar te nemen. Enkel indien dat niet overeenstemt met de belangen van de betrokkene zal een andere persoon aangeduid worden. Dit zal natuurlijk ook altijd zo zijn wanneer geen bewindvoerder over de persoon nodig is.

²⁹⁷ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (deel II)", *R.W.* 2013, 608.

²⁹⁸ Nieuw art. 496 lid 1 BW.

²⁹⁹ Nieuw art. 496 lid 2 BW.

³⁰⁰ Nieuw art. 496/3 lid 1 BW.

³⁰¹ Nieuw art. 496/3 lid 2 en 3 BW.

³⁰² Nieuw art. 496/3 lid 2 en 3 in fine BW.

116. Het is wel nooit mogelijk voor de betrokkene, noch voor de vrederechter om personen uit de opsomming van nieuw artikel 496/6 B.W. aan te duiden als bewindvoerder. Dit komt omdat bepaalde personen nooit in aanmerking kunnen komen om deze bewindsopdracht op zich te nemen. Het gaat om de volgende personen: alle personen voor wie reeds een buitengerechtelijke of een wettelijke bescherming geldt, bestuurs- of personeelsleden van een inrichting waar de beschermde persoon zou verblijven, rechtspersonen die geen private stichting uitmaken die zich uitsluitend inspant voor de beschermde en alle personen die niet vrij over hun goederen kunnen beschikken³⁰³.

117. De vrederechter kan ofwel ambtshalve ofwel wanneer hij hiervoor verzocht wordt door de beschermde persoon, zijn vertrouwenspersoon, zijn bewindvoerder of de Procureur des Konings, de opdracht van de bewindvoerder aanpassen of de bewindvoerder zelf vervangen³⁰⁴. Wanneer blijkt dat de belangen van de beschermde en de bewindvoerder(s) niet overeenkomen, kan de vrederechter verzocht worden om een bewindvoerder ad hoc aan te stellen³⁰⁵. Ook de mogelijke geschillen die er zouden ontstaan tussen de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen kunnen aanhangig gemaakt worden bij de vrederechter. Deze geschillen worden steeds beslecht in het belang van de beschermde persoon³⁰⁶. In de wet wordt wel geen regeling voorzien wanneer meerdere bewindvoerders over de goederen aangeduid worden en tussen hen een conflict zou ontstaan. Naar mijn mening is het ook mogelijk om dit voor de vrederechter te brengen.

AFDELING III. Opdracht van de bewindvoerder

118. Bij het uitvoeren van zijn opdracht zal een bewindvoerder enkele zaken voor ogen moeten houden. In de eerste plaats moet hij steeds opkomen voor de belangen van de beschermde persoon. Dit betekent dat de bewindvoerder te allen tijde de beginselen en instructies die de beschermde had opgenomen in de verklaring moet respecteren. Omwille van gewijzigde omstandigheden die de opgenomen beginselen in twijfel brengen, kunnen deze beginselen wel aan de kant worden geschoven³⁰⁷. Dit houdt verder in dat de autonomie van de beschermde zo goed als mogelijk gewaarborgd moet blijven³⁰⁸. De bewindvoerder zal daarom de beschermde persoon moeten betrekken in alle handelingen die hij moet stellen. Afhankelijk van het feit of een bijstand of vertegenwoordiging door de rechter werd opgelegd, zal de beschermde persoon in meerdere of mindere mate kunnen deelnemen in zijn bescherming³⁰⁹. Ten tweede zal de bewindvoerder rekening moeten houden met de beschikking van de vrederechter. Dit houdt in dat hij enkel die handelingen over de goederen en/of de persoon mag stellen waarvoor de betrokkene niet langer kan optreden en de rechter effectief een bewind heeft georganiseerd. Bovendien zal hij moeten nagaan of hij de beschermde hiervoor kan bijstaan of de beschermde moet vertegenwoordigen. Ten derde zal de bewindvoerder over de persoon en/ of de goederen moeten overleggen met de vertrouwenspersoon maar ook met de beschermde zelf tenzij er bijzondere omstandigheden

³⁰³ Nieuw art. 496/6 BW.

³⁰⁴ Nieuw art. 496/7 BW.

³⁰⁵ Nieuw art. 497/4 lid 1 BW.

³⁰⁶ Nieuw art. 497/3§1 BW; nieuw art. 1252 Ger.W.

³⁰⁷ Nieuw art. 499/1§3 lid 1 BW.

³⁰⁸ Nieuw art. 497 lid 2 BW.

³⁰⁹ Nieuw art. 499/1§3 lid 2 BW.

voorhanden zijn op basis waarvan de rechter oordeelt dat er niet voldaan moet worden aan deze informatieplicht³¹⁰. Wanneer er zowel één bewindvoerder over de persoon en één of meer bewindvoerders over de goederen werden aangeduid, zullen zij ook onderling overleg moeten plegen³¹¹.

119. Afhankelijk van wat de vrederechter in de beschikking heeft bepaald, zal de bewindvoerder de beschermde moeten bijstaan of hem vertegenwoordigen met betrekking tot de persoon of de goederen. Heeft de vrederechter geen regime bepaald in zijn beschikking, dan zal het aangewende regime steeds bijstand zijn. Bij het opleggen van een bijstandsregime bepaalt de rechter de manier waarop de bewindvoerder dit moet doen. Hij kan bepalen dat opdat de beschermde zelf kan optreden, de bewindvoerder vooraf de toestemming moet verlenen tot het stellen van één of meerdere handelingen. Wanneer het gaat om een handeling die een bepaald doel voor ogen heeft, zal altijd een schriftelijke toestemming gegeven moeten worden³¹². Heeft de rechter de modaliteiten van de bijstand niet opgenomen in zijn beschikking, dan moet bijstand verstaan worden als het geven van een schriftelijke instemming door de bewindvoerder voordat de beschermde persoon de handeling gaat stellen of een medeondertekening van een geschrift voor het geval het gaat om een handeling uit nieuw artikel 499/7 B.W.³¹³ (randnr.121). Het is steeds de beschermde persoon die zelf zal handelen en de bewindvoerder zal enkel bijstand verlenen als hij van mening is dat de handeling in het belang is van de beschermde persoon. Is de handeling van die aard dat de belangen van de beschermde er kennelijk door geschaad kunnen worden, dan zal hij zijn medewerking niet verlenen³¹⁴. Heeft hij zijn medewerking toch verleend en heeft de handeling effectief tot schade geleid, dan kan hij enkel aansprakelijk gesteld worden wegens zware schuld of bedrog³¹⁵. Bovendien kunnen alle handelingen die de beschermde persoon stelt zonder dat het regime van bijstand gerespecteerd wordt nietig verklaard worden op vordering van de beschermde persoon of zijn bewindvoerder. De bewindvoerder heeft ook de mogelijkheid om achteraf de gestelde handeling toch nog te bevestigen³¹⁶.

120. De vrederechter kan na een afweging van de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit ook het regime van vertegenwoordiging opleggen. De vertegenwoordiging over de goederen houdt in dat de bewindvoerder de goederen van de beschermde persoon als een bonus pater familias moet beheren en alleen, maar in naam en voor rekening van de beschermde, rechts- of proceshandelingen met betrekking tot de goederen kan stellen³¹⁷. De inkomsten van de beschermde worden bij voorrang gebruikt om te voorzien in de verzorging en het welzijn van de persoon die de bescherming behoeft³¹⁸. Om te voorkomen dat de gelden van de beschermde persoon vermengd worden met die van de bewindvoerder, zullen de gelden van de beschermde afgescheiden moeten blijven van die van de bewindvoerder³¹⁹. De bewindvoerder over de persoon

³¹⁰ Nieuw art. 499/1§3 lid 3 BW.

³¹¹ Nieuw art. 497/7 BW.

³¹² Nieuw art. 498/1 lid 1 BW.

³¹³ Nieuw art. 498/1 lid 2 BW.

³¹⁴ Nieuw art. 498/2 lid 1 en 2 BW.

³¹⁵ Nieuw art. 498/2 lid 3 BW.

³¹⁶ Nieuw art. 493§4 BW juncto nieuw art. 498/1 BW.

³¹⁷ Nieuw art. 499/1§2 BW.

³¹⁸ Nieuw art. 499/2 BW; K. ROTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not. Fisc. M.* 2013, 196.

³¹⁹ Nieuw art. 499/3 BW.

kan ook rechtshandelingen en proceshandelingen stellen in naam en voor rekening van de beschermde maar dan ten aanzien van zijn persoon³²⁰.

121. Toch is vertegenwoordiging in bepaalde gevallen niet voldoende en zal de bewindvoerder vooraleer hij kan overgaan tot het stellen van bepaalde rechtshandelingen of proceshandelingen ten aanzien van de persoon en/ of de goederen tekens opnieuw eerst een bijzondere machtiging moeten verkrijgen van de vrederechter. Dit zal bij vertegenwoordiging omtrent de persoon het geval zijn voor het wijzigen van de verblijfplaats van de beschermde, de uitoefening van de patiëntenrechten en het opkomen in rechte als eiser voor de beschermde persoon³²¹. Daarnaast is ook voor bepaalde handelingen omtrent de goederen is een voorafgaande machtiging van de vrederechter vereist opdat de bewindvoerder hiertoe kan overgaan. Deze worden opgesomd in nieuw artikel 499/7 §2 B.W. Het gaat bij wijze van voorbeeld over de volgende handelingen: het vervreemden van de goederen van de beschermde persoon, een huurovereenkomst van meer dan negen jaar aangaan, een overeenkomst van onverdeeldheid aangaan, een schenking of een legaat ten bijzondere titel aanvaarden, het aanvaarden of verwerpen van een algemeen legaat na voorrecht van boedelbeschrijving, het aankopen van een onroerend goed, ... Nieuw in de wet is dat een bewindvoerder over de goederen ook kan schenken mits hij hiervoor een bijzondere machtiging van de vrederechter heeft verkregen. Dit kan wel enkel wanneer de beschermde persoon dit niet langer kan, hij eerder een verklaring had opgemaakt overeenkomstig nieuw artikel 496 B.W. waaruit blijkt dat het de bedoeling was dat de bewindvoerder over de persoon zou kunnen overgaan tot schenkingen en tot slot moet de schenking proportioneel zijn ten aanzien van het vermogen van de beschermde persoon zodat de beschermde persoon door de schenking niet in financiële moeilijkheden komt³²². Ook de beschermde zelf kan, ondanks het feit dat voor hem een rechterlijke bescherming werd ingericht en hierdoor een verbod geldt om te beschikken bij schenking, nog steeds schenken. De beschermde persoon zal dan wel een verzoek moeten richten aan de vrederechter die oordeelt of hij een bijzondere machtiging toestaat of niet. Dit geldt ook voor het geval een verbod geldt om te beschikken bij testament³²³. De bewindvoerder over de goederen kan hiervoor immers nooit een bijzondere machtiging krijgen van de rechter³²⁴.

122. De bewindvoerder kan in de uitoefening van zijn opdracht geld afhalen van de rekening van de beschermde. Hiervoor is zelfs geen voorafgaande machtiging van de vrederechter vereist³²⁵. Persoonlijke voorwerpen en souvenirs van de beschermde kan hij in principe niet vervreemden³²⁶. Enkel indien dit noodzakelijk is en de rechter hiervoor een bijzondere machtiging verschaft kunnen die voorwerpen wel worden vervreemd³²⁷. Rechtens nietig zijn alle handelingen waarvoor een bijzondere machtiging verkregen moest worden maar als deze toch zonder bijzondere machtiging

³²⁰ Nieuw art. 499/1§1 BW.

³²¹ Nieuw art. 499/7§1, 1°-3° BW.

³²² Nieuw art. 499/7§4 BW.

³²³ Nieuw art. 905 BW.

³²⁴ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T.Fam.* 2014, 89.

³²⁵ Nieuw art. 499/4 BW.

³²⁶ Nieuw art. 499/9 BW.

³²⁷ Nieuw art. 499/7§2, 12° BW.

uitgevoerd werden. Het gaat om een relatieve nietigheid omdat enkel de beschermde persoon of de bewindvoerder ad hoc hierom kunnen verzoeken³²⁸.

123. Zowel de bewindvoerder over de persoon als de bewindvoerder over de goederen moeten jaarlijks een verslag uitbrengen omtrent de handelingen waarvoor zij de beschermde persoon effectief hebben bijgestaan of vertegenwoordigd³²⁹. Dit verslag wordt dan overgelegd aan de vrederechter die het verslag zal moeten goedkeuren maar ook eventuele opmerkingen kan formuleren om het bewind bij te schaven daar waar het nodig blijkt³³⁰. Ook de vertrouwenspersoon en de andere bewindvoerder nemen kennis van het verslag. Daarnaast wordt het verslag ook overhandigd aan de beschermde persoon zelf tenzij hij niet in de mogelijkheid zou zijn om hiervan kennis te kunnen nemen.

124. Omwille van de uitoefening van de opdracht kan aan de bewindvoerder over de persoon en/ of de goederen een vergoeding toegekend worden. Deze kan enkel toegekend worden indien de vrederechter daartoe overgaat bij een met bijzondere redenen omklede beslissing en nadat hij het verslag, dat uitgaat van de bewindvoerder zelf, heeft goedgekeurd³³¹. Bij de toekenning van de vergoeding houdt de rechter rekening met de aard en de omvang van het vermogen maar ook met de moeilijkheid en de intensiteit van de bewindsopdracht. De bezoldiging kent wel een plafond van maximum drie procent van de inkomsten van de beschermde persoon. Indien de rechter van mening is dat de bewindvoerder de opdracht niet goed heeft uitgevoerd, kan hij ook oordelen dat geen of een lagere bezoldiging wordt toegekend³³². Kosten die gemaakt werden buiten de bewindsopdracht zelf kunnen ook worden vergoed en dit gebeurt dan op basis van een forfait³³³.

AFDELING IV. De vertrouwenspersoon

125. Sinds de hervorming van het voorlopig bewind in 2003 is het reeds mogelijk om beroep te doen op een vertrouwenspersoon³³⁴. Deze geldt sindsdien als een schakelpersoon tussen de beschermde persoon en zijn bewindvoerder en wordt nuttig geacht om de mening van de beschermde persoon te vertolken maar ook controle uit te oefenen op de bewindvoerder. In de praktijk blijkt dat, hoewel de vertrouwenspersoon een belangrijke functie op zich kan nemen, er heel weinig gebruik van wordt gemaakt³³⁵. Dit komt omdat mensen vaak geen weet hebben van het feit dat een vertrouwenspersoon kan worden aangeduid³³⁶. De nieuwe wetgeving wil daarom de figuur van de vertrouwenspersoon opwaarderen omdat die een belangrijke meerwaarde kan betekenen in de wettelijke bescherming³³⁷. Dit wordt mogelijk gemaakt doordat iedereen, voor wie (nog) geen rechterlijke bescherming werd georganiseerd, bij notariële akte een verklaring kan

³²⁸ Nieuw art. 499/13 BW.

³²⁹ Nieuw art. 498/3§1 lid 1; nieuw art. 498/3§2 lid 1 BW; nieuw art. 499/14§1 lid 2 BW; nieuw art. 499/14§2 lid 2 BW.

³³⁰ Nieuw art. 498/3 lid 3 BW.

³³¹ Nieuw art. 497/5 lid 1 BW juncto nieuw art. 498/3§1 lid 1 en §2 lid 1 BW.

³³² Nieuw art. 497/5 lid 2 BW.

³³³ Nieuw art. 497/5 lid 3 BW.

³³⁴ Art. 488bis§4 BW.

³³⁵ E. DE WILDE D'ESTMAEL, "Het voorlopig bewind: een manier om het vermogen te beschermen...van wie het niet meer kan.", X. 2012, 15.

³³⁶ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 15.

³³⁷ Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001, 14.

laten opnemen waarin wordt aangegeven welke persoon men wil aanduiden als vertrouwenspersoon indien men in de toekomst rechterlijke bescherming zou behoeven³³⁸. De vrederechter geeft in principe voorrang aan de persoon die de beschermde persoon zelf heeft uitgekozen, tenzij dit gezien het belang van de beschermde niet aangewezen zou zijn of indien de beschermde persoon iemand heeft gekozen die in geen geval kan optreden als vertrouwenspersoon. Het gaat dan om alle personen die onder een buitengerechtelijke of een wettelijke bescherming geplaatst zijn, de personen die reeds het mandaat van bewindvoerder op zich hebben genomen of rechtspersonen³³⁹. Wanneer helemaal geen verklaring werd afgelegd, dan kan de vrederechter ambtshalve overgaan tot het aanduiden van een vertrouwenspersoon³⁴⁰.

126. Het opnemen van een vertrouwenspersoon in de gerechtelijke bescherming is niet verplicht maar wel nuttig. Zijn opdracht kan immers verschillende ladingen dekken en belangrijk zijn om een bescherming op maat te verkrijgen. De belangrijkste functie bestaat erin de beschermde persoon te ondersteunen en op te komen voor zijn mening. Om dit mogelijk te maken, zal de vertrouwenspersoon aan de ene kant geregeld contact moeten opnemen met de beschermde persoon zelf om op die manier de mening van de beschermde persoon te kennen. Indien de beschermde persoon er niet toe in staat is zelf voor zijn mening op te komen, zal de vertrouwenspersoon de mening in zijn plaats moeten uiten³⁴¹. Aan de andere kant zal de vertrouwenspersoon ook overleg moeten plegen met de bewindvoerder(s) en kan hij informatie vragen over de handelingen van de bewindvoerders. Op die manier kan hij de bewindvoerder(s) controleren en zich verzekeren van het feit dat er effectief in het belang van de beschermde wordt opgetreden en rekening gehouden wordt met zijn mening en capaciteiten. Wanneer dit niet het geval blijkt te zijn, dan kan de vertrouwenspersoon naar de vrederechter stappen om de bewindvoerder of diens bevoegdheden vervangen te zien³⁴². Tot slot ontvangt de vertrouwenspersoon de verslagen die opgemaakt moeten worden door de bewindvoerder over de persoon en/of de goederen om ze daarna over te maken aan de vrederechter³⁴³.

127. Net zoals het mogelijk is voor de beschermde persoon om een vertrouwenspersoon aan te wijzen, is het voor hem ook mogelijk om een einde te maken aan zijn opdracht of om een vervanging door een andere vertrouwenspersoon te vragen. Het einde van de vertrouwensopdracht kan ook voortvloeien uit het verzoek bij de vrederechter dat wordt ingesteld door de bewindvoerder of de Procureur des Konings. De vrederechter zelf, die van mening is dat een vertrouwenspersoon niet langer in het belang is van de beschermde persoon, kan ook ambtshalve overgaan tot het beëindigen van de functie³⁴⁴.

AFDELING V. Einde van het bewind

128. Aan het bewind kan een einde komen door verschillende redenen. Eerst en vooral zal er een einde komen aan het bewind wanneer er een einde komt aan de rechterlijke bescherming over de

³³⁸ Nieuw art. 496 lid 1 BW.

³³⁹ Nieuw art. 501 lid 3 en 6 BW.

³⁴⁰ Nieuw art. 501 lid 4 BW.

³⁴¹ Nieuw art. 501/2 lid 3 BW.

³⁴² Nieuw art. 496/7 BW juncto nieuw art. 501/2 lid 4 BW.

³⁴³ Nieuw art. 501/2 lid 2 BW.

³⁴⁴ Nieuw art. 501/1 BW.

beschermd persoon aangezien een bewind nooit kan bestaan zonder een rechterlijke bescherming³⁴⁵. Een rechterlijke bescherming kan daarentegen wel bestaan zonder bewind waardoor het mogelijk kan zijn dat het bewind eindigt maar de rechterlijke bescherming blijft gelden³⁴⁶. Vervolgens eindigt het bewind door het overlijden van de bewindvoerder of de rechtspersoon die het bewind uitoefent. Ook wanneer een buitengerechtelijke of een rechterlijke bescherming wordt georganiseerd voor de bewindvoerder zal deze de bewindsopdracht niet langer kunnen uitoefenen en dooft het bewind uit. De vrederechter kan ook overgaan tot het vervangen van de bewindvoerder waardoor voor de bewindvoerder in kwestie een einde komt aan zijn bewindsopdracht maar een nieuwe bewindvoerder wordt aangesteld³⁴⁷.

129. Aan het einde van de bewindsopdracht zullen de bewindvoerder over de persoon en/of over de goederen een eindverslag over het bewind moeten opmaken. Dit verslag moet vervolgens voorgelegd worden aan de vrederechter ter goedkeuring ervan, aan de beschermd persoon zelf indien zijn rechterlijke bescherming ten einde komt, of aan de andere of nieuwe bewindvoerder indien deze wordt aangesteld. Verder wordt het verslag nog overhandigd aan de vertrouwenspersoon van de beschermd persoon³⁴⁸.

130. Komt de beschermd te overlijden terwijl hij onder bewind staat en geen erfgenamen achterlaat, dan kan de bewindvoerder over de persoon de machtiging krijgen van de vrederechter om het bewind te blijven uitoefenen tot maximum twee maanden na het overlijden. Zijn opdracht is dan wel beperkt tot het betalen van de bevoorrechte schuldvorderingen die datum hebben van vóór het overlijden van de beschermd persoon³⁴⁹.

AFDELING VI. Rol van de partner van de beschermd persoon

A. Inleiding

131. Ook in het kader van het bewind kan een rol weggelegd zijn voor de partner van de beschermd persoon. Wederom zal het begrip 'partner' van de beschermd persoon uitgelegd worden als zijn of haar echtgenoot, wettelijk of feitelijk samenwonende partner. De nieuwe wet geeft immers zelf aan dat de echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner en de persoon met wie de beschermd een feitelijk gezin vormt, in aanmerking komen om als bewindvoerder of vertrouwenspersoon deel te nemen aan de wettelijke bescherming³⁵⁰.

B. De echtgenoot van de beschermd persoon

132. Een eerste hypothese die gemaakt kan worden is dat de ene echtgenoot voor de andere echtgenoot gaat optreden als bewindvoerder over de persoon en/of de goederen via de techniek van de bijstand of de vertegenwoordiging, afhankelijk van wat de vrederechter in zijn beschikking heeft bepaald.

³⁴⁵ Nieuw art. 492/4 lid 1 BW juncto nieuw art. 502 §1 BW.

³⁴⁶ S. MOSSELMANS, A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T.Fam.* 2014, 79.

³⁴⁷ Nieuw art. 502§2, 1°-6° BW.

³⁴⁸ Nieuw art. 498/4 BW; nieuw art. 499/17§1 lid 1 BW; nieuw art 499/17§2 lid 1 BW.

³⁴⁹ Nieuw art. 499/19 BW.

³⁵⁰ Nieuw art. 496/3 lid 2-3 BW.

133. In de eerste plaats kan een persoon een verklaring afleggen waarin hij zijn wil te kennen geeft dat zijn echtgenoot het bewind over de persoon en/of de goederen zal waarnemen voor het geval hij op een later tijdstip onder een bewind geplaatst zou worden³⁵¹. De echtgenoot van wie de verklaring uitgaat, kan in principe vrij beslissen welke persoon hij hierom verzoekt. In de verklaring kan opgenomen worden dat de echtgenoot ofwel optreedt als bewindvoerder over de goederen en een derde als bewindvoerder over de persoon optreedt indien dit nodig blijkt, ofwel als bewindvoerder over de persoon en een derde als bewindvoerder optreedt over de goederen indien dit nodig blijkt. Bovendien kan ook besloten worden dat de echtgenoot het bewind over zowel de persoon als over de goederen op zich zal nemen. De voorkeur voor de echtgenoot als bewindvoerder heeft zeker voordelen aangezien tussen de echtgenoten een zekere verbondenheid bestaat die vaak niet teruggevonden kan worden bij het aanstellen van een derde-bewindvoerder. Bovendien blijft de opdracht van het bewind dan gehouden binnen het gezin. Natuurlijk schuilen er ook nadelen in deze keuze. Het is namelijk zo dat eens het moment daar is dat een bewind georganiseerd moet worden, er vele redenen denkbaar zijn die ertoe kunnen leiden dat de echtgenoot niet langer de geschikte persoon is om de opdracht uit te voeren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het feit dat voor die echtgenoot een buitengerechtelijke of rechterlijke bescherming in werking is getreden, de gezondheidstoestand van de echtgenoot het niet meer toelaat, wegens de hoge leeftijd is de echtgenoot hulpbehoevend geworden,... Daarnaast mag ook de aard en complexiteit van de taken niet onderschat worden. De echtgenoot zal binnen het kader van zijn opdracht geconfronteerd worden met juridische handelingen terwijl vaak geen enkele juridische achtergrond aanwezig is.

134. Werd deze verklaring tot aanduiding van de echtgenoot als bewindvoerder niet afgelegd, dan is het de vrederechter die de echtgenoot van de persoon die bescherming behoeft kan kiezen als bewindvoerder omwille van het feit dat hij bij het maken van de keuze de voorkeur moet geven aan de omgeving van de persoon. Is de opgemaakte verklaring daarentegen niet (langer) in het belang van de persoon die de bescherming behoeft, dan kan de rechter ook overgaan tot het aanduiden van een andere persoon dan de echtgenoot. Wederom zal voorrang gegeven moeten worden aan de personen die het sociaal netwerk van de beschermde uitmaken (randnr.117).

135. Nadat de vrederechter er zich van vergewist heeft dat de echtgenoot effectief het mandaat aanvaardt, zal hij de taak duidelijk moeten omschrijven. Organiseert hij een bewind over de goederen, dan zal hij de lijst van nieuw artikel 492/1 §2 B.W. moeten overlopen (randnr.102). Deze lijst bevat zowel daden van beheer zoals het stellen van handelingen met betrekking tot het dagelijks beheer of het optreden in rechte als eiser of verweerder. Alle andere daden kunnen naar mijn oordeel beschouwd worden als beschikkingsdaden omdat het gaat om daden die de kapitaalwaarde of het zakenrechtelijk statuut van het vermogen in elk geval veranderen (randnr.18). Het gaat onder meer om het afsluiten van een huurovereenkomst van meer dan negen jaar, het kopen van een onroerend goed, het vervreemden van goederen, het afsluiten van een overeenkomst van onverdeeldheid, het schenken onder de levenden,... De rechter bepaalt enerzijds uitdrukkelijk welke van deze daden de beschermde echtgenoot nog zelf en zelfstandig kan stellen en anderzijds voor welke handelingen bijstand vereist is of en slechts wanneer dat niet

³⁵¹ Nieuw art. 496 lid 1 BW.

voldoende is aan bescherming, voor welke handelingen vertegenwoordiging. Zo zal de echtgenoot samen met de mede-echtgenoot deelnemen aan het rechtsverkeer of dit voor hem doen in zijn naam en voor zijn rekening.

136. Het systeem van bijstand heeft tot gevolg dat de beschermde echtgenoot wel nog zelf maar niet meer zelfstandig kan optreden. Als de vrederechter bepaald heeft dat die persoon voor enkele of alle handelingen van het lijstje van goederen bijstand moet krijgen en de beschermde echtgenoot wil één of meerdere van die handelingen uitvoeren, zal dit tot gevolg hebben dat de echtgenoot-bewindvoerder hiervoor voorafgaand zijn of haar instemming moet verlenen (randnr.110)³⁵². Dit recht om instemming te verlenen of te weigeren volgt rechtstreeks uit de bijstandsofdracht zelf.

Bij wijze van aanvulling moet er naar mijn mening wel stilgestaan worden bij het secundair huwelijksvermogensstelsel dat de echtgenoten aanhouden. Gaat het om het wettelijk stelsel, dan verkrijgt de echtgenoot-bewindvoerder door het regime van de bijstand in principe een vetorecht met betrekking tot alle handelingen opgesomd in nieuw artikel 492/1 §2 B.W. waartoe de beschermde echtgenoot wil overgaan. De instemmingseis geldt dus zowel indien de beschermde deze handelingen wil uitvoeren ten aanzien van goederen van zijn eigen vermogen als voor alle goederen die deel uitmaken van zijn of haar aandeel in het gemeenschappelijk vermogen. Hebben de echtgenoten een stelsel van scheiding van goederen van toepassing gemaakt, dan heeft de echtgenoot-bewindvoerder op basis van het bijstandssysteem het laatste woord omtrent de daden van beschikking en beheer die de beschermde echtgenoot uitgevoerd wil zien ten aanzien van zijn eigen vermogen als ook ten aanzien van het deel uit onverdeeldheid dat de beschermde persoon toekomt. Binnen stelsel van algehele gemeenschap geldt tenslotte dat de echtgenoot-bewindvoerder doorslaggevende stem heeft over het deel van het gemeenschappelijk vermogen van de beschermde persoon en eventueel enkele goederen van strikt persoonlijke aard. Een beroep op de regels van het bestuur van het eigen of gemeenschappelijk vermogen om de instemming te verlenen of te weigeren is dus naar mijn oordeel overbodig aangezien dit recht reeds rechtstreeks voortvloeit uit de bijstandsofdracht zelf. Ook de minimale vermogensrechtelijke bescherming die het primair stelsel biedt door een beschermingsregeling te voorzien omtrent de gezinswoning en de daarin aanwezige huisraad, is mijns inziens overbodig om een veto te kunnen stellen. Dit recht is ook hier een direct gevolg van de bijstandsofdracht.

Wordt voor bepaalde handelingen over de goederen vertegenwoordiging noodzakelijk geacht, dan kan de beschermde echtgenoot niet meer zelf en niet meer zelfstandig aan het rechtsverkeer deelnemen. De echtgenoot-bewindvoerder treedt vervolgens op in zijn naam en voor zijn rekening. Wil de beschermde echtgenoot tot één van de handelingen overgaan uit nieuw artikel 492/1 §2 B.W., dan moet nagegaan worden of het gaat om een daad van beheer of een daad van beschikking. Hier moet wel rekening gehouden worden met het secundair huwelijksvermogensrecht. Beheersdaden zal de echtgenoot-bewindvoerder steeds moeten uitvoeren maar voor bepaalde daden van beschikking zal ook de toestemming van de echtgenoot-bewindvoerder zelf nodig zijn. Om welke handelingen het dan specifiek gaat, kan verwezen worden

³⁵² Nieuw art. 492/1§2 BW.

naar hetgeen eerder uiteengezet werd voor het wettelijk stelsel, het stelsel van scheiding der goederen maar ook het stelsel van de algehele gemeenschap (randnrs.18-20). Voor alle andere handelingen omtrent goederen die niet voorkomen op het lijstje van nieuw artikel 492/1 §2 B.W. maar waarvoor toch een bewind werd gevorderd en toegestaan geldt net hetzelfde.

Een eerste bijzonder geval betreft de beschikkingsdaad van het schenken onder de levenden. In principe gaat het hier om een hoogstpersoonlijke handeling die niet tot gevolg kan hebben dat daarover een bewind wordt ingericht³⁵³. Toch kan de bewindvoerder-echtgenoot over de goederen een bijzondere machtiging verkrijgen van de vrederechter om over te gaan tot een schenking overeenkomstig de voorwaarden van nieuw artikel 499/7 §4 B.W. (randnr.121). Ten tweede zal de echtgenoot-bewindvoerder zoals reeds aangehaald voor bepaalde beschikkingsdaden eerst een bijzondere machtiging moeten vragen bij de vrederechter opdat hij hiertoe kan overgaan (randnr. 121)³⁵⁴.

137. Organiseert de vrederechter een bewind over de persoon, eventueel gepaard met de buitengerechtelijke bescherming of het bewind over de goederen, dan overloopt hij uitdrukkelijk de handelingen van nieuw artikel 492/1 §1 B.W. (randnr.106). Voor iedere handeling gaat hij na of de persoon die de bescherming behoeft, ze nog zelf en zelfstandig kan stellen. Is dit niet het geval, dan wordt in eerste orde de bijstand en in ondergeschikte orde de vertegenwoordiging van toepassing verklaard. Wel moet er op gewezen worden dat niet alle handelingen die in het lijstje staan opgenomen vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging wegens de hoogstpersoonlijke aard ervan. Zoals reeds vermeld werden hiervoor wel bepaalde tegemoetkomingen voorzien. Voor het instellen van een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk, de uitoefening van het ouderlijk gezag over de minderjarige kinderen en het kiezen van de echtelijke verblijfplaats kan de echtgenoot steeds een beslissing nemen, ook al treedt hij of zij voor andere handelingen niet op als bewindvoerder³⁵⁵. Voor het kiezen van de verblijfplaats zal wel steeds een bijzondere machtiging gevraagd moeten worden aan de vrederechter, net zoals wanneer de echtgenoot voor zijn beschermde mede-echtgenoot wil het optreden in rechte als eiser (randnr.121)³⁵⁶.

Naar mijn oordeel heeft het secundair huwelijksvermogensstelsel hier geen enkele betekenis omdat dit enkel de vermogensrechtelijke aspecten behandelt en het hier gaat om maatregelen ten aanzien van de persoon. Omwille van het feit van het huwelijk zullen de rechten en plichten voortvloeiende uit het primair huwelijksvermogensstelsel wel te allen tijde van toepassing blijven (randnr.13-15).

138. Een andere hypothese is dat er een verklaring afgelegd wordt waaruit blijkt dat men zijn of haar echtgenoot wil aanstellen als vertrouwenspersoon. Er werd reeds uitgelegd waarom de functie van vertrouwenspersoon nuttig is in het kader van de bescherming (randnrs.125-127). Binnen het bewind kan de vertrouwenspersoon bovendien nog specifieke functies vervullen. Heeft de vrederechter geoordeeld dat de beschermde echtgenoot niet meer kan overgaan tot het

³⁵³ Nieuw art. 497/2, 24° BW.

³⁵⁴ Nieuw art. 499/7§2 BW.

³⁵⁵ Art. 214 lid 2 BW; nieuw art. 497/2, 2°, 3° en 13° BW; K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief.", *Not.Fisc.M.* 2013, 190.

³⁵⁶ Nieuw art. 499/7§1, 1° en 3° BW.

toestemmen in zijn of haar adoptie, in het geven van een toestemming tot erkenning of tot het zich verzetten tegen een vordering tot onderzoek naar het vaderschap of moederschap, dan kan de echtgenoot-vertrouwenspersoon hieromtrent gehoord worden. Voor deze daden van hoogstpersoonlijke aard is dan geen expliciete instemming nodig van de beschermde echtgenoot om dit toch toe te staan (randnr.111). Een andere specifieke functie is voor de echtgenoot als vertrouwenspersoon weggelegd doordat hij of zij de rechter kan verzoeken dat een andere bewindvoerder aangesteld wordt of dat zijn of haar opdracht aangepast wordt³⁵⁷. Het is immers de vertrouwenspersoon die overleg pleegt met de bewindvoerder(s) en zijn beschermde echtgenoot maar ook de verslagen in verband met het optreden van de bewindvoerder(s) ontvangt. Hieruit kan dus afgeleid worden dat wanneer de echtgenoot de vertrouwenspersoon is, dit een grote invloed kan hebben op de kwaliteit en omvang van de wettelijke bescherming omdat snel aangegeven kan worden waar de bescherming tekortschiet of overbodig blijkt in de praktijk.

139. Een laatste hypothese betreft de uitsluiting van de echtgenoot door deze niet op te nemen in de verklaring maar in plaats daarvan een derde te verzoeken tot bewindvoerder of vertrouwenspersoon. In dat geval is er in principe geen uitdrukkelijke rol weggelegd voor de echtgenoot van de beschermde persoon. Toch kan hij of zij onrechtstreeks een invloed uitoefenen op de bescherming. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren via overleg met de vertrouwenspersoon. De echtgenoot heeft iedere dag contact met de beschermde persoon en kent zijn of haar noden en behoeften beter als geen ander. Daar waar de echtgenoot merkt dat de georganiseerde bescherming niet voldoende is of misschien zelfs overbodig en te verregaand, kan dit gerapporteerd worden aan de vertrouwenspersoon. Deze kan dan weer overgaan tot een verzoek bij de rechter om de opdracht van de bewindvoerder aan te passen of een andere bewindvoerder aan te wijzen wanneer deze tekortschiet in zijn opdracht. De echtgenoot heeft daarnaast ook een zekere invloed op de beschermde echtgenoot zelf. Zo kan die erop gewezen worden dat het nodig is om zelf te verzoeken dat de opdracht van de bewindvoerder gewijzigd wordt, dat een andere bewindvoerder aangesteld wordt, dat een bewindvoerder ad hoc aangesteld wordt of dat handelingen die door de bewindvoerder gesteld worden zonder bijzondere machtiging van de vrederechter, hoewel deze wel nodig was, nietig verklaard worden³⁵⁸.

C. De wettelijk samenwonende partner van de beschermde persoon

140. Op verklaring van een wettelijk samenwonende partner of na aanduiding door de vrederechter wordt de andere wettelijk samenwonende partner benoemd tot lasthebber over de persoon en/ of de goederen. De vrederechter die het bewind organiseert, bepaalt of de bewindsopdracht bestaat uit het uitoefenen van de techniek van de bijstand of van de vertegenwoordiging. De taak van de wettelijk samenwonende partner bestaat uit het bijstaan wanneer de beschermde persoon handelingen omtrent zijn persoon stelt of uit een vertegenwoordiging wanneer een verbod geldt voor de beschermde om zelf en zelfstandig op te treden. Sommige van de handelingen over de persoon zijn niet vatbaar voor bijstand of vertegenwoordiging (randnr.137). Er wordt wel voorzien dat de echtgenoot van de beschermde persoon dan in zijn plaats kan besluiten tot het instellen van een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk, de uitoefening van het ouderlijk gezag over de

³⁵⁷ Nieuw art. 496/7 BW.

³⁵⁸ Nieuw art. 496/7 BW; nieuw art. 497/4 lid 1 BW; nieuw art. 499/13 BW.

minderjarige kinderen of het kiezen van de echtelijke verblijfplaats. Hoewel er enkel gesproken wordt van echtgenoot, kan dit zoals ik eerder uiteengezet heb ook vervangen worden door wettelijk samenwonende partner (randnr. 121).

141. Bewindvoering over de goederen via de techniek van de bijstand brengt met zich mee dat de wettelijk samenwonende partner met iedere daad van beheer of beschikking die de beschermde wil stellen moet instemmen. Deze instemming moet verkregen worden voor zowel alle handelingen omtrent het eigen vermogen als de handelingen omtrent het onverdeeld aandeel in de onverdeelde goederen dat de beschermde heeft ten gevolge van de wettelijke samenwoning. Het feit dat een instemming vereist is, vloeit niet voort uit het primair of secundair samenwoningsrecht maar uit de bijstandsoverdracht (randnr. 136).

142. Wordt een vertegenwoordiging over de goederen noodzakelijk geacht, dan treedt de wettelijk samenwonende partner op in naam en voor rekening van zijn beschermde medepartner. Beheersdaden met betrekking tot de eigen goederen of het onverdeelde aandeel van de beschermde persoon kunnen zonder instemming van de echtgenoot-bewindvoerder gebeuren. Voor beschikkingsdaden daarentegen vertegenwoordigt de wettelijk samenwoner enkel indien hij daar ook zelf mee akkoord gaat. In bepaalde gevallen is telkens een bijzondere machtiging van de vrederechter vereist alvorens de vertegenwoordiging kan aanvangen (randnrs. 121 en 136).

143. De verklaring of de aanduiding door de vrederechter kunnen er ook toe leiden dat de wettelijk samenwonende partner als vertrouwenspersoon zal optreden. De opdracht wordt op dezelfde manier ingevuld als binnen het huwelijk (randnr. 138) Ook wanneer de wettelijk samenwonende partner geen rol vervult binnen het bewind kan, net zoals een echtgenoot dit kan, toch een indirecte invloed uitgeoefend worden (randnr. 142).

D. De feitelijk samenwonende partner van de beschermde persoon

144. Aangezien het mogelijk is voor een echtgenoot of een wettelijk samenwonende partner om de andere echtgenoot of de andere wettelijk samenwonende partner in een verklaring aan te duiden als lasthebber, is er geen reden denkbaar waarom dat niet zou kunnen bij feitelijk samenwonende partners. Werd geen verklaring afgelegd, dan is deze keuze voor de feitelijke samenwoner voorbehouden aan de vrederechter.

145. Bijstand of vertegenwoordiging over de persoon gebeurt door de echtgenoot-bewindvoerder. Ook al zijn sommige handelingen over de persoon niet vatbaar voor één van deze technieken, toch zal de feitelijk samenwonende partner naar analogie van het huwelijk en de wettelijke samenwoning de verblijfplaats kunnen kiezen en het ouderlijk gezag uitoefenen over de minderjarige kinderen (randnrs. 121 en 140).

146. Daden met betrekking tot de goederen die onderhevig zijn aan een bijstandsregime moeten opgedeeld worden in bestuursdaden en beschikkingsdaden. Al deze daden vereisen, ongeacht het gaat over eigen goederen van de beschermde feitelijk samenwonende partner of zijn deel in de onverdeelde goederen, dat feitelijk samenwonende partner die het bewind waarneemt voorafgaand een toestemming verleent. Dit volgt expliciet uit de bijstandsoverdracht.

Vertegenwoordigt de feitelijk samenwonende partner de beschermde bij handelingen over de goederen, dan moet weer een opdeling gemaakt worden tussen daden van beschikking en daden van beheer. Voor daden van beheer ten aanzien van het eigen vermogen en de eventueel bestaande onverdeelde goederen van de beschermde, moet zonder meer vertegenwoordigd worden. Daden van beschikking daarentegen gebeuren niet zonder medewerking van de bewindvoerder. Soms is deze medewerking daarbovenop nog eens onderworpen aan het verkrijgen van een bijzondere machtiging van de vrederechter (randnrs. 121 en 136).

VII. BESLUIT

147. Op basis van mijn onderzoek kan ik besluiten dat de nieuwe wet van 17 maart 2013 zeker toelaat dat de echtgenoot, de wettelijk samenwonende partner of de feitelijk samenwonende partner van een beschermde persoon een bepaalde rol op zich neemt in de bescherming. De nieuwe wetgeving stimuleert dit zelfs gezien het feit dat één van de doelstellingen van de nieuwe wet juist inhoudt dat het sociale netwerk en de omgeving van de persoon zoveel als mogelijk betrokken worden binnen de bescherming. De keuze voor de partner ligt dan vaak voor de hand aangezien het een laagdrempelige keuze uitmaakt en de bescherming binnen het gezin blijft. Bovendien staat de partner iedere dag in contact met de beschermde persoon en weet meestal als geen ander hoe de toestand van de medepartner is maar ook op welk gebied hulp en bescherming noodzakelijk is.

148. De bevoegdheden die de partner kan uitoefenen binnen de nieuwe wetgeving zijn eigenlijk velerlei. Naar mijn mening is het wel zeer moeilijk om de rol van de partner uitdrukkelijk te omlijnen omdat dit in de eerste plaats afhangt van wat de lastgever of de vrederechter heeft bepaald. Binnen de buitengerechtelijke bescherming kan de lastgever bedingen dat de partner als lasthebber, vertrouwenspersoon, toeziend lasthebber of lasthebber ad hoc moet optreden. De lastgever is dit evenwel niet verplicht en kan ook besluiten de partner niet te betrekken in de bescherming. In het kader van de rechterlijke bescherming zonder de toevoeging van een bewind is de functie van de partner dan weer zo goed als onbestaande. De beschermde echtgenoot kan geen specifieke functie toebedeeld krijgen aangezien de rechterlijke bescherming zonder bewind enkel betekent dat een verbod opgelegd wordt voor de beschermde persoon om ofwel zelfstandig, ofwel zelf en zelfstandig op te treden. De partner kan alleen tussenkomen door een verzoek te richten aan de vrederechter om de rechterlijke bescherming te laten aanvangen of te beëindigen. Het bewind daarentegen reikt weer meerdere mogelijkheden aan. Op verklaring van de beschermde persoon of na aanduiding van de vrederechter kan de partner de functie aanvaarden van bewindvoerder over de goederen en/of persoon of van vertrouwenspersoon. Wanneer hij of zij dit niet aanvaardt of daartoe helemaal niet verzocht wordt, is een indirecte invloed op de bescherming nog steeds mogelijk. Invloed uitoefenen op de bewindvoerder, vertrouwenspersoon of beschermde zelf behoort tot de opties.

Persoonlijk denk ik dat het toebedelen van een rol aan de partner een goede optie is maar toch ook weer niet altijd de beste optie. Partners hebben eerst en vooral niet altijd een notie van wat het mandaat dat zij toegewezen hebben gekregen, inhoudt. In de meeste gevallen hebben zij geen juridische opleiding genoten en is hetgeen er van hun verwacht wordt complex. Dan kan het aangewezen zijn om toch een buitenstaander, zoals bijvoorbeeld een advocaat, aan te duiden om deze complexe handelingen voor zijn verantwoordelijkheid te nemen. In de tweede plaats hangt veel af van de gezinssituatie van de beschermde persoon. Het kan soms helemaal niet gewenst of voordelig zijn dat de partner optreedt. Die kan zelf bescherming behoeven of gezien de hoge leeftijd niet meer in de mogelijkheid zijn om zo'n verantwoordelijkheid op zich te nemen. Tot slot mag ook de invloed van samenlevingsvorm die op de partners van toepassing is, niet onderschat worden. Wanneer het gaat om handelingen ten aanzien van de eigen goederen van de beschermde persoon, zal het in de regel niet vereist zijn dat de partner daar medezeggenschap over heeft maar

voor handelingen met betrekking tot de gemeenschappelijke of onverdeelde goederen kan er op basis van het primair of secundair huwelijksvermogensstelsel niet zomaar aan de mening van de partner voorbijgegaan worden. De lastgever die zijn lastgevingsovereenkomst organiseert en ook de vrederechter die overgaat tot het inrichten van een bewind zullen dit telkens in hun achterhoofd moeten houden bij het organiseren van de bescherming.

Of er in de praktijk veel beroep gedaan gaat worden op de partner valt nog te bezien. Met de focus van de wet op de omgeving en de opwaardering van de vertrouwenspersoon zit de kans er zeker in maar dat is natuurlijk niet zeker. Het enige wat men volgens mij kan doen is wachten tot de wet op 1 september 2014 en werking treedt en zien wat er gebeurt...

BIBLIOGRAFIE

I. WETGEVING

Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van 13 december 2006, *United Nations Treaty Series*.

Aanbeveling R(99)4 van het Comité van ministers van de Raad van Europa over de juridische beginselen betreffende de juridische bescherming van meerderjarige onbekwamen van 23 februari 1999, *Treaty Series of the Council of Europe*.

Aanbeveling Rec(2009)11 van het Comité van ministers van de Raad van Europa on principles concerning continuing power of attorney and advance directives for incapacity van 9 december 2009, *Treaty Series of the Council of Europe*.

Burgerlijk Wetboek van 21 maart 1804, *Code Napoléon* 3 september 1807.

Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Wetboek Belgische nationaliteit van 28 juni 1984, *BS* 12 juli 1984.

Wet van 29 juni 1973 tot aanvulling van Titel X van boek I van het Burgerlijk Wetboek door invoering van de staat van de verlengde minderjarigheid, *BS* 3 juli 1973.

Orgaantransplantatiewet van 13 juni 1986, *BS* 14 februari 1987.

Wet 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning, *BS* 12 januari 1999.

Wet 13 februari 2003 tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, *BS* 28 februari 2003.

Wet 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *BS* 14 juni 2013.

Wet 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013.

Tabel van de voorstellen en wetsontwerpen als niet-bestaande beschouwd ten gevolge van de ontbinding van de kamers op 7 mei 2010, *Parl.St.* Kamer 2009-10, nr. 2615/001.

Verslag namens de Commissie voor de Justitie, uitgebracht door de heren Brotcorne en Van Hecke, *Parl. St.* Kamer 2011-12, nr. 1009/10.

Wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, *Parl.St.* Kamer 2013-14, nr. 3149/004.

Wetsvoorstel houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake justitie, *Parl. St.* Kamer 2013-14, nr. 3356/001.

Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 1792/001.

Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0055/001.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/001.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 1009/002.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen., *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 1009/005.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidsstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft, *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 1356/001.

II. RECHTSPRAAK

Cass. 2 april 1976, *Arr.Cass.* 1976, nr. N-19760402-2.

Rb. Brussel 24 september 1997, *JLMB* 1999, 2021, noot G. Genicot.

GwH 23 februari 2000, nr. 23/2000.

Arbitragehof 23 januari 2002, nr. 24/2002.

Rb. Antwerpen 11 april 2002, *R.W.* 2004-05, 438.

III. RECHTSLEER

A. BOEKEN

ALOFS, E., BARBAIX, R., BROUWERS, S., KRUGER, T., PLETS, N., *Samenlevingsvormen & recht: huwelijk, wettelijk en feitelijk samenwonen*, Maklu, Antwerpen, 2012, 238p.

BARBAIX, R., VERBEKE, A-L. *Gelaagd familiaal vermogensrecht: Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 312p.

CULOT, A., DEGÉE, J.-M. , DELNOY, P., DE PAGE, P., DE STEFANI, I., DE WILDE D'ESTMAEL, E., ROUSSEAU, L., TAINMONT, F., *Cohabitation légale et cohabitation de fait. Aspects civils et fiscaux*, Anthemis, Louvain-la-Neuve, 2008, 198p.

DELAHAYE, B. , TAINMONT, F., LÈBE-DESSARD, V., *La cohabitation légale*, Larcier, Brussel, 2013, 181p.

DIRIX, E., TILLEMANN, B., VAN ORSHOVEN, P, *De Valks juridisch woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 469p.

- LELEU, Y.-H. , PIRE, D., *Actualités de droit des personnes et des familles*, Brussel, larcier, 2013, 241p.
- Orde van de Vlaamse Balies, *Familierecht: handboek voor de advocaat-stagiair 2013-2014*, Brussel, 2013, 692p.
- PINTENS, W., DECLERCK, C., DU MONGH, J., VANWINCKELEN, K., *Familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1345p.
- PINTENS, W., DECLERCK, C., VANWINCKELEN, K. *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Intersentia, Antwerpen, 2012, 439p.
- ROTTHIER, K., *Verlengde minderjarigheid: De rechtspositie van de mentaal gehandicapte*, die Keure, Brugge, 2010, 253p.
- ROTTHIER, K., *Voorlopig bewind praktische handleiding*, Roeselare, Roularta Books, 2006, 166p.
- RUYSSEVELDT, J., *Samenwonenden en onroerend goed*, Mechelen, Kluwer, 2007, 124p.
- SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2011, 700p.
- SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 671p.
- SWENNEN, F., *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 261p.
- SWENNEN, F., *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 174p.
- VAN SINAY, T., *Handboek gerechtelijke verdeling*, Gent, Larcier, 2010, 436p.
- WARLET, F.-J., *L'administration provisoire des biens. Manuel pratique de l'administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 350p.
- WYLLEMAN, A., *Contracteren en procederen met wilsonbekwamen en wilsgestoorden*, Mechelen, Kluwer, 2005, 586p.

B. TIJDSCHRIFTEN

- BARBAIX, R., VERBEKE, A.-L., *Gelaagd familiaal vermogensrecht. Beginselen relatievermogensrecht*, die Keure, Brugge, 2012, 277p.
- DE HERT, P., HOEFMANS, A., "Gehandicapten hebben eigen mensenrechtenverdrag", *Juristenkrant* 2007, 13.
- DE WILDE D'ESTMAEL, E., "Het voorlopig bewind: een manier om het vermogen te beschermen...van wie het niet meer kan.", X. 2012, 1-22.
- DEGUEL, F., "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?", *R.G.D.C.* 2013, 290-316.

- DELAHAYE, T., HACHEZ, F., "La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d'incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine", *J.T.* 2013, 465-479.
- DEVOLDER, K., "Familie- en jeugdrechtbank", *NJW* 2012, 746-755.
- DEWULF, C., "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus", *T.Not.* 2013, 255-326.
- MOSELMAANS, S., VAN THIENEN, A., "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013.", *T. Fam.* 2013, 60-96.
- ROTHIER, K., "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief", *Not.Fisc.M.* 2013, 182-203.
- SWENNEN, F., "Voorlopig bewind en verkwisting", (noot onder Vred. 16 oktober 2003), *R.W.* 2004-05, 114-115.
- SWENNEN, F., "De meerderjarige beschermde personen (deel I)", *R.W.* 2013, 563-576.
- SWENNEN, F., "De meerderjarige beschermde personen (deel II)", *R.W.* 2013, 602-623.
- SWENNEN, F., "Het voorlopig bewind hervormd", *R.W.* 2005, 1-17.
- VANDERHULST, V., "Gerechtelijke indeplaatsstelling of voorlopig bewind: welk statuut geniet voorrang bij gehuwden?", *Not.Fisc.M.* 2013, 158-169.
- WITTENS, A., "Voorlopig bewind: 'Le Beaujolais nouveau est arrivé...' maar kan nog niet gedronken worden", *Not.Fisc.M.* 2003, 283.
- WUYTS, T., "Een nieuw wettelijk kader voor wilsonbekwamen", *De Juristenkrant* 2013, 1-2.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De rol van de partner in de nieuwe wet tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2014**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Rutten, Goele

Datum: **15/05/2014**